

Dr. FARAGÓ FERENC:

PÁL
GÁBOR

„KRISZTUS KÖVETSÉGÉBEN JÁRUNK...”

KORDA R.T. KIADÁSA BPEST

„KRISZTUS
KÖVETSÉGÉBEN JÁRUNK...”
(II Kor. 5, 20.)

GONDOLATOK A VASÁRNAPI SZENTLECKÉKRŐL

DR. FARAGÓ FERENC
teol. tanár

BUDAPEST, 1944
KORDA R. T. KIADÁSA

Nihil obstat. Dr. Stephanus Kosztolányi censor
dioecesanus. Nr. 280/1943. Imprimatur. Strigonii, die
14. Januarii 1943. Dr. Joannes Drahos vic. gen.

Nyomatott: Korda Rt. nyomdájában, Budapest.

Ébredj ember mély álmodból!

(Ádvent 1. vas. Róm. 13, 11—14.)

„Ismeritek az időt...”

„Az idő”, amely a mai ember előtt nem túlságosan ismeretes, amelyre nem szeret gondolni, sőt szereti teljesen számításán kívül hagyni: éveket kezd és éveket befejez és legalább évfordulatoknál egy pillanatra nem eszmél rá arra, hogy az évek stafétája minden rekordot felülmúló biztossággal, gyorsasággal ebbe az „idő-be” rohan; ez a földi élet forgatagában észre nem vett, a kegyetlen élet keserveiben és kiábrándulásaiban kétségbe vont, a letagadott, lemosolygott, semmibe vett „idő”: az isteni ítélet ideje.

Jahve kilép elrejtőzöttségéből, végét veti a gonoszságnak, hirdeti Izaiás. „Mert a seregek Urának napja minden kevély és nyakas ellen jó és minden nagyra-vágyó ellen, hogy megaláztassék... (2, 12.) Ordítsatok, mert közel van az Úr napja, mint a pusztítás, úgy jó az Úrtól.” (13, 6.)

A gonosz számára az isteni harag kiömlésének ideje, de az igazak számára

megszabadulás és megdicsőülés: „hogyan Sion kesergőinek szerezzek és adjak nekik koronát a hamuért, örömnék olaját a keservért, dicsőség palástját a kesergésért”. (61, 3.)

Az újszövetségi Szentírás is nyomatékosan felhívja a figyelmet erre az időre, amikor Krisztus megjelenik mint ítélő bíró (Mt. 7, 22.) isteni fönségében, az angyalok kíséretében (Mt. 16, 27.), a halottakat föltámasztja (Jn. 6, 39.), a jókat és a gonoszokat ítélőszéke elé vonja. (II Kor. 5, 10.)

És ez az idő jön kérlelhetetlen bizonyossággal az egész emberiség számára, mint a halál az egyén számára. Jön feltartóztatathatatlanul! Akár hiszik, akár nem hiszik, akár akarják, akár nem akarják egyesek és milliók, — jön azoknak, akik beteges képzelgésnek, ostoba agyrémnek minősítik, azoknak, akik keservükben megátkozzák a születést, a kezdetet, a létet és a véget is, mert számukra semmi sem jó a létben — talán egyetlen jó a: „semmi”, a nyomtalan eltűnés, megszűnés, megsemmisülés... jön azoknak, akiknek mohó étvágyuk van arra, ami van, ami megfogható és megfogni, élvezni akarják gátlások, felelősségek nélkül és ezért letagadják a nagy leszámolást... Jön, mert valóban ez az örök Végzet: Isten örök akarata, hogy minden embert ítéletre

vonjon, aki kacagott és aki sírt, aki épített és aki rombolt, aki jó volt és aki gonosz.

Hogy felkeljünk...

Ez a tudat, hogy az évek szárnyán szédítő gyorsasággal az ítélet felé közeledünk, kissé megzavarja az álmokat. Az ítélet és az ezt követő örök élet szemszögéből tekintve éjtszakai álom ez a földi lét és az élet a maga homályos és zavaros ígéreteivel, az éjtszaka takaróját kívánó sötét cselekedeteivel. És éppen ezt akarja mondani az Apostol: „itt az óra, hogy felkeljünk az álomból... az éjtszaka előrehaladt, a nappal pedig elközelgetett”.

Sötét álom... sötét cselekedetekkel: „tobzódásban és részegeskedésben, bujálkodásban és kicsapongásban, civódásban és versengésben.” Az éjtszakai élet, az emberi alacsonyság keresztmetszete minden korban. Evés, ivás, kacérkodás, komiszkodás az élet... a gyomor és a gyönyör étkeivel töltekezni az ember-állat egyetlen célja... romlani és rontani... a gyomorért és a gyönyörért gyűlölni és gyilkolni... halálos undorok és keserű kiábrándulások után visszaesni és újra kéjelegni és kéjelegve gyűlölködni: a sötétség cselekedeteiben borzalmasan sötét álom.

Kegyetlen álom... lélekzetfojtó lidércnyomásokkal, rémületes zuhanásokkal, sóhajtásokkal, sírásokkal. És ez a szörnyű álom: a legkegyetlenebb valóság: milliók gúzsbakötése, népi és emberi jogoktól megfosztása, bér nélkül dolgozók kutyasorsa, fiatalok, erősek, élni akarók tehetetlen vergődése és fojtogató kilátástalansága, éhség, amelynek nincsen kenyere, betegség, amelynek nincsen orvossága... valóban kegyetlen álom a sóhajok hazájában, a siralomvölgyében.

Mély, halálos álom... az igazság alszik, a szeretet, a jóság, az irgalom, a buzgóság, a szentség alszik. S míg egy pokoli éjtszaka álmában a bűn és a szenvedés haláltáncot lejtenek, a vörös fergeteg lángra lobbantja, felrobbantja és elpusztítja a világot... az igazak serege alszik, a papság alszik, a próféták alszanak vagy álmos fővel, bódultan, kábultan kapkodnak iránytalanul, tehetetlenül.

Az üdvösség közelebb van...

Minél inkább a mélypontra jutottunk, annál erőteljesebb a vágy bennünk a szabadulás után. Minél inkább megtapasztaljuk a kárhozatot, annál inkább igényünk az üdvösség. És minél kárhozatosabbnak tapasztaljuk ezt a földi életet, annál határozottabban akarjuk az örök életet, az

üdvösséget. „Az üdvösség közelebb van”
...nem tudjuk az idejét, sem az egyén,
sem az emberiség földi létének végét nem
tudjuk előre, de annál sürgetőbb az
üdvösségre készülés. Az emberiség közel
két évezredet töltött a hitben és a keresz-
ténységben, kétségtelenül időben is köze-
lebb van az ítélet napjához, mint amikor
hinni kezdett, de két évezred tanulságai-
val gazdagabban, két évezred küzdelmei-
ben kifáradtan, csalódásaiban kiábrándul-
tan, szenvedéseiben terhelten és egyben
két évezred alatt nyert kegyelmi kiáradá-
sokban felvilágosítva és megerősítve az
idők előrehaladtával mindinkább elfordul
a földtől, az anyagtól, a testiektől, hogy
fokozódó érdeklődéssel és vágyódással
nézze a szellemi értékeket, kegyelmi kin-
cseket, természetfölötti javakat és az örök
üdvösséget. Ugyanígy van az egyén
életében is: a hitben és kereszténység-
ben töltött idő előrehaladásával mind
közelebbfekvő, mind sürgetőbb az üd-
vösség, mind nyomasztóbb a ki nem elé-
gűtség azokkal a javakkal, amiket a föld
nyújthat, mind jobban fokozódik az Isten-
nek tartozó felelősség érzete, az üdvös fé-
lelem az ítélettől, a staféta-futásban, az
Isten felé való közeledésben fokozódik az
energia, a lendület, mind világosabban in-
teget, hívogat a Cél, az üdvösség, amelyért

értelmes minden erőt befektetni, akár az egész földi életet feláldozni.

Öltések magatokra az Úr Jézus Krisztust!

Ne mondjátok azt, hogy gyengék, rövidlélekzetűek vagyunk. Már az őszövet-ség embere érzi magában a természetfölötti támogatásokat: „Igazság volt öltözetem, s mint palásttal és koronával ruházkodtam ítéletemmel.” (Jób 29, 14.) Krisztus is ígéri: „felruháztattok erővel a magasságból”. (Lk. 24, 49.) Szent Pál szerint a kegyelemben új embert, természetfölötti erővel rendelkező embert öltünk magunkra. (Efez. 4, 24; Kol. 3, 9.) Még többet mond az Apostol: Magát Krisztust vehetjük magunkra, Krisztushoz tartozunk, hozzá símulunk, mint a ruha és hordozója egybesímulnak. Még többre vagyunk képesek, még többre kell törekednünk: Krisztusnak át kell itatódnia, ki kell verődnie egész valónkon, krisztusivá és Krisztusévá kell lennünk: vele együtt gondolkozunk, akarunk, érzünk, cselekszünk, szenvedünk... „élek, pedig már nem én, hanem Krisztus él bennem.” (Gal. 2, 20.) Ez a Krisztussal való azonosulás képesít az emberfölöttire: testben, gyengén, gyarlón, sokszor elfúló lélekzettel, mégis félelem nélkül bizton-

ságérzettel haladok az ítélet felé... és megnyerem az üdvösséget, mert: „Mindent meg tudok tenni abban, Aki nekem erőt ad!” (Fil. 4, 13.)

Türelmes és egyetértő szeretet

(Advent 2. vas. Róm. 15, 4—13.)

„Gyengék” és „erősek”

— Igazán ne mosolyogj, édes, és ne hitetlenkedj. Ezt a mustárpapírt tedd a kicsi beteg hátára, — Szent Antalnak a hátához érintettem... hidd el, csodát tesz. Mi az? — hogy pénteken operálni fogják? — édes, ezt az egyet ne tegyéd. Csak éppen pénteken ne. Egy lépést se tegyél pénteken, édesem, semmit se kezdjél el, csak bajjal és szerencsétlenséggel járhat. Csak a jövő keddig várjatok... De, édes, ismételten kérlek, ne mosolyogj! Ügylátszik, hogy a te hitetlenséged miatt nekünk folyton veszekednünk kell. Dehogyan áthat az a néhány napi várakozás. De én nem vállalnám a felelősséget, hogy pénteken operáltassam a gyermekemet... még hogy éppen pénteken! Még a böjtöt is keddre tettem át arról a szerencsétlen napról, de azt nem olyan „adom is, megtartanám is” módon, mint a papok prédikálják, hanem aznap egy korty víz sem megy le a torkomon... Drága! A vér a fejembe fut, amikor azt

a fölényes, kétkedő arcodat látom! Csak nehogy súlyosan büntessen az Isten hitetlenkedésedért...

... Ehhez hasonló, sokszor csúnya veszekedésbe és sötét gyűlölködésbe elfajuló viták a legelső keresztények között is előfordulhattak és Szent Pál a római levél utolsó fejezeteiben az ú. n. „gyengék”, vagyis a külső, anyagiias dolgok, formák és gyakorlatok rabjai és a helyes meggyőződés és világos belátás alapján a krisztusi szabadságot jól megértő és értékelő és külsőséges, anyagiias tényezőktől függetlenül természetfölötti életet élő keresztények közötti vitákat és szenvedélyességeket akarja elsímítani a megértő, türelmes és egylelkületű szeretet hangoztatásával.

„Némely ember azt hiszi, hogy mindenfélét szabad ennie, aki pedig gyöngé, az meg növényekkel táplálkozik. Aki eszik, ne vesse meg azt, aki nem eszik és aki nem eszik, ne kárhoztassa azt, aki eszik. Hiszen az Isten magáévá fogadta őt... Egyik ember különbséget tesz nap és nap között, más meg egyformán ítél minden napról: mindegyik legyen határozott a maga meggyőződésében... Nekünk mint erőseknek kötelességünk azonban, hogy elviseljük az erőtlének gyöngeségeit, és ne keressük a magunk kedvét. Mind-

egyiktek törekedjék felebarátjának kedvét, javát és épülését keresni. Hiszen Krisztus sem kereste a maga kedvét, hanem amint meg van írva: Szidalmazóid szidalmazai reám hullottak." (Róm. 14, 2. 3. 5. és 15, 2. 3.)

A mi okulásunkra íratott meg...

Az egész ószövetségi Szentírás a megváltás korszakát készíti elő, Krisztushoz vezet el, Krisztusra mutat rá, mint a megváltott ember példaképére. Az Apostol összegyűjti az ószövetségi Szentírásnak azokat a kijelentéseit, melyek szerint Krisztus egyrészt a türelmes, mások helyett szenvedő, másokért áldozatot hozó szeretetnek, másrészt a minden ellentétet elsímító, egységesítő szeretetnek a példája. Ebből szükségszerűen következik, hogy a Krisztushoz tartozók táborában nem fordulhatnak elő ideges, szenvedélyes, gyűlölködésre vezető viták, veszekedések, minden ellentétet el kell símitania a türelmes, megértő, egységesen gondolkodó, egyet akaró, önzetlen és jószágos szeretetnek.

Az Írásokból merített béketűrés...

Az Apostol a 68. zsolt. 10. versét: „Szidalmazóid reám hullottak” — Krisztusra

vonatkoztatja. Krisztus élete feláldozásával eleget tett a bűn által Istent ért sérelemért és magára vállalta az emberiség tartozását. „Közvetítő Isten és az emberek között az ember Jézus Krisztus, ki mindenkiért odaadta magát váltságul.” (I Tim. 2, 5. 6.) — „Bűnt nem tett, — mondja Szent Péter — átadta magát az igazságtalanul elítélőnek, aki a mi gonoszságainkat elviselte testében a keresztfán, hogy a bűnöknek meghalván, az igazságnak éljünk, akinek sebe által meggyógyultatok.” (I Pét. 2, 23—24.)

Az Istent ért gyalázat Krisztusra hullott, az emberre méltán mért büntetés Krisztusra sujtott. Minden gyalázatot, minden büntetést magára vállalt, önként, szabadon, isteni türelemmel és végtelen, áldozatkész szeretettel. Valóban tökéletesen reá talál, hogy Ő: „a béketűrésnek és vigasztalásnak az Istene”. És valóban nem túlzó követelmény, hanem legelembb, legelső és legfontosabb a hozzátartozók számára: „hogy a Jézus akarata szerint való egyetértés legyen meg közöttetek, hogy egy lélekkel, egy szájjal dicsoítsátok Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak Istenét és atyját”. Maga Krisztus adta ezt az ismertetőjelet övéinek: „Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én

tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymáshoz." (Ján. 13, 35.)

Krisztus magáévá tett...

Krisztus mindenkit: pogányt és zsidót egyaránt meghívott az üdvösségre. „Itt már nincs pogány, nincs zsidó, nincs körülmetélkedés s körülmetéletlenség, nincs barbár és szkíta, nincs szolga és szabad: hanem minden és mindenben Krisztus.” (Kol. 3, 11. és Gal. 6, 15.) A pogányok is résztvesznek a messiási idők áldásaiból s ezért a zsidó néppel együtt jogcímük és kötelezettségük van arra, hogy áldják az Istent. Csak az a különbség, hogy a zsidókhoz az ősatyáknak tett ígérek alapján jött el Krisztus, a pogányokhoz ilyen ígérek nélkül az Isten végtelen irgalma küldte el s ezért ők kétszeres hálára és imádásra vannak kötelezve. Krisztus tehát áthidalta a legnagyobb ellentétet: Messiása az istenhívő zsidóknak és a hitetlen pogányoknak, s mindnyájukat egyesíti az Isten országában.

Erre gondol Dávid király, amikor a pogányok között magasztalja az Istent és dalt zeng nevének (Zsolt. 17, 50.), ezért szólítja fel a pogányokat, hogy áldják és magasztalják az Úr nevét (Zsolt. 116, 1.), ezért szólítja fel Mózes az ő hálaénekében

a pogány világot, hogy örvendezzen az Isten népével együtt (V Móz. 32, 43.) és ezért hirdeti Izaiás próféta, hogy a Messiás Jessze sarjadéka ugyan, de hivatása, hogy minden nép uralkodója legyen, ezért minden nép benne reménykedik. (Iz. 11, 10.)

Ez Krisztusnak az akarata és az utolsó vacsorán lelkéből feltörő imádsága: „hogymindnyájan egyek legyenek, amint te, Atyám, énbennem és én tebenned, úgy ők is egyek legyenek bennünk és így elhiggye a világ, hogy te küldöttél engem.” (Ján. 17, 21.)

Ne felejtsetek el a krisztusi sóhaj utolsó szavait: „...higgye a világ, hogy te küldöttél engem”. A krisztushívők lelki egysege, egymás iránti szeretete a legjobb apostolkodás Krisztus mellett. Szavakon, formákon rágódó, gyakorlatokon, különbségeken vitatkozó, veszekedő keresztények kiábrándítják, elidegenítik a világot Krisztustól. Megváltott emberek! Krisztushoz tartozók! Apostolkodjunk türelmes és egyetértő szeretettel!

A szentek öröme

(Advent 3. vas. Filippi levél 4, 4—7.)

Örüljetek az Úrban!

A szentség nem szomorúság, a kegyelem nem komorság, a természetfölötti élet nem azonos a fanyar ábrázattal, sivár lelkülettel, élet-, ember- és világgyűlölettel.

A szentség: istenszeretet, amely minden körülmények között boldogít.

— Hallgassátok csak a Zsoltárost, —
hogy tud örüvendeni minden körülmények között az Isten szeretetében.

„Örülni fognak minden jók az Úrban,
s Istenre bízzák magukat,
És benne büszkék minde igazak.” (63.)

„De örülnek az igazak,
és Isten előtt vigadoznak,
És ujjongván ujjonganak.” (67.)

Független öröm a külső nehézségektől;
anyagi nehézség, a jövő kilátástalansága
nem fojtja le a lélek alaphangját:

„Mikor csak mondtam: Ingadoz a lábam!
baml

Jóságodban, Uram, segílyt találtam,
Lelkem a gondok telje közepett
Vigasztalásodon örvendezett." (93.)

Minden dalol, énekel, ujjong a nagy természetben, a Szentnek a lelkén végigáramlik ez a melódia, érzi, érti, issza ezt a dalt és akar bekapcsolódni ebbe a harmóniába:

„Naptámadat, napalkonyat tetteiden
ujjonganak...

... a sivatagból is bőség csepeg, a hal-
mók is örömet öltenek." (64.)

„Örvendjen a föld, repessen az ég, zúg-
jon a tenger és telje mind!
Mezők és minden lakóik, mind vigadoz-
zanak,

Az erdőkön a fák mind ujjongjanak
Az Úr előtt, mivelhogy jön az Úr..."
(95.)

A szent ajkáról sohasem fogy el a dal; öröm az éjtszakája, öröm az új hajnal hasadása: „Örvendezzünk, jertek az Úr előtt, Ujjongjunk üdvünk sziklája előtt. Hálaival lépünk színe elé reggel és ujjongjunk előtte énekkel." (94.)

Lelkében sohasem zavarodik fel a béke és a nyugalom, boldogan simul Isten keblére:

„A lelkem lesímogattam és elnyugtattam csendesen.

Mint elválasztott kiseded anyja kebelén,
Mint elválasztott kiseded, a lelkem ben-
nem úgy pihen." (130.)

Mindíg jól érzi magát, mindig boldog,
mert mindig Isten közelében érzi magát.
De legnagyobb az öröme, ha a szentély
kövére leborulhat, ha a Szentség mellett
térdelhet: Istent nézni, szeretni, Vele
lenni:

„Mily édesek a te hajlékaid, seregek
Ura, Istene! ...

... A madárnak háza van, fecskének
fészke van,

fiókáinak hol helyet találjon:

Én oltárodnál, — seregek Ura, én Iste-
nem, Királyom,

Boldogok, akik hajlékodon élnek és
mindörökké Tégedet dicsérnek." (83.)

A krisztusi élet: evangélium, ami any-
nyit jelent, hogy örömhír.

Krisztus nem szomorú lélek, hanem tud
örvendezni az örvendezőkkel. Amikor
megvádolják tanítványait, hogy nem mu-
tatnak a messiási időkhez illő komolysá-
got, mint például Keresztelő Szent János
szigorú aszkézisben megnevelt hallgatói,
akkor Krisztus nem szégyenli, nem men-
tegeti és nem tiltja el övéi örömét. Magát
vőlegénynek mondja, a messiási időt

menyegzős időnek, — s a lakodalomban nem illik a kesergés...

Derűs lélek, aki észreveszi a szépet, a harmóniát a természetben és a lélekben, — meglátja, hogy a mezei fű szép, bele-néz a legmélyebb tengerszembe: a kis-gyermek szemébe és lelkébe, magához öleli a kisdedeket, nem tiltja le a gyer-mekek örömujjongását, mert tudja, hogy akkor a kövek ujjonganának...

Amerre megy, nyomában örömvizek patakoznak, örömrózsák fakadoznak: a meggyógyított test és lélek sokszor a tébolyba fokozódó ujjongása...

Csodálkoztok ezután, hogy Krisztusnak legnagyobb megértője: Szent Pál, aki Krisztust mindennél többre értékeli: „mindent veszteségnek tartok Jézus Krisztusnak, az én Uramnak mindent felülmúló ismerete miatt, akiért minden kárvallást elszenvedtem és mindent szemétnek tekintek, csakhogy Krisztus legyen a nyereségem” (Fil. 3, 8.), aki lel-kileg teljesen egy Krisztussal: „Mert számomra az élet Krisztus, a halál nyere-ség” (Fil. 1, 21.), — csodálkoztok-e, ha Szent Pál fogságban sínylődve a szentek kipusztíthatatlan életigenlésével és ki-apadhatatlan örömgazdagságával azt kiáltja a filippibeli szenteknek és minden idők és helyek szentjeinek: „Örüljete az Úrban mindig, újra mondom, örüljete.”

*Szelídségtek ismeretes legyen...
ne legyetek aggodalmaskodók...*

A szentek öröme az Úrban van, gyökere-t beleveri az istenemberi életbe, belőle táplálkozik és merít örökre szóló konzerváló erőt, hogy sem az emberek rosszindulata, gonoszsága, sem a külső nyomorúság, szegénység, szenvedés el nem pusztíthatja. Az emberek rosszindulatát lefegyverzi szelídségével, az élet gondjaiban megnyugtatja és vigasztalással tölti el az imádság.

Észreveszitek-e, hogy a szentek szelídsége és túlságos aggodalmaktól való mentessége tulajdonképpen egyazon gyökérből nő ki és táplálkozik: a szenteknek az evilági dolgokkal szemben tanúsított fölényéből! Lelkületüktől semmi sincs távolabb, mint az emberi akarhatnámság, úrhatnámság, tülekedés, törtetés, sznobizmus, vagyis „sine nobilitate”, nemesség, méltóságnélküli akarása, könyökkel kiverelkedése, körömmel kikaparása állásnak, helyzetnek, méltánylásnak, keresztülgázolva mindenkin, belegázolva becsületekbe, boldogságokba... mind-mind ez távol áll a szentség lelkületétől. Ellenkezőleg, van benne nobilis egyszerűség, függetlenségből fakadó igénytelenség, természetfölötti életszemlélet fölényéből fakadó szelíd nyugalom, mindenkit meg-

nyerő, lekötő és minden erőszaknál jobban befolyásolni tudó szívélyes jóság. „Boldogok a szelídek, mert ők bírják a földet.” (Mt. 5, 16.) „Noli vinci a malo, sed vince in bono malum.” (Róm. 12, 21.)

A természetfölötti életszemléletből fakad az a függetlenség és fölény, mely minden körülmények között szelíd nyugalomra képesít. Erre utal az Apostol megjegyzése: „Az Úr közel van.” Az élet rövid, a földi viszonylatok kisszerűek, emberi értékelések semmitmondók... az örökélet számít.

A természetfölötti életszemléletben és az ebből fakadó imaéletben nincs emésztő gond az anyagi bajok és küzdelmek miatt. Nem tanít az Apostol semmittevésre, mely a lustaságot szépíti az Istenre hagyatkozással.

Szent Pál fáradságban felőrlődő élete legjobb bizonyása annak, hogy nem a lelke szerint való az inaktív, szunnyadó élet. Ellenkezőleg. Aki Istenre bízta magát, nagyobb lendülettel munkálkodik, nem ismeri a lelket emésztő, élet- és munkakedvet megapasztó nyugtalanságot. Munkában nincs ideje töprengeni, imádságból merített bizakodásban nincs oka szomorkodni. És ez a munkából és bizakodásból merített fölény: az élet öröme.

Tehát ismét mondom: örvendjeteK . . .
a természetfölötti szelídség, az Istennel
végzett munka és az imádságból fakadó
bizakodás örömevel! A szentek örömevel.

Papok a mérlegen

(Ádvent 4. vas. I Kor. 4, 1—5.)

*...én Pálé vagyok, én pedig
Apollóé*

A katolikus nagygyűlés felé robogó vonatban megvitatott „egyházias” témák között nem utolsó a „mi papunk” problémája. A vitatkozás lázában kipirult arcú három hajlottabb korú hajadon ezirányú tárgyalásainak végéből fogtam el egy részt, a fojtott hangú fejtegetéseket feszülten figyelve, közben közönyös arccal a tovarohanó tájba, illetőleg a semmibe tekintve.

— Mi az, hogy doktorátus! Lehet a káplánnak százszor doktorátusa, azért csak egy zöldfülű senki marad az apát mellett. Az apát egy jó ember, egy okos, egy tekintélyes ember, — te! Csak gondold el, amikor a piros gallérjával és az aranykereszttel végigmegy a templomon... egy abszolút úr, főúri társaságban is első lehetne... a másik összeaszott, szűkarcú, papagájorrú, vastag szemüveges niemand, aki idegesen kapkodja a fejét, még köszönni is alig tud,

a társaságot tüntetően kerüli (pedig nem hiszem, hogy ne legyen valami a füle mögött...). — Mi az, hogy jól szónokoll — Hát legyen tőlem Prohászka vagy Bangha páter, ha olyan mafla, hogy csak a szószéken jön meg a hangja, előttem nem számít...

Plébánospártiak, káplánpártiak, barát-pártiak, oltáregyletpártiak, missziópártiak, kongregációpártiak, klubpártiak... így nevezik most őket, — apostoli időkben pálpártiak, péterpártiak, apollópártiak feszítgették Krisztus testének eresztékeit örök emberi szektáriánus és szakadár szellemmel. „Közületek kiki azt mondja: én Pálé vagyok, én pedig Apollóé, én pedig Kéfásé, én pedig Krisztusé.” (I Kor. 1, 12.)

A korintusi egyházközség belső életének legnagyobb veszedelme volt ez a pártszellem, amelyben nem az apostoli hivatalra, hanem az azt betöltő személyre voltak tekintettel, annak emberi és személyes tulajdonságaitól függött egész kereszténységük, és személyi kultuszuk annyira ment, hogy a pártpolitika felelőtlenségével túldícsérték a maguk bálványozásának tárgyát, hogy annál jobban lealacsonyítsák az ellenpárt bizalmát élvező hithirdetőt és ezzel természetesen megalázzák, pártszenvedély játéktárgyává tegyék az apostoli méltóságot.

Szent Pál rámutat arra, hogy a megosztás és pártszellem ellenkezik az egy keresztséggel, melyben az egyetlen és osztatlan Krisztus nevére kereszteltettek. „Részekre van-e osztva a Krisztus? Vajjon Pált feszítették-e meg értetek? Vagy Pál nevében vagytok megkeresztelve?” (1, 13.) Ellenkezik az egyetlen evangéliummal, amely nem emberi bölcsesség, hanem az Isten tanítása: „Istennek titokzatos, elrejtett bölcsességét hirdetjük.” (2, 7.) — Isten a legegyszerűbb emberi segéd-eszközökkel, gyengék és ostobák által hirdeti bölcsességét, hogy az emberi feltűnni akarás és tetszelgés el ne vegye annak természetfölötti jellegét: „azt, ami a világ szerint oktalan, választotta ki az Isten, hogy megszégyenítse a bölcseket és erőseket... hogy egy test se dicsekedhessék az Ő színe előtt”. (1, 27—29.) — A pártoskodás ellenkezik az egy Istennel, aki kizárólagos Úr és az apostoli munkában éppen úgy, mint a nagy természetben, minden életnek megtermékenyítője és megérlelője. „Tehát sem az nem valami, aki ültet, sem az, aki öntöz, hanem csak az Isten, aki a növekedést adja.” (3, 7.)

*Mint Krisztus szolgáit és Isten
titkainak sáfárait . . .*

Tökéletes klasszikus műveltséggel rendelkeznek, mint az alexandriai Apollo, magával ragadó ékesszólással hirdetik az evangéliumot vagy pedig egész életüket feláldozzák az igehirdetés művének, mindenkinek mindene lesznek, hogy mindenkit megnyerjenek Krisztusnak, mint Szent Pál tette, vagy rendkívüli hatalmak hordozói, Krisztus Egyházának az alapját képezik, mint a kőszikla, a legfőbb pásztorai a nyájnak, mint Péter . . . mind kevésbbé fontos, másodrangú körülmények. Az egyetlen szempont, ami számba jöhet értékelésüknél, az, hogy Krisztus szolgái és az Isten titkainak sáfárai, az Isten üdvözíteni akarásának hirdetői, az üdvösség közvetítői, a Krisztus által hozott kegyelmi kincsek hordozói, a szentségek kiszolgáltatói: a kegyelem vizét végigöntik a lelkeken, Isten ítélőszéke előtt bűnbánó lelkeket Isten szavával feloldozzák, a lelkek éhségét a mindennap oltárra hozott isteni eledellel csillapítják és hatalmuk van Isten nevében és erejével áldani . . . Megítélésüknél nem a személyes tulajdonságok jönnek számításba. Csak egy a fontos, az, hogy urukat és megbízójukat abban a munkakörben, amelybe Isten beleállította őket, minden

tehetségük belefektetésével, hűségesen szolgálják: „Itt már megkívántatik a sáfároktól, hogy kiki hűségesnek találtassék.” — Az Apostol semmiféle emberi bíraskodást nem ismer el apostoli működését illetőleg. Sem a korintusbeliek közvéleménye nem számít, sem bármilyen emberi ítélőszék, — még saját egyéni véleménye sem irányadó — „aki pedig megítél engem, az Úr az”. — Krisztus ítélete nemcsak azért döntő, mert Ő belelát az emberi lélek legelrejtettebb mélységeibe, látja a külső tények mögött az életírányító legbensőbb motívumokat, tehát tud mondani tökéletesen igazságos ítéletet, — hanem Krisztus egyedül és kizárólag illetékes az ítélkezésre, mert Ő adta az apostoli működésre a megbízást, neki van joga felülbírálni az apostoli tevékenységet. A pártszenvedély krisztusi előjogok bitorlására vezet, melyhez az embernek sem hozzáértése, sem illetékessége nincsen.

Dicsérete leszen kinek-kinek az Istentől

A papi állás Isten kegyelméből van. És nem is veszi senki magának azt a tisztiséget, hanem akit Isten hív, mint Áront (Zsid. 5, 4.) — Isten kegyelmeinek kiosztására. Az isteni kegyelmeket mindegyik

a maga sajátos, egyéni módján adja, de mindegyik egyszerű eszköz, bármikor felcserélhető eszköz az Isten kezében. Istennek tartozó felelősséggel. Emberi szempontok szerint való megkritizálgatásuk illetlenség és illetéktelenség Krisztussal szemben.

Ne nézd a személyt! — Emberi erényeit túlbecsülve vagy emberi hibáit túlszínezve, ne függjön tőle túlságosan lelki életed. — Krisztus a cél, Vele kell közvetlen kapcsolatot teremtened. — Isten szolgáját lásd a papban, egyszerű eszközét lelked alakításának és a kegyelmek közvetítőjét, akit szükséged szerint felhasználhatsz. Ne válogass közöttük, mert mindegyik Krisztus szolgája és Isten titkainak sáfára. Tudd nélkülözni bármelyiket és bizalommal vedd igénybe bármelyikük szolgálatát.

Hölgyeim! Ne dicsérjék túl és ne becsüljék le sem az apátplébánost, sem a doktor-káplánt, sem a szépszavú barátot. Mindegyikük megkapja Istentől pont azt a dicséretet és azt a minősítést, amit megérdemelnek... a Krisztushoz és a hivatáshoz való hűségük alapján.

A mi istenfiúságunk . . .

(Karácsony utáni vas. Gal. 4, 1—7.)

A világ elemeinek szolgálatában . . .

Az Apostol munkaterén gázoló hamis tanítók zsidó szektává akarták lenyomorítani Krisztus Egyházát. Az egész világra kiterjedélyesedő és az ég minden madarainak fészket nyújtó nagy fa, az egész világ lelkeségét Krisztus szellemével átható és megtermékenyítő kovász példabeszéde távol áll a lelküktől. A zsinagógába akarták visszatéríteni a keresztyénységet, azt hirdetve, hogy az üdvösség a körülmetélteknek és a mózesi törvény előírásait megtartóknak van fenntartva.

Pál apostoli lelkének egész hevével küzd a tévtanítók ellen, hogy megmentse az egyetemes Világegyház gondolatát. Minden érvet összegyűjt, hogy a keresztyénység mellékútra tévedését megakadályozza. Jól tudja, hogy élete nagy művének a sorsa forog kockán, — arról van szó, hogy a keresztyénység vagy belesorvad a zsinagóga élettelen, léleknélküli formalizmusába, kiéli magát külső szabályok teljesítésében, és a prozelitáknak

egy nagyonis szűk körére összeroskad, vagy pedig a szellem lendületével szárnyal végig a világon és lelkeket átjáró, nevelő és üdvözítő mozgalom lesz.

A galatákhoz írt levélnek az alapgon-
dolata, hogy nem az ószövetségi törvény
előírásainak megtartása, hanem a krisz-
tusi hit és a Krisztustól nyert kegyelem
szerzi meg az üdvösséget. „Tudjuk, hogy
az ember nem a törvény cselekedeteiből
igazul meg, hanem Jézus Krisztus hite
által...” (2, 16.) Az Ábrahámnak tett
ígéretekből az egész pogány világ része-
sül. „Értsétek meg tehát, hogy akik hitből
vannak, azok fiai Ábrahámnak... azok
áldatnak meg a hívő Ábrahámmal.” (3, 7.)
Az ószövetség betűszerinti törvénymeg-
tartása szolgaság, a krisztusi kegyelmi
rend a szabadság. Az ószövetség kiskorú-
ság, a krisztusi élet nagykorúság. „Mi is
kiskorúak voltunk.” Úgy fogja fel az
Apostol az ószövetséget, hogy az Isten,
mint hosszú útra eltávozó, vagy a közéleti
tevékenységben nagyon lefoglalt édes-
apák, gyermekeik anyagi, szellemi kor-
mányzását, nevelését egy hozzáértő, meg-
bízható gondozóra bízta, úgy az Isten is
egy bizonyos ideig, ameddig maga az
Isten akarta, átmenetileg az emberiség
irányítását, nevelését a mózesi törvényre
bízta, amely a maga szabályaival, fegyel-
mező eszközeivel, büntető szankcióival a

súlyosabb eltévelyedésektől visszatartsa az embert, „a vétkeiségekért hozatott”. (3, 19.) „Ennélfogva a törvény nekünk nevelőnk volt Krisztusra, hogy a hit által igazuljunk meg. De miután elérkezett a hit, már nem vagyunk a nevelő alatt.” (3, 24.)

A kiskorúság idején „a világ elemeinek szolgátságában voltunk”. A pogányság számára „a világ elemei” a gonosz szellemek, démonok vagy általában a teremtmények, bálványok, „amik természet szerint nem istenek”, a zsidók vallási életében „a világ elemei” mindazok a külsőséges és anyagias dolgok: körülmetélés, véres áldozatok, mosakodások, mindenféle rituális előírások, melyeket mereven őriztek, maradék nélkül megtartottak, melyektől annyira függött egyéni és társadalmi életük.

Észreveszitek-e, hogy az „elemek szolgasága” ma is tart? Keresztények és katolikusok vannak, akik megadják a keresztények Istenének és a katolikus Egyháznak azt, amit tőlük követelnek, de e mellett megvan a maguk külön bálványa, amelynek szintén nem mulasztják el bemutatni az áldozatot. Ma is élnek olyanok, akik ellen a próféták harcoltak, mert Jahvénak is, Molochnak is áldoznak, vagy Ezekiel szerint nappal a templomban mutatnak áldozatot, éjjel az ablaktalan pin-

cék sötétjében pogány misztériumok aljasságaiban kéjelegnek... Katolikus férfiak, zászlóvivők, egyháztanácsokban résztvevők, akik azonban a szabadkőműves páholyban is együtt falaznak az Egyház ellenségeivel... Katolikusok, akik a lelkük mélyén a bolsevikiek diadala után vágyakoznak, akiknek nem Krisztus, hanem Júdás a megváltójuk és természetesen jellemideáljuk is... Katolikusok, akiknél az Egyházhoz való tartozás, a katolikus akcióban való részvétel az önimádás és önimádtatás szertartásának oltárát szolgáltatja, akiknél a katolicizmus a fölhágás, a „fölvágás“, az egyéni érdekek érvényesülésének lehetőségeit adja... Istenimádók, akik ugyanakkor földimádók (ha kell, erőszakkal kiveszik a földet hittestvérük és fajtestvérük kezéből), pénzimádók (jogcímeket találnak arra, hogy belenyúljanak a másik ember zsebébe), testimádók, ételimádók, italimádók, kéjimádók (becsületességről, mértékletességről, józanságról és erkölcsről szónokolva, cikkezve a megbetegedésig banketteznek, szótól és szesztől megmárosodnak és tomboló tivornyákban tobzódnak!)...

Észreveszitek-e az „elemek szolgását“ magában az imaéletünkben is? Amikor annyira függünk külsőleges, anyagiasságtól, amikor a vallási életünk me-

rev, lélektelen, élettelen mechanizmussá tompul, amikor a járuléki elemek kiszorítják a lényegét lelkiségünkéből, amikor a szavak és szószaporítások pótolni akarják a gondolatot, a szabályok pótolni akarják a lendületet és szeretetet, a formák pótolni akarják a lélek megrendülését az Isten jelenlétében, a lélek vágyakozását az Isten után, a külső ténykedések sorozata pótolni akarja a lelkiség közvetlenségét.

Ne értsetek félre! Mindezekre szükség van, de „elemek”, járuléki elemei, keretei, támogatói lelkiségünknek, de nem szabad engednünk, hogy farizeus, vagy hogy Szent Pál gondolatmenetében maradjunk: „ószövetségi” katolicizmushoz vezessenek.

Istenfiak vagytok!

A megtestesült Istenember „asszonytól lett és a törvény alattvalója lett, hogy azokat, akik a törvény alatt voltak, megváltsa, hogy a fogadott fiúságot visszanyerjük”. Az ószövetségi törvénynek magát alávetette s ezzel azt kimerítette, annak kötelező erejét megszüntette, másrészt az emberekhez hasonló ember lett és ezzel az embereket magához hasonlóvá: Isten fiaivá tette. Ennek megfelelően az újszövetségi ember vallási életében már

nem függ a zsidótörvény előírta szabályok, formulák, külső cselekedetek mechanizmusától, hanem a szeretet lesz lelki életének lendítő ereje és Istenben nem valami rettegető, megfélemlítő urat lát, akitől távol érzi magát, akinek nevét nem meri kimondani, akire félve gondol, hanem az Isten számára minden jóságnak, kegyelemnek összoglalata és forrása, akit Krisztustól eltanult gyermeki bizalommal és bátorsággal Atyának érez és Atyának nevez. (Mt. 6, 9.; Róm. 8, 15.)

Ebből fakad benső nyugalma és biztonságérzete minden körülmények között. Viharok, harcok, könnyek, kínok, keresztek között... Isten fia vagyok, természetfölötti javak birtokosa, égi javak örököse, — ez a tudat a kínok között is mint karácsonyi harangszó becsilingel a lelkébe, megvigasztalja a szenvedésben, támogatja a küzdelemben, erőssé teszi életben és halálban.

Mert erősnek kell lennie. Az istenfiak szabadsága nem azonos a zabolátlansággal, hanem öntudatosan és szabadon vállalt fegyelem az Isten akaratának teljesítésében. Az istenfiúság nemcsak kegyelem, hanem felelősség és fegyelem az isteni törvény és Krisztus példája szerint. Az istenfiúság „az elemek szolgálatától” való függetlenség, elszakadás az önmagunkban és rajtunk kívül levő

bálványoktól: az önimádástól, a föld, a pénz, a test, a gyomor, a gyönyör imadásától. Állandó önnevelésben megfegyelmezett és isteni kegyelemben emberfölöttivé támogatott akaraterő szükséges, mert az istenfiúság azonos a határozottan megalkuvás és félretekintés nélkül vállalt és gyakorolt Krisztus-követéssel, az egész embert, minden viszonylatában és minden tehetségében átfogó, átható és munkáltató kereszténységgel.

Természetfölötti egyéniség . . .

(Vízkereszt utáni 1. vas. Róm. 12, 1—5.)

Az értelmes áldozat

Terményeiből adott az Istenségnek az ember, mert érezte, hogy tartozik Annak, Akitől mindent kapott. Azt is érezte, bele volt égetve lelkiismeretébe, hogy nemcsak egyszerűen függ Tőle, mint a teremtmény alkotójától, hanem valami ősi megbántásért, amelynek teher tétele mindenkire ránehezedik, akit csak embernek neveznek, elégtételt kell nyújtania, ezért az ősi megbántásért saját életével tartozik Istennek. Helyettesítő elégtétel gyanánt állatok életét áldozza fel és patakzott az áldozati állatok vére Babilontól Egyiptomig, a szkíták földjétől a kelta tengerpartig mindenütt. Az állatok vére nem bírta lemosni a lelkiismeret égő sebeit, az Isten-engesztelés fájdalmas vágyakozása örjögésbe kergetett száz ezreket, akik tűzbe-vízbe dobták önmagukat, gyermekeiket, rabszolgáik százait, hogy az embervér megengesztelje a haragvó Istent, az emberélet feláldozása megváltsa az ember számára a halál utáni

életet. A pogányok legjobbjai és legnagyobb elméi töprengve kutattak az igazi áldozat, a „logikus”, az ember értelmes természetének legjobban megfelelő, az Isten által akart és elfogadott áldozat után.

Szent Pál az emberiség örök kérdésére adja meg a feleletet: „Adjátok át testeteket élő, szent és az Istennek tetsző áldozatul — ez legyen a ti észszerű istentiszteletek.” Ez az újszövetségi ember áldozata. Élő áldozat, mert nem vonja magával az áldozati anyag megölését, hanem teljes és valóságos életet áldoz fel. Szent áldozat: kiemeli a testet az ösztönös, bűnös és profán használatból és átadja Istennek, hogy a lélek uralma alatt a testi életet is az Isten törvénye szabályozza. Isten előtt kedves, mert a legértékesebbet, legbensőbbet és legsajátosabbat adja. És értelmes istentisztelet: legjobban megfelel az értelmes természetnek.

Ne feledjétek el! A test feláldozása, rakoncátlan ösztöneinek megfegyverzése és a szellem uralma alá helyezése, a test nevelése arra, hogy a léleknek jól használható eszköze legyen az Isten akaratának teljesítésében, nagy teljesítményű eszköz az aktivitásban, kifogyhatatlan türelmű a passzivitásban, — ez istentisztelet, liturgia a szó legnemesebb, legértelmesebb és legemberibb jelentősé-

gében, több minden szónál és formánál, mert teljes és valóságos életáldozatot jelent.

Akarom, amit az Isten akar!

Azonban a testnek ez a nagyszerű feláldozása csak azoknál lehetséges, akik megértik az újszövetség stílusát, tisztább ízlését, magasabbrendű szellemiségét: „alakulatok át értelmeteknek megújításával”. Közönséges, profán, világias, bűnös lelkülettel nem lehet bemutatni ezt az új áldozatot: a test megszentelését. A keresztény ember és a bűn világa között áthidalhatatlan ellentét van, mint a világosság és sötétség között, mint Krisztus és Béliál között (II Kor. 6, 15.), ezért szakítani kell a múlt szellemével és egészen új erkölcsi felfogást, új ízlést, új lelkületet kell elsajátítani. Ennek a megújult lelkiiségnek alapelve, irányítója: az Isten akarata: „hogyan megismerjétek, mi az Isten akarata, mi a jó, a kedves és tökéletes”.

Keresni mindig, megismerni mindenben és akarni teljes odaadással azt, amit az Isten akar, — ez a krisztusi élet lényege. Krisztus életalapelve: „Az én eledelem, hogy annak akarata cselekedjem, aki engem küldött.” (Jn. 4, 34.) Amikor ördögösséggel vádolják, a vádat

azzal utasítja vissza: „Nem keresem az én akaratomat, hanem annak akaratát, aki küldött engem.” (Jn. 5, 30.) Az oltáriszentséget ígérő kafarnaumi nagy beszédet is ezzel vezeti be: „Alászállottam az égből, nem hogy a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, aki küldött engem.” (Jn. 6, 38.) A Krisztus-követőknek is ezt hágyja legfontosabb feladatul: „Nem mindaz, aki mondja nekem: Uram, Uram! megyen be a mennyeknek országába, hanem aki Atyám akaratát cselekszi, ki a mennyekben vagyon, az megyen be a mennyeknek országába.” (Mt. 7, 21.) És azokat nevezi Krisztus testvéreinek, akik az Isten akaratát teljesítik: „Mert aki Isten akaratát cselekszi, az az én fivérem és nővérem és anyám.” (Mk. 3, 35.)

A kereskedő egy tapintással megérzi és megkülönbözteti a nemes kelmét, a bankár egy fogással megérzi a hamis és a jó pénz közötti különbséget, a jól nevelt embernek van ízlése, hogy mindenütt, utcán, társaságban, emberek mozdulataiban, szavaiban, berendezésben, öltözködésben megérezze, meglássa, ami fonák, díztelen, közönséges, a kisgyermek az édesanya szemrebbenéséből olvassa ki, hogy mi a tennivaló, mi volt helyes vagy helytelen... a krisztusi embernek megvan az a természetfölötti megneveltsége, tapintata, érzéke, ízlése: meglátni, ki-

érezni mindenben, hogy mi az, amit Isten jónak, helyesnek, igaznak, kedvesnek, tökéletesnek tart és megvan benne az a természetfölötti szenvedély, hogy nagyon akarja azt, amit az Isten akar és megvan benne az a gyermekded készség, hogy az Isten szemrebbenése szerint rendezze belső és külső életének minden mozdulatát.

Sokan egy test vagyunk

Azonban nem volna teljes a krisztusi életre vonatkozó tanítás, ha csak az egyéni élet megszentelésének feltételeit és módját mutatná be az Apostol, azért tekintettel van arra a közösségre is, amelybe minden ember élete beleágyazódik és megtanít az egészséges és Isten akarata szerint való társadalmi élet alapelveire is. Ezen alapelvek egyike az egyéniségre, az egyes ember feladatára, másik a közösségre, az összesség feladatára vonatkozik.

„Senki sem gondoljon magáról kelleténél többet, hanem józanul gondolkodjék, mindegyik a hit (a kegyelem) mértéke szerint, amelyet Isten kiosztott neki.” Mindenkinék fel kell használnia a neki adott kegyelmi ajándékokat, mert az adomány felelősséggel terhel meg, de mindenkinék meg kell elégednie azzal, amit

kapott, nem szabad írigy szemmel néznie a másikat, nem szabad vágyódnia és kapkodnia a másnak adott talentum és munkatér után. A féltékenységből békétlenség és elégedetlenség fakad, a saját munkájának elhanyagolását okozza és megakadályozza az összmunkálkodást. Ismerd a saját munkaerődet, — ebből a helyes önismeretből és önértékelésből fakad a józanság, hogy erődön felül nem vállalsz, de a helyes önismeret megóv attól is, hogy ok nélkül és idő előtt abbahagyd a munkát, mint aki már mindent elvégzett, mint akitől már több ki nem telik. — Ismerd meg a saját munkatereidet, és ez az ismeret megtanít arra, hogy ne gázolj bele másnak a vetésébe, másnak a munkaterébe, ne akard magadnak a másik munkakörét, ne fájjon neked a másiknak látszatra előnyösebb helyzete, ne fájjon az eredmény, amit a másik elérhetett. Magamból kiadom a legteljesebbet és fegyelmezetten ügyelek az összmunkálkodásra, ez minden közös munka eredményességének feltétele. Az egyéniség belevetése és összjáték . . .

Összjáték, egymásba fonódó, egymást segítő, építő, egymás akcióit kiegészítő, folytató, továbbító, előrelendítő munka . . . Milyen magávalragadó iskolapéldáját tudja adni ennek a csaknem gépezet-szerűen, szervesen összedolgozó mozgál-

masságnak egy jól megjátszott football! Mennyivel inkább szükség van erre a mi természetfölötti közösségünkben: egyház-községeinkben, egyesületeinkben. — Mennyivel inkább kötelessége ez a mi természetfölötti közösségünknek, melyet Szent Pál Krisztus testének nevez: „Sokan vagyunk egy test Krisztusban, egyenkint azonban egymásnak tagjai.” Azonban nincs élet abban a testben, amelyben megszűnik a szerves munka vagy pedig degenerálódik, eltorzul a test, ha valamelyik szerv a többi rovására túlfejlődik.

Nem engedhetjük, hogy közösségi életünk, egyházközségeink, egyesületeink torzszülöttek legyenek: vízfejű gyermekek degenerált testtel (amelyben mindenki fej akar lenni, mindenki vezet, irányít, tanácsot osztogat, de nincs végrehajtó szerv, munkáskéz!), pókhasú gyermek, csupakéz, csupaláb ember, akiről azonban hiányzik a fej, vagy pedig szerencsétlenül összezsugorodott (amikor mindenki tesz-vesz, ront-bont, rendez, tevékenykedik, de folyton egymásba botlanak, egymást fojtogatják, egymás munkáját lerontják, egymásban ellenséget látnak, mert nincs egy fej, amely egészségesen irányítaná és mindent összefogna). Ne rútsátok el Krisztus testét torzszülötté! Spirituszba a torzszülött alakulatokkal! Krisztus teste legyen közöttünk is egészséges test, a

helyes összemunkálkozásban jól kiformálódott, élő és eredménnyel dolgozó szervezet.

„Az Úr az, akit szolgáltok! . . .”

(Vízkereszt u. 2. vas. Róm. 12, 6—16.)

Adományok és hivatások

Milyen magától értetődő, amit az Apostol mond: egy élő és fejlődő szervezetben minden szervnek és minden sejtnak végeznie kell a maga munkáját, különben organikus zavarok lépnek fel: torlódások, törések, bénulások, szakadások, melyek az egész testnek életét és fejlődését veszélyeztetik. Az emberi társadalom és az egyházi közösség organizmusában is a szerveknek és sejteknek végezniök kell a maguk egyéni feladatát és így résztvenni a közös test éltetésében, építésében, fejlesztésében.

Vannak feladatok, melyek csak egyeseket köteleznek abban a hivatáskörben, melybe őket az Isten beleállította és vannak kötelességek, melyek általánosak, mindenkinek a feladatai. Akiket Isten rendkívüli munkakörbe állít bele, azoknak megadja a hivatásbeli feladatuk elvégzéséhez szükséges kegyelmeket. A legelső idők kereszténységének csodálatos teljesítményeihez, egy évezredes pogányságba

teljesen belegyökerezett és csaknem megkövült világnak mondhatni egyik napról a másikra történő megkereszteléséhez és krisztusivá tételéhez a Gondviselés a gyenge emberi feltételek segítségével megadta a rendkívüli kegyelmi támogatásokat, charizmatikus adományokat. Az első pünkösdi csodálatos nyelvadományát, természetfölötti megvilágosítását, melyben Péter arámi nyelvét a legkülönbözőbb nyelveken beszélők megértették, követte a többi csodás adomány, melyeket az Ósegyház szolgálatoknak (diakóniai) és erőmunkálatoknak (energimátá) nevezett és az Egyház szükségleteiről gondoskodó Lélek munkájának tartott. Szent Pál apostol nemcsak a mai szentleckében, hanem még részletesebben az 1. korintusi levél 12—14. fejezetében ír ezen rendkívüli adományokról.

Átmeneti jelentőségük volt. Olyanszerű isteni támogatások voltak, mint ahogy a kertész nem bízta az időjárásra a még gyenge ültetvényt, hanem öntözi a gyökerét, léchez köti, hogy el ne dőljön, fagy ellen becsomagolja... hogy mindez elmaradjon, amikor gyökeret vert és megerősödött a fa és önmaga megbirkózzhatik az idők viszontagságaival. De ma is megvannak az egyházi életben a rendszeres hivatások és munkakörök, melyekhez a zsenge kereszténység támogatására a

rendkívüli kegyelmek adódtak. És ezek a hivatások és munkák nemcsak a hierarchiába tartozók feladatai, hanem külön felszentelés és megbízás nélkül is kell lenniök az Egyházban olyanoknak, akik természetes rátermettségüknél, lelkükben égő buzgóságuknál fogva folytatói a „próféták”, „tanítók”, „buzdítók”, „ada-kozók”, „elöljárók”, „irgalmasságot gyakorlók” munkájának.

Értsétek meg: a Krisztus akarata, az egész világ megszentelése nem hajtható végre másképen, csak úgy, ha minden fajból, rendből, korosztályból vannak proféták, vagyis Isten helyett, Istentől beszélők, tanítók, exhortátorok, ha a szószék nem marad benn csak a templomban, hanem kitolódik, odamegy mindenhová, ahol emberek élnek, gondolkoznak, beszélnek, szórakoznak, munkálkodnak. A lelkek bolsevizálása is csak így történhetett, rendszerek messianizmusába való hit beleszuggestálása tömegek és országok lelkébe csak így történhetett: profétái, tanítói, buzdítói voltak nemcsak a hivatásszerűen propagandát irányító pártvezérekben és párttagokban, hanem a tömegekből jöttek ezrek és tízezrek, akiket a „lélek”, a lelkesedés, az érdeklődés magával ragadott, profétálniok kellett az eszmét, amelyben önmaguk hinni kezdtek, beszélniök kellett róla irodákban,

munkatermekben, gépek zakatolása között, bányák piszkában izzadva, szalonokban, bárokban, kiskorcsmákban, ebéd-szünetben és víkendezés alatt, várótermekben, mulatóhelyeken, mindenütt, mindenütt... lefolytott rekedt hangon, suttogva, inkább a szemek villogásával, kezek, karok alacsony, visszatartott, de annál kifejezésteljesebb gesztusaival beszélve, vagy hangszórókon százezres tömegeket szuggerálva, fanatizálva... de mindenképpen „prófétálva”, „tanítva”, „buzdítva”. Legyenek közöttünk is ezek, tízezrek, akiket a „Lélek” lelkesít, prófétájává avat a krisztusi gondolatnak minden helyen, időben és körülmények között a tömegek lelkében való szétszórására és megcsíráztatására.

Legyenek „adakozók”, akik „szívük egyszerűségében”, önzetlen jósággal adnak, „irgalmasságot gyakorlók”, akik „vidámságban”, biztató, bátorító mosollyal az arcukon irgalmasságot gyakorolnak a szegényt, a nyomorultat, a rászorulót nem megalázva, megszégyenítve. A mosolygó jóság vegye el a kolduspénz keserűségét, hogy tudja meg a világ és saját egyéni életükben tapasztalják meg a tömegek, hogy a kereszténység és katolicizmus egyet jelent az adakozó, irgalmas, testi és lelki sebekre orvosságot kereső és találó jósággal és szeretettel.

Higgyék és tudják a tömegek, hogy ahol katolikus jelvényt látnak, ott ők kapnak, ha többet nem, legalább őszinte megértést és részvétet, de a legkisebb lehetőség szerint meleget és kenyeret a lélek és a test számára is.

Legyenek „előjárók”, akik „buzgóságban”, körültekintő gonddal járnak el azokban a részleges munkálatokban, melyeknél az egyházi hierarchikus vezetőség reájuk szorul és amelyeket reájuk bíz. Miért megfélemlítő és fojtogató hatalom a szabadkőművesség? Mert minden fontos pozícióban ott van a megbízottja, mert a felelős és diszponens állásokból kormányozhatja a különböző társadalmi rétegeket, újabb pozíciókat hódíthat meg, elhelyezheti a maga embereit, szorító karjai és karmai közé kényszerítheti a még ellenkezőket vagy eltaposhatja az ellenállókat. A magára hagyott lelkipásztor tehetetlen. A világban működő, a világi élet irányításához értő világi vezetőkre, „előjárókra” van szüksége. Minden pozícióban, minden szakmában, szellemi és fizikai munkások között ott kell lennie a mi exponensünknek, aki csendben, de határozottan és hatásosan a krisztusi gondolatot, az Egyház szellemét, a természetfölötti igazságot és a lélek magasabbrendű érdekeit képviseli és a szükség szerint meg is védelmezi.

A szeretet szolgálata

A mindenkire általánosságban kötelező feladatokat egyetlen szóban foglalja össze az Apostol: „Szeretet!” — „Legyen tette-tés nélküli”, nemcsak külső széptevés, hanem a belső érületnek kifejezője, amely minden emberben Isten képmását és az örökkévalóságra hivatott testvért látja és szereti.

„Útáljátok a rosszat és ragaszkodjatok a jóhoz.” A helyes szeretet nem vak. Meglátja és Istenhez tartozása egész komolyságával útálja a rosszat, de ha jót lát, ahhoz ellenállhatatlan erővel vonzódik, mert az saját lényének egy-egy darabja, amit újra-újra feltalál.

„A testvéri szeretetben egymáshoz gyengédek.” — A legkisebb elvtárs vérébe beleoltják, hogy az igazi ember és testvér csak az, aki elvtársjelvénnel jár; a szekta tagja felcsillanó szemmel látja a jelvényt a „testvér” ruháján és összetartozónak, rokonnak érzi magát a közös jelben, a közös eszményekben; a bolsevik „elvtársak” mindenkit kizárnak az emberi közösségből, emberi jogokból és emberies bánásmódból, de annál tökéletesebb a hozzátartozás érzése és öntudata a hasonszőrűekkel... Nem akarjuk ezt az exkluzív közösségérzetet a hittestvérekkel szemben, mert az Isten

mindenkire kiterjedő atyasága alatt egy nagy család közösségében érezzük és tudjuk magunkat minden teremtménnyel, azonban kell, hogy a közös hitben élőknek erőteljesebben és melegebben összedobbanjon a szívük, kell hogy jobban érezzék az összetartozást, magasabb szempont szerinti vérrokonságot, azt, hogy ugyanaz a krisztusi vér ömlött végig mindannyiunk lelkén s ugyanazon misztikus test tagjai. Ebből a felfokozott testvéri érzésből fakad „a tisztelet dolgában egymást megelőzés”, a testvér lelki értékeinek megbecsülése, az „igyekezet” és gondosság, amely nem tud eleget adni, és egyetlen boldogsága, ha önfeledten a testvér szolgálatára, támogatására szentelheti magát... részvevők a szentek bájában, gyakoroljátok a vendégszeretetet... Örvendjete az örvendezőkkel és sírjatek a sírókkal. Egymás között egyazon érzéssel legyetek: nem nagyravágyók, hanem együttérzők az alacsonyrendűekkel.” — Ez a keresztemszete annak a keresztny társadalomnak, melyben a krisztusi szeretet, keresztny testvériesség nem üres templomokban tompán kongó, csíráatlanul, eredménytelenül a semmiségbe visszaomló prédikáció, nem reklámcikk és kortesjelszó, hanem az összesség lelkében öntudatosá váló, átértett és gyakorolt valóság.

És mindez miért? . . . Miért a próféták, tanítók, buzdítók, adakozók, előljárók és irgalmasságot gyakorlók lelkesedéssel, odaadással, lelki vidámsággal és körültekintő gondossággal végzendő munkája? Miért az egész közösséget összefogó, éltető, tevékenységben tartó szeretet? Ezt a részletmunkákat egységesítő, mindennek természetfölötti értéket adó, a földön a földiekkel gyakorolt legkisebb jót is Istenre irányító alapelvet is megmondja Szent Pál: „Az Úr az, akinek szolgáltok!” Az evangéliumban Krisztus azt hirdeti, hogy a legnagyobb teljesítmény is csak a szolgának magától értetődő kötelességteljesítése Urával szemben: „Haszontalan szolgák vagyunk, ami kötelességünk volt, azt cselekedtük.” (Lk. 17, 10.) Szent Pál ugyanezt világítja meg másik oldalról: a legjelentéktelenebb teljesítmény is természetfölötti értelmet és értéket kap az Isten szolgálatában.

Pax et bonum

(Vízkereszt utáni 3. vas. Róm. 12, 16—21.)

A szeretet forradalma

Szent Pál nem mondhat mást és nem mondhat többet a felebaráti szeretetről, mint amit már Krisztus megmondott és saját életében bemutatott: ez az egyetlen és ez minden, de ez, amit legteljesebb mértékben elvár Krisztus övéitől. Ebben nem tűr Krisztus alkudozást, nem tűr méricskélést. Még az ószövetségi kinyilatkoztatás is helyet ad a ius talionisnak, a szemet szemért, fogat fogért elvének, mert tekintettel van a meg nem váltott, kegyelmi rendbe nem emelt ember gyöngeségére. Krisztus beállítja azt a hallatlan, forradalmi tételt: „ne álljatok ellen a gonosznak, hanem aki megüti jobb orcádat, fordítsd oda neki a másikat is, és annak, aki pörölni akar veled és köntösödöt elvenni, engedd át a palástot is, és ha valaki téged kényszerít ezer lépésnyire, menj el vele kétannyira... Szeressétek ellenségeiteket, jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnek és imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitekért...” (Mt. 5, 38—44.)

Az Apostol minden megszorítás nélkül veszi át a krisztusi parancsot: „Ne fizetek senkinek rosszat a rosszért, hanem minden embernek jót adjatok.” Ilyen egyszerű Szent Pál görög szövege. A latin fordítás kissé terjengősebb: „jóra törekedvén nemcsak az Isten, hanem az emberek előtt is...” már általánosabb és kevesebbet is mond, mint az eredeti szentpáli szavak, melyeknek az az értelme, hogy a keresztény nem ismer ellenséget, csak embert, és nem tud mást tenni, csak jót. Amiként Krisztusnak a felebarátról adott meghatározásában csak ez az egyetlen fogalom, egyetlen jegy szerepel: — homo quidam — egy ember... Ezzel a meghatározatlan emberrel, akinek ismeretlen a nacionáléja, nem tudjuk, melyik színhez, fajhoz, vérhez, nemzethez tartozik, semmit sem tudunk erkölcsi hovátartozásáról sem, hogy vajjon jó ember-e, vagy pedig ártó szándékú, kárt okozó, gonosz ember, — ezzel kell jót tenni az irgalmas szamaritánusról szóló példabeszédhez fűzött krisztusi utasítás szerint. (Lk. 10, 37.)

A békesség határa

Mindenkivel jót kell tenni, de ez az általános, minden viszonylatban, minden erőnek belefektetésével megvalósítandó

parancs nem jelenti azt, hogy mindenki-
vel jóttevő embernek mindenkivel békes-
sége is van. Ezért van feltételes hang-
zása Szent Pál következő intelmének:
„Amennyiben rajtatok áll, lehetőleg bé-
kében éljetek minden emberrel.” — Szent
Pál saját életében tapasztalta, hogy a
békeség nem mindig rajtunk áll. A bé-
kességre való állandó törekvésnek élnie
kell bennünk, de ezen jószándék mellett
sem tudunk mindenféle ember minden
irányú követelésének eleget tenni. Igaz-
ság van, melyhez ragaszkodnunk kell,
elvek vannak, melyek megalkuvást nem
tűnnek. A béke nem jelentheti a krisztusi
alapelvek megtagadását, a világ szelleme
szerint való igazodást és főképen nem
jelenthet megalkuvást a bűnnel. Ezen a
vonalon nem lehet békeségünk, hanem
nyugodtan, áldozatos lélekkel vállalnunk
kell a harcot, amit a krisztusi élet jelent.
Ez az értelme az evangéliumi figyelmeztet-
ésnek: „Ne véljétek, hogy békét jöttem
hozni a földre, nem jöttem békét hozni,
hanem kardot.” (Mt. 10, 34.) Ezen általá-
nos kijelentéshez adott részletes magya-
rázatban Krisztus rámutat arra, hogy a
vérség kötelékeivel legszorosabban hoz-
zánk fűzött emberekkel sem lehetünk
békeségben, ha ez a Krisztushoz tarto-
zásunk kötelékeit lazítaná.

De nem lehet a békeség akadály a

bennünk feszülő, a megbántásért megtorlást követelő és a megtorlást egyénileg végrehajtó bosszúállás ösztöne. A krisztusi embernek kell annyira alázatosnak lennie, hogy akarjon lemondani az önmaga által végrehajtott megtorlásról, azzal az alázatos megfontolással, hogy egyedül az Istennek van joga megítélni és megbüntetni, és kell annyira fegyelmezettnak lennie, hogy tudjon is erőt venni a bosszúállásra ingerlő nyers természetén. „Ne tegyetek magatoknak igazságot, kedveseim, hanem adjatok helyet az isteni haragnak, mert meg van írva: Enyém a bosszúállás, én majd megfizetek — úgymond az Úr.”

Az a gyöngéd, kedveskedő, rábeszélő hang, melyet az Apostol használ, mutatja, hogy nem könnyű dolgot kér, de kétségtelenül olyan dolgot, amely a keresztényi mivoltunk lényeges eleméhez tartozik.

A jóság győzelme

Határtalan az Apostol optimizmusa, teljesen meg van győződve arról, hogy bármennyi gonoszság, gyűlölet, bosszúállás, gyilkosság van a világban, a jóságnak van ereje arra, hogy a rossz fölött diadalt arasson. És ennek a győzelemnek az útja nemcsak a velünk tett rossznak egyszerű elviselése, — bár kétségtelen, hogy a passzivitásban is óriási erők feszülnek a gonoszság leszerelésére —

hanem már az ószövetségi bölcs is a rossz emberrel szemben gyakorolt szeretetben, az éhező és szomjúhozó ellenségről való szeretetteljes gondoskodásban látja a jóság diadalának legfontosabb, legeredményesebb eszközét. A tettek nemcsak a megbékéltség teljességét igazolják, hanem ellenállhatatlan hatással vannak még a rosszakarát lefegyverzésére is. Az első esetben talán kényelmetlen, megalázó érzést váltanak ki az ellenség lelkében, alacsonyabb rendűség bosszankodása, mint égő parázs égeti a lelkét. Hányszor tapasztaltuk, hogy az ellenségeskedés csírája akkor fogamzott meg embertársunk lelkében, amikor a velük tett jóért egy „köszönömöt” kellett kipréselniök ajkukon! Azonban a rendszeresen, szünet nélkül gyakorolt, az ellenszenvtől meg nem riasztott, a hálátlanságtól meg nem bénított, az ellenféllel merevedett és ellenséggé torzult embertársat tovább is egyenletes jóssággal nézni és szolgálni tudó jóság lassankint feloldja a legkeményebb szíveket, megszabadítja a megalázottság kínzó érzésétől az embertársat, a megbocsátó és adakozó jóság kicsiholja a legmélyebbre elásott nemesebb hajlamokat, tiszta érzéseket, — előbb-utóbb megtörténik az a csodálatos gátszakadás, a lelkek közötti feszültségek felbomlása, amely után végigömlhet a lelkeken a

megenyhítő, boldogító, az emberi együtt-
élést megszépítő és krisztusi örömmel
boldogító szeretet. Az Apostol rendület-
lenül hisz a szeretet győzelmében, ezért
szakad fel lelkéből a győzelmet sürgető
diadalmas felkiáltás: „Ne hagyd magad
legyőzni a rossztól, te győzd le a rosszat
jóval.”

Kereszténységem: szeretet.

(Vízkereszt u. 4. vas. Római lev. 13, 8—10.)

A leghűségesebb állampolgár

„Ne tartozzatok senkinek sem semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek.” A szentlecke bevezető mondata összefoglaló befejezése azon intelemsorozatnak, melyet az Apostol a Római levél 13. fejezetének első nyolc versében ad. Ez az intelemsorozat a keresztényeknek az államhoz való magatartását szabja meg. Szükség volt határozott utasításra ezen a téren, mert a kereszténység sok lényeges pontban ellenkezett a sokistenséggel összeforrott állammal, melyben sok esetben nehezen lehetett különbséget tenni polgári és vallási aktusok között. A keresztények a császár istenítését nem vállalhatták, hivatalos istentiszteleteken nem áldozhattak, sok embernek anyagi érdeke fűződött a pogánysághoz, s ezért mindent megtettek, hogy a kereszténységgel szemben a hatóság támogatását vegyék igénybe.

Szent Pál azt óhajtotta, hogy ne a keresztények személyes hibája legyen az

állam törvényeivel való szembehelyezkedés, hogy a kereszténységet ne lehessen azzal vádolni, hogy forradalmi jelenség, mely a tekintélyt aláássa, a társadalmi rendet felforgatja. Ezért figyelmezteti őket a törvények megtartására azzal a természetfölötti megindokolással, hogy minden hatalom az Istentől van, „aki tehát ellenszegül a felsőbbségnek, szembeáll az Isten rendelkezésével”. Különösen kihangsúlyozza az Apostol, hogy a keresztények nem vonhatják ki magukat az adófizetés kötelezettsége alól, és az állami tisztviselőknek meg kell adniok azt a tiszteletet, ami rangjuk szerint jár nekik. Mindez lelkiismeretbeli tény. „Szükséges e szerint, hogy alárendeljétek magatokat, nemcsak a büntető harag, hanem a lelkiismeret miatt is.”

Arra akar ránevelni Szent Pál, hogy a keresztény ember a legjobb állampolgár legyen, akinek felelősségérzetére, fegyelmeztségére és főképp áldozatkészségére mindig számíthat a haza. Ebben természetesen benne van az is, hogy minden becsületes, tekintélyt tisztelő, közterheket készséges lélekkel viselő polgárnak joga van ahhoz, hogy az állam őt mint alkotó és termelő tényezőt megbecsülje és a közösség javaiból és jogaiból igazságos mértékben részesítse.

A legszeretőbb polgártárs

Az Apostol óhajtja, hogy a hívek a legjobb állampolgárok legyenek, ezért hangsúlyozza a szentlecke elején azt, hogy minden irányú kötelezettségnek a legteljesebb mértékben eleget kell tennünk. De azt is akarja, hogy a keresztények a legjobb polgártársak is legyenek, és ezért hívja fel figyelmüket arra a legfontosabb követelményre, amelynek tökéletesen eleget tenni, amelyet teljesen kimeríteni nem lehet: a felebaráti szeretetet akarja beleégetni a lelkünkbe. Minden más tartozásunk kiegyenlítődik, ha letörlesztettük; ez a kötelesség minden teljesítés után nagyobb erővel újul meg, folytonosan nő, minél tevékenyebb, annál több a tennivalója, minél mélyebb, annál inkább mélyül. Ebből a tartozásból soha ki nem emelkedünk, mert ez egyet jelent a mi legsajátságosabb élethívatusunkkal, ez a mi kereszténységünknek leglényegesebb és legnemesebb tartalma, ez a krisztusi fémjelzés a mi kereszténységünkön: „Aról fogja mindenki megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymáshoz.” (Jn. 13, 35.) Krisztust két esetben is megkérdezték a legfőbb törvényről és mind a két alkalommal az Isten szeretete mellett a felebarát sze-

retetét hangsúlyozta mint főtörvényt. (Mt. 23, 39; Lk. 10, 27.)

Szent Pál szerint az egész ószövetségi törvényhozás alapvető követelménye, minden más isteni parancsnak lelke, életető és egységesítő alapelve a felebaráti szeretet. „Mert aki embertársát szereti, betöltötte a törvényt. Mert az, hogy ne paráználkodjál, ne ölj, ne lopj, ne kívánd a másét, és ami még egyéb parancsolat van, azt újra egybefoglalja az az egy ige: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.” A szeretetben minden más törvény benne van. Aki felebarátját szereti, tiszteletben tartja annak jogait, becsülettel őrizi annak testi, szellemi, lelki javait, melyeknek megvédése érdekében hozta Isten az ő törvényeit. „A szeretet nem cselekszik rosszat felebarátjának.”

„A törvény teljesítése tehát a szeretet.” Minden törvény teljesítése általa nyeri igazi értékét. A keresztény számára már nem szükséges más törvény, mert benne a szeretet minden tevékenységét átható és irányító erő. A szeretet lendületében és hevületében minden követelménynek eleget tesz, amit bármely törvény neki előírhat és nemcsak eleget tesz, hanem a leg-tökéletesebben igyekszik teljesíteni. Minden törvénytéljesítés, mely csak a törvényért, annak szankciójáért van, üres formalitás marad, erkölcsileg értékes cse-

lekedet akkor lesz belőle, ha az érzület mélységéből, ha szeretetből fakad.

Amikor Szent Pál a szeretet parancsát az összes törvények összekapcsoló alapelvének mondja, akkor a kereszténységet, a természetfölötti életet leegyszerűsíti a maga legelemibb formáira és alapelveire. Figyelmezteti minden idők keresztényeit arra, hogy nem kell komplikálni a kötelezettségeket, nem kell apróra osztogatni, méricskélgni a parancsolatokat, hanem megfogni a kereszténység lényegét: a szeretetet. Szent Ágoston markáns mondása: „Szeress és tedd, amit akarsz!”, nem azt jelenti, hogy a szeretet menlevele a többé-kevésbé tökéletes, vagy éppen bűnös cselekedeteknek. Szó sincs arról, hogy a szeretet mentesít a felelősségtől, azonban kétségtelen az, hogy az igazi szeretet megszabja a helyes irányt minden cselekedetnek és értéket ad az életnek.

A Filippi levél 2, 15-ben arra figyelmeztet Szent Pál: „hogy kifogástalanok és tiszták, az Istennek egyeneslelkű fiai legyetek a gonosz és romlott nemzedék közepette, akik között fényeskedtek, mint a csillagok a világűrben”. Fényeskednünk kell, meg kell mutatnunk az egész világnak, hogy a keresztény a leghűségesebb állampolgár és a legszeretőbb polgártárs, és ez lesz a legjobb apostolság Krisztus ügye mellett.

... És a lelkünk mélyén biztosan és boldogan tudjuk, hogy kereszténynek lenni nem komplikált, lelket szétszedő, ezerféle tevékenységben kifárasztó és felémésztő dolog, mert mi csak egyet akarunk és egyet teszünk: szeretünk!

Az Istennek szent és kedves választottjai
(Vízkereszt u. 5. vas. Kolosszába írt lev. 3, 12—17.)

A legfelségesebb cím és rang

A római levél 13, 14-ben írja Szent Pál: „ölsétek magatokra az Úr Jézus Krisztust” — a lelki megújulást Krisztusnak önmagunkra vételével fejezi ki. A kolosszai levélben is ruhába öltöztetésről veszi a hasonlatot, de már nem általánosságban beszél a Krisztusba öltözésről, hanem részletezi a krisztusi erényeket, melyeket föl kell vennünk, magunkévá kell tennünk. Ez a ruhatár, melyből krisztusivá öltöztetjük a lelkünket. „Vegyétek magatokra, mint Istennek szent és kedves választottjai az irgalom indulatát, a jóságot, az alázatosságot, a szelídséget és a béketűrést.” A keresztényt kötelezi erre a lelki felöltözésre az a viszony, amellyel Istenhez tartozik. „Az Istennek szent és kedves választottja” minden kereszténynek kijáró, a legnagyobb méltóságot kifejező cím és jelleg. Hogy kapkodunk, törtetünk címek, rangok, méltóságok után! Mennyi gondot okoz, hogy földi hatalmasságok kegyeiben legyünk! Mennyire tudjuk ér-

tékelni a püspök, a király, a pápa bizalmát, ennek a bizalomnak külső kifejezését egy éremben, egy papírdarabban, egy színes gombban, övszalagban... Milyen öntudatosan viseljük a címeket, melyeket földi nagyok adtak: „Méltóságod“, „Tanácsos Úr“, „Kamarás Úr“... Mennyi ábránd, tevékenység, törtetés, könyöklés, hízélgés, árulás, erőszakoskodás, féltékenység és bosszú a földi címekért és méltóságokért... Ne legyetek olyan kicsinyek és kicsinyesek! Nekünk olyan címünk és rangunk van, mely minden földi méltóságot felülmúl, mi „méltóságosak“ vagyunk az istenfiak méltóságában, mi „kegyelmesek“ vagyunk a kegyelemben, minden földi megkülönböztetésnél kiválóbba tesz bennünket az, hogy mi az „Istennek szent és kedves kiválasztottjai“ vagyunk. Jogilag és érzelmileg az Istenhez tartozunk. „Szentek“ vagyunk, vagyis ki vagyunk emelve a profán világból és az Isten szolgálatára vagyunk rendelve. „Kedvesek“, vagyis az Isten különös szeretetének tárgyai, „választottak“ vagyunk, vagyis egész sajátos, közvetlen, intím viszonyban vagyunk az Istennel, az Istennek nagy tervei vannak velünk, az Isten bizalommal van velünk szemben, az Isten eszköznek használ fel minket gondolatai megvalósításában. Ki adhat ennél nagyobb címet, rangot, méltóságot!? Minden nagy-

ravágyásunkat túlzottan kielégítheti, minden földi cím- és rangkórságunkat megszüntetheti annak a nagyszerű valóságnak megértése és átélése, hogy az Istennek szent és kedvelt választottjai vagyunk.

Krisztust nézem és utánozom

Természetesen ez a cím és jelleg kötelezettségekkel jár. A kötelességek, melyeket az Apostol az Isten szent és kedvelt választottjai számára ebben a szentleckében előír: azok a szociális erények, melyek az egymáshoz való viszonyunkat az evangélium szellemében, Krisztus példája szerint rendezik és tökéletesítik. A lélek mélyéből fakadó irgalom, a szakadatlan tevékenykedni akaró jóság, az alázatosság, melynek minden törekvése: szolgálni és elfeledve lenni, a szelídség és türelem, mely mások hibáit és gyöngeségeit megérti és szeretettel elviseli... „szenvédjétek el egymást és bocsássatok meg egymásnak, ha egyiknek panasza van a másik ellen. Amikép az Úr is megbocsátott nektek, éppúgy ti is”. Még ott is, ahol a legjobb akaratú emberek élnek együtt, ahol mindenki teljes készséggel elhatározta magát az együttműködésre, ott is érik kellemetlenségek az embert, — emberi gyöngeségek és társadalmi berendezkedésünk kezdetlegességei miatt.

Ilyen helyzetekben a megértő türelem segít. Arra kell gondolnom, hogy Krisztusnak nagyon sokat kell elnéznie, elengednie, eltúrníe az én neveletlenségem, modortalanságom és számtalan bűneim miatt, és ez a gondolat megértővé tesz mások hibáival szemben.

„Mindezek fölött pedig szeretetetek legyen, mert ez a tökéletességnek köteleke.” A lélek teljes felöltözöttségéhez tartozik a szeretet. Olyan szerepe van a lelki életben, mint az övnek a ruházatnál. A szeretet minden erényalapja, ereje, fenntartója, egységbefoglalója. E nélkül az erényes élet bizonytalan, befejezetlen, mert minden pillanatban a széthullás fenyegeti. A múlt vasárnapi szentleckében (Róm. lev. 13, 10.) Szent Pál az egész ószövetségi törvény alapjának és tökéletességének mondta a szeretetet, ebben a szentleckében hirdeti, hogy az erényes élet sarkpontja, egységbefoglaló alapelve, komolyságának és tartósságának biztosítóka a szeretet. A szeretetnek ezt az egyetemes és átfogó értékét és jelentőségét emeli ki a korintusi levélben is (13, 2.): „ha szeretetem nincsen, semmi sem vagyok”.

Krisztus az életem

Ahol az „Istennek szent és kedves választottjai” megtanulták a krisztusi eré-

nyek gyakorlását, ott csodálatosan szép és boldogító közösségi élet alakul ki. Ezt az ideális közösségi életet vázolja az Apostol a szentlecke utolsó részében.

A Krisztus szellemében megnevelt, a krisztusi erényeket követő közösségben elsősorban állandósul a béke: „Krisztus békéje, melyre hivatottak vagytok egy testben, diadalmaskodják a szívetekben.” Krisztus erényeinek követői nemcsak külsőleg tartoznak egymáshoz, hanem egy testben forradnak össze: Krisztus misztikus testében. És amiként a test tagjai egységben, harmóniában összemunkálkodnak, a békés együttélés és együttmunkálkodás a legsajátosabb vonása a krisztusi közösségnek is.

Háromszorosan kiemeli az Apostol a hála érzését, mely áthatja az Isten választottjainak lelkét: „Legyetek hálások... hálaadással énekeljete... adjatok hálát az Istennek!” Mindig tudatában vannak a nagy kegyelemnek, a sok jónak, amit a kereszténységben élveznek, ezért mindig hálások...

Hálások és boldogok. Olyan boldogok, hogy örömeiket nem tudják szívükbe zárni. Beszélniök kell arról, ami az ő lelküket betölti, közölniök kell a kincseket másokkal is, hirdetniök kell az igét, mely számukra a kegyelmet és az üdvösséget

meghozta. Szükségképen feltör lelkükből a missziós vágy, az apostolkodás szenvedélye. És feltör az ujjongás, az örömdal. El kell énekelniök szeretetüket, az ebből fakadó békéjüket, bizalmukat, boldogságukat. „Krisztus igéje lakjék bennetek gazdagon. Minden bölcseséggel tanítsátok és intsetek egymást, zsoltárokkal, szent dalokkal, lelki énekekkel és hálaadással énekeljete szívből az Istennek.”

Egyszóval... a szentlecke utolsó mondatában az Apostol egyetlen szóval kifejezi az Isten szent kedvelt választottjainak életét: „bármit cselekesztek, szóval vagy tettel, mindent tegyetek az Úr Jézus Krisztus nevében”. Jézus nevében annyit tesz, mint Jézussal lelki közösségben, vele legbensőbb lelki egységben tenni. Az Isten választottja magára ölti Krisztust, azonosul Krisztussal, Vele együtt gondolkodik, beszél és cselekszik... ezért öltének testet életében a krisztusi erények; ezért diadalmaskodik benne a krisztusi béke, ezért telik el a lelke krisztusi hálával, ezért lesz apostola Krisztus igéjének és ezért ujjong szívében és az ajkán krisztusi öröm... mert Krisztus él benne. Elmondhatja magáról az Apostollal: „számomra az élet: Krisztus!” (Fil. 1, 21.) „élek, pedig már nem én, hanem Krisztus él bennem”. (Gal. 2, 20.)

Az apostol és az ő lelki hozzátartozói

(Vízkereszt u. 6. vas.)

I Thesszalonikai lev. 1, 2—10.)

Szüntelenül reátok gondolunk . . .

Az apostol nem állhat meg. Tovább viszi a hivatása, a szolgálat szenvedélye. Mennie kell, törnie kell a lélekugart a krisztusi mag számára és szórní a magot: hirdetni az ígét, közvetíteni a kegyelmet. Ebben az örök mozgásban nincs megállás, nincs pihenés, a belső ösztönzés állandó: „Mert ha hirdetem az evangéliumot, ez nekem nem dicsekvésem, mert szükség kényszerít engem, ugyanis jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot!” (I Kor. 9, 16.) Nemcsak Szent Pál érzi ezt a belső kényszert és szükségyszerűséget a missziós munkára, hanem az apostolok mind erre hivatkoznak: „Lehetetlen nekünk, hogy el ne beszéljük, amiket láttunk és hallottunk.” (Ap. Csel. 4, 20.)

Azonban ha nem is pihen meg egy helyen az Apostol, ha hivatása örök vándorra is teszi, nem lesz kóbor szellem, aki mindenütt idegen, mert mindig csak előre néz és elfelejti a helyet, ahol járt,

az embereket, akiket Krisztushoz térített, „mert Jézus Krisztusban az evangéliumban én nemzettelek titeket” (I Kor. 4, 1.), és amikor tovább mennek egy-egy megalapított hitközségtől, tudják, hogy egy családot hagytak el, amely azonban továbbra hozzájuk tartozik, amelyre visszagondolnak, amelyért aggódnak, amelyért folytonosan imádkoznak. Ezt hirdeti Szent Pál ezen szentleckének bevezető sorai-
ban: „Hálát adunk az Istennek mindenkor mindnyájatokért, amikor szüntelenül megemlékezünk rólatok imádságainkban...”

Az Apostol példát ad minden nevelőnek, vezetőnek, tanítónak, szülőnek, és a példája lelkünkre köti hivatásunk folytonosságának szakadatlanul élénk és éber öntudatát. Közel vagyunk vagy távol, a tekintetünk, a figyelmünk, a gondunk mindig azokon van, akiket az Isten gondjainkra bízott. A nevelő hivatásban nincs egy pillanatnyi feloldottság a felelősség, a gond alól. Arra is megtanít az Apostol, hogy az emberi bölcsesség nem sokra megy a lelkek alakításában, természetfölötti támogatásokra van szükségünk. Márpedig a természetfölötti támogatást, a kegyelmet kérni kell. Ezért minden nevelőnek meg kell tanulnia és alkalmaznia kell az első és legfontosabb nevelési

eszközt: a reánk bízottakért végzett imádságot.

*Élő hit, türelmes remény,
tevékeny szeretet*

Azt is megmondja Szent Pál, hogy mi az, amire leginkább visszagondol és a legértékesebb emléket jelenti a tesszaloniakai hívek között eltöltött időből: „szüntelenül gondolunk Istenünk és Atyánk előtt a mi Urunkban, Jézus Krisztusban való hitetek munkájára, szeretetek művére és tűrő reménységekre...” Itt találjuk először a Szentírásban a teológiai erények felsorolását. Annyira jellemzőnek tartja az Apostol a tesszaloniakai hívekre és annyira fontosnak tartja ezeket az erényeket, hogy ugyanebben a levélben még egyszer felemlíti ezeket: „öltük fel a hit és a szeretet páncélját, sisak gyanánt pedig az üdvösség reményét”. (5, 8.) A kolosszai híveknél is ezeket az erényeket emeli ki: „hallottunk hitekről Krisztus Jézusban és a szeretetről, mellyel az összes szentek iránt viseltetek, azért a reménységért, mely készen áll számotokra a mennyben”. (1, 4.) A korintusi első levélben pedig határozottan jelzi, hogy a kegyelmi élet lényegét, legfontosabb ténykedéseit látja ezekben az erényekben és ezek között legelsőnek

tartja a szeretetet: „Most pedig megmarad a hit, a remény, a szeretet, de ezek között a legnagyobb a szeretet.” (13, 13.)

Az Apostol dicséri a hitüket, mert életteljes, munkás, tevékeny hit volt. És áldozatos hit volt, mert mint ugyanezen levélben jelzi (2, 14.), hitük miatt sok üldözést kellett elszenvedniök a pogány környezetben. A hitük apostolkodásra készítette őket: „Az Úr igéjének hirdetése töletek haladt tovább, nemcsak Macedóniában és Achajában, hanem az Istenben való hitetek eljutott mindenhová...” Dícséretet érdemel a szeretetük, mert az is tevékeny, gyakorlati szeretet volt. Mint nagyvárosi hitközségben sokan voltak szegények. Alkalmuk volt a szociális kérdés megoldására, alkalmuk volt megmutatni, hogy kereszténynek lenni annyit jelent, mint az embertárson szeretettel segíteni. Szent Pál a II. korintusi levélében is megdicséri a macedóniai híveket (8, 2.), hogy a szegénységüknél csak az áldozatkészségük nagyobb s megosztják a falatjukat a másik szűkölködővel. Dícséretet érdemelt a reménységük, mert a bajokban és bántalmakban annál nagyobb vágyakozással gondoltak Krisztusra és az örökkévaló javakra. Ez a remény megóvta őket a kétségbeeséstől a földi élet kilátástalanságaiban és türelmessé tette őket a szenvedések elviselésében.

Élő hit, türelmes remény, tevékeny szeretet, ezekre gondol vissza az Apostol, ezek a legdrágább emlékei, és ezekben jelöli meg minden idők számára az igazi kereszténység lényeges elemeit. Ezt várja el tőlem is... mindnyájunktól.

Tudjuk, hogy kiválasztottak vagytok...

Apostoli életének és működésének műhelytitkaiból igen érdekes és kedves intimításokat árul el Szent Pál. Amikor megfordul Tesszalonikában, nemcsak külsőleg ismerte meg a híveket, hanem amikor a szemükbe nézett, a lelkükbe látott, az Apostol lelkében lángoló tűz visszalángolt a hívek szeméből, lelkéből; amikor beszélt, tudta, hogy értik, megértik és követni akarják; amikor megmutatta nekik a célt, tudta, érezte, hogy el is fogják érni azt. „És tudjuk, testvérek, kiket az Isten szeret, hogy ti választottak vagytok.” Két dolog győzte meg erről a hit hirdetőjét: a mód, amiként az Apostol az örömhírt prédikálta, és a mód, amint a hívek azt fogadták: „mert mi az evangéliumot nálatok nem egyedül beszéddel hirdettük, hanem erővel és Szentlélekkel, és nagy teljességgel, hiszen tudjátok, milyenek voltunk köztetek tiérettetek. És ti követőink lettetek és az Úréi, elfogadtá-

tok az ígét sok szorongatás közt a Szentlélek örömével”.

Az Apostol érezte, hogy erő van a szavaiban, amely leköti hallgatósága figyelmét és befolyásolja az akaratukat; érezte, hogy az Isten Lelke beszél benne, és a tömeg mint egy ember, kitágult szemekkel, kitárt lélekkel hallgatott, együtt gondolkozott, együtt érzett, együtt akart az igehirdetővel, vele együtt izzott, ujjongott, lelkesedett, sírt, sóvárgott; az Apostol lelkéből kiáradó nagyszerű szenvedélyek hullámozása végigviharzott a lelkükön, az Apostol lelkéből felénk zúduló erő magával ragadta őket, követői lettek az Apostolnak és az Úrnak, az Apostol szavai nyomán mély hasadék támadt az életükben, megszűnt számukra a múlt, hogy új életet kezdjenek: pogányokból keresztények lettek: „Az Istenhez tértetek a bálványoktól, hogy szolgáljatok az élő és igaz Istennek s várjátok a mennyből a Fiát (akit halottaiból feltámasztott), Jézust, aki megmentett minket a jövődő haragtól.”

És mindezt az Apostol tudta, látta, érezte már akkor, amikor legelőször beszélt nekik, kiolvasta a szemükből, a lelkükből, a lelkesedésükből, a rajongásukból... A szemükben izzó láng, a lelkükből kiáradó tűz felfokozta az Apostol lelkesedését is. És ebből tudta, hogy ezek

választottak, ezek tökéletesen átmentek Krisztus birtokába, ezek bejutnak az Isten országába.

... Izzó szemű, tüzes lelkű emberek, kik körülveszitek nagy tömegekben a szószékeket, nagyon szeretlek és tisztellek titeket. Amikor reátok nézek, tudom, hogy ma is vannak választottak... bár még többen lennétek!...

A lélek atlétái...

(Hetvenedvas. I Kor. 9, 24—27. és 10, 1—5.)

Tenni és tartózkodni

A szentlecke befejez egy fejezetet és kezd egy fejezetet és valóban tartalmilag is két egészen különálló rész található ebben a néhány sorban. A szentlecke első három verse befejezi az Apostolnak csodálatosan szép önvallomását, amelyben elmondja saját apostoli hivatására vonatkozó felfogását, rámutat az ideálokra, amelyek hevítik, a célra, amelyet el akar érni, az erőforrásokra, melyek állandóan lendületben, soha meg nem szűnő feszültségben tartják az apostoli munkában. A szentleckében a saját apostoli munkáját és minden lelki munkát az olimpiai játékosok nagyszerű sportjához hasonlít, hogy megtanítsa arra, hogy mekkora játékos szenvedéllyel, minden erőnek és ügyességnek a belefektetésével kell munkálkodnia a lélekolimpiáson annak, aki győzni és nyerni akar.

A szentlecke második része bevezetést képez egy újabb gondolathoz. Az öskereszténységben a pogány áldozatokon

való részvétel kérdése igen nagy gondot okozott. Szabad-e résztvenni ezeken vagy nem? A kérdést a mindennapi élet gyakorlata állította fel, hiszen egy olyan világban kellett élniök, amelyben az egész nyilvános társadalmi és állami élet összefüggött a pogány vallással, szertartásokkal és áldozatokkal. Sok embernek a lelket gyötörte az is, hogy vajjon a pogány áldozatoknál használt, de később a nyilvános mészárszékeken eladott húst szabad-e megvenni és megenni? Szent Pál ezekben a kérdésekben ad feleletet. Jelzi, hogy a mészárszékekben nem kell érdeklődni, hogy a hús honnan került oda, minden aggodalmaskodás nélkül meg lehet enni. Legfennebb a tudatlanok túlérzékenységeire kell tapintattal lenni, nehogy megbotránkozzanak. Azonban pogány áldozati lakomán résztvenni a pogányságba való visszasüllyedés kísértését jelentette volna, hitközönyösségre, a hit megtagadására vezethetett volna, éppen ezért az Apostol a legszigorúbban eltiltja ezt a kommunikációt, ezt a részesedést a bálványimádással összefüggő lakomákon.

Ezen szigorú tilalomhoz ad nyomatékot a szentleckében. Intő példának felhozza az ószövetségi zsidók történetét, akik mindnyájan tapasztalták az Isten kegyelmi támogatásait, mindnyájan „megkereszteltettek Mózesben” a Vörös-tengeren

való átkelés alkalmával, mindnyájuk előtt ott vonult a felhő, hogy vezesse őket a pusztában, mindnyájan kapták a természetfölötti eledelt a mannában, mindnyájan ittak a csodálatosan fakasztott vízből — a vízfakadást az istenségében örökké élő és a zsidókat a régmúltban is támogató Krisztus jótéteményének tartja az Apostoll — azonban dacára e számtalan kegyelemnek, amit mindnyájan élveztek, nem mindnyájan jutottak el az ígértföldre, „legtöbbjükben nem telt kedve az Istennek, hiszen elhullottak a pusztában”. Ebből azt a tanulságot vonhatták le a keresztények, hogy az Istentől kapott számtalan kegyelem még nem jelentette a végleges bizonyosságot az üdvösség szempontjából. Ha megkeresztelkedtek és ettek az isteni eledelből és merítettek az élővizek forrásából, ez csak nyomatékosan kötelezte őket arra, hogy féltékenyen őrizték a kereszténységben nyert kegyelmeket, semmi körülmények között ne menjenek olyan helyre, ahol hitük és kegyelmi életük veszélyben foroghat, legyenek üldözöttek, kivetettek, várjon rájuk akár a vértanúhalál, mégse menjenek a pogány áldozatokban az ördög lakomájára. „Nem akarom pedig, hogy az ördögök társai legyetek. Nem ihatjátok az Úr kelyhét és az ördögök kelyhét. Nem le-

hettek részesei az Úr asztalának és az ördögök asztalának.” (I Kor. 10, 21.)

Azonban a látszólag nem egységes gondolatkörben mozgó részletek összekapcsolódnak a szentleckében és megtanítanak arra, hogy a keresztény életben kettős irányban vannak kötelességeink: tenni és tartózkodni. Sportszerű tetterekészséggel kell cselekednünk, munkálkodnunk a kegyelmi kincsek, lelki értékek megszerzésében, de féltve kell kezünkben tartanunk azokat, féltékenyen kell őrködnünk önmagunk felett, óvakodnunk kísértésektől, melyekben elvesztegethetjük kincseinket, tévutaktól, melyekben elveszíthetjük önmagunkat...

A szentpáli program

Mint apostolnak joga lett volna ahhoz, hogy a hívekkel eltartassa magát, mert az evangéliumi tanítás szerint is „méltó a munkás a bérére“, és természetes az, hogy a szentély szolgái a szentélytől nyerjék megélhetésüket. (I Kor. 9, 13.) Azonban Pál nem él ezzel a jogával, mert nem akarja, hogy az anyagi ügyek az evangélium terjedésének akadályai legyenek. (... Szegény plébánosok, akik kínos egyházközségi gyűléseken, könnyes, álmatlan éjtszakákon átérzik és átélnek, hogy mennyire igaz van Pálnak, mennyire

akadályai az evangélium terjedésének, mennyire visszafojtják a lelkiesség kialakulását az anyagi ügyek, az, hogy a szentély szolgáinak enniök is kell, hogy a szentélynél kell megkapniok megélhetésüket!) Másrészt nincs igénye megfizetésre, mert számára belső lelki szükséglet az apostolkodás és megjutalmazva érzi magát, ha kötelességét becsületesen elvégezte. (9, 16.) Apostoli életének célja, hogy mindenkit megnyerjen Krisztusnak, ezért mindenkinek szolgája lett, mindenkire alkalmazkodik, mindenkinek mindene lett. (9, 22.) Azonban végeredményben nem önmagán kívül levő eredményért dolgozik, mert minden munkájának egyetlen célja van: hogy önmagát megszentelje, hogy önmaga részese legyen az evangéliumnak. (9, 23.)

A lélek-olimpiász

Értitek ezt? — A legnemesebben fel-fogott és a legönzettelebb odaadással végzett apostoli munkának is a legelső célja és legnagyobb teljesítménye az önmegszentelés... Amikor prédikál, önmagát világosítja meg, amikor vigasztal másokat, önmagát nyugtatja meg, amikor kiosztja testének, lelkének erőit, szét-dobja anyagi kincseit, akkor kincseket gyűjt, értékeket raktároz el önmaga szá-

mára ... Az így felfogott munka sohasem lesz külsőséges, mert fokozza a munkás lelkeségét, sohasem lesz eredménytelen, és a külső eredménytelenség sohasem lesz elkeserítő, mert minél kevesebb a látható eredmény, minél kisebb az emberi méltatása az emberi munkának, annál teljesebb az Istenre-hagyatkozás, annál tökéletesebb az önzetlenség és annál mélyebb a lélekben létrehozott eredmény, annál drágább a lélek mélyén rejtőző kincs: az apostoli munkás egyéni részesedése az evangéliumból és azonosulása Krisztussal.

Csak természetes, hogy ebbe a munkába sportszerű szenvedéllyel kell beleállni. A test és a lélek sportja különböznek egymástól, mert a földi olimpián csak egy nyerheti el az első díjat, a lélek-tornán sokan nyerhetik el a legmagasabb helyezést, a testi torna bajnokai egy hervadó koszorút kapnak a fejükre, a lelki élet versenyzőinek hervadhatatlan babér, örök élet örök dicsősége jár jutalmul. Azonban a két tornának van egy közös vonása és ez az, hogy a győzelem reményével mindkettőnél csak az állhat start-hoz, aki megfelelő sportszerű életmódot folytatott ... Aki ledobta a súlyokat, melyek nehézkessé tehetnék, aki nem egyszer, de százszor és ezerszer begyakorolta a mozdulatokat, melyek megfelelően

könnyeddé, ruganyossá, fegyelmezetté teszik... Távol tartani mindazt, ami gyengítheti a teljesítőképességet, céltudatos gyakorlattal felfokozni az erőket és a fegyelmezettséget... Bámulatos és sokszor megszegyenítő az atlétáknak az a buzgósága és áldozatkészsége a testkultuszban, akár öncélnak tartják a test fejlesztését, akár csupán csak a mulandó dicsőségért hoznak áldozatot. Csak a lélek magasabb erőinek kifejtésében, csak a természetfölötti jutalomért végzett küszködésben félnénk az áldozatoktól? Igenis! Önmegtagadások, bizonyos ételektől való tartózkodások, az itallal való szakítás, a mulatozások megszüntetése, az erőkkel való takarékoskodás, az ösztönök feletti fegyelmezett uralom, a testiesség megfegyelmezése és minden részünk állandó foglalkoztatása szükséges. Különben nincs bajnokság, sem a testi, sem a lelki olimpiáson... Mindezeket nevezhetem tréningnek az előbbieknél, aszkézisnek az utóbbinál, a lényeg mindkettőnél ugyanaz: önmegtagadás és gyakorlat.

Előre bajnokok! Szentek koszorús unokái! Szakadatlan tréningre a lélek-olimpiászra!

Kegyelem és fegyelem

És amikor mindent megtettünk, ne érezzük magunkat biztonságban. Nincs veszé-

lyesebb lelki állapot, mint a túlzott biztonságérzet. Hogy megmaradjunk egészen a fizikai sport területén, mindenki által jól ismert tapasztalati tény, hogy igen sok veszteséget, igen sok bajnoki veszteséget, pont elvesztését okozta a túlságos önbizalom, amikor világhírű bajnokok vagy bajnokcsapatok sokkal kisebb tehetségű ellenféltől szégyenletes vereséget szenvedtek csak azért, mert túlságosan hetykén, fölényes győzelmi bizonyossággal álltak a küzdőtérre és ezért a legszükségesebb pillanatban nem volt meg a megfelelő fegyelmezettségük és erő kifejtésük. „... Munkáljátok üdvösségeteket félelemmel és rettegéssel”. (Fil. 2, 12.) — „Aki tehát azt hiszi magáról, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék.” (I Kor. 10, 12.) Az Istentől nyert kegyelmek még nem jelentik az üdvösség bizonyosságát. Sőt minden kegyelem felelősséget jelent, fokozottabb fegyelmet követel meg. Több kegyelem — fokozottabb fegyelem!

Minél szorosabban tartozol Krisztushoz, annál kevesebb közöd van a krisztus-ellenes táborral, minél teljesebben a Krisztus igaz Egyházának fia, Krisztus testének életteljes tagja, annál jobban kell magadat őrizned az Egyháztól távol esők, a tőle idegenek szellemétől. Nem ülhetsz két asztalnál, nem ihatsz két kehelyből, nem élhetsz kettős életet. Félte-

kenyen kell őrizned magadat, fegyelmel-
zetten kell menned abban a gárdában,
melynek Ura nem tűr meg közös birto-
kost, egészen és osztatlanul akar téged.

Apostoli keresztek és örömök

(Hatvanadvas. II Kor. 11, 19—33; 12, 1—9.)

Alázatosság — igazság . . .

Az utolsó vacsorán tartott nagy beszédét Krisztus ezekkel a szavakkal fejezte be: „E világon szorongatástok vagyon, de bízzatok, én legyőztem a világot.” (Jn. 16, 33.) Ezt a krisztusi ígéretet minden részletében megtapasztalta Szent Pál apostoli életében — érezte a szorongatást és élvezte a győzelmet, mindkettőt határtalan szélességű és gazdagságú skálában. Volt része emberileg kibírhatatlan szenvedésekben és az emberi befogadóképességet felülhaladó boldogságokban, gyötrő, gyilkos gyalázatban és felelevenítő, megmámorosító győzelemben.

Ebbe a végletekbe viharzó életbe nyújt bepillantást a mai szentlecke. Beszámol az Apostol küzdelmeiről, amelyekben részben maga az Apostol, részben az Isten igazolta, hogy valóban „apostol”, Isten szolgája, a Krisztus munkatársa.

Nehezen beszél erről, igen kellemetlen neki, hogy önmagáról beszéljen, állandó zavarban van, és küzd önmagával, mind-

untalan megszakítja önmagát ilyenfajta megjegyzésekkel: „ne tartson senki sem balgatagnak”, „szégyenemre mondom”, „mint kevésbé okos mondom”, „nem hasznos ugyan”... nem a lelke szerint való önmagáról beszélni és mintegy megkönnyebbülés gyanánt elmondja színesen, részletesen a gyöngeségeit is. Azonban beszélnie kell, mert veszélyben látja a nyáját, melyet ugyancsak a krisztusi jövővondülés szerint elárasztottak a ragadozó farkasok. És a nyáj valósággal megbódulva hallgatta a hamis tanítókat, a sátán angyalait... valósággal nevetségesek, hogy mennyire megszádltek, milyen meghunyászkodva engedik magukat orruknl fogva vezetetni és túrik, hogy a hamis tanítók erőszakoskodjanak köztük, kihasználják őket, rájuk nehezedjenek és arcukba üssenek... „Bölcsek”, minden újdonság után kapkodnak, minden boldonságért lelkesednek, félműveltek fanatizmusával kapnak fel egy-egy újabb „mestert”, hogy kiábrándítva és kizsárolva, hamarosan egy újabb divatos jelszó és tanító után keringjenek nevetséges és tragikus bódulatban és kizsákmányoltasák magukat lelkiileg és anyagilag...

Szent Pálnak fel kell emelnie a hangját. S minthogy az apostolok iránti személyi kultusz okozta, hogy a hit hajótörést szenvedett a tömegek lelkében,

kötelessége önmagáról beszélni, kötelessége önmagát összemérni a hamis tanítókkal, kötelessége hirdetni az igazságot, hogy minden vonatkozásban több náluknál, felülmúlja őket, de elsősorban fölötük áll, mert egyedül illetékes hordozója a krisztusi gondolatnak és egyedül megfelelő és méltó szolgája Krisztusnak. Temperamentumosan felcsattan a hangja ebben az önvédelmi harcban, mely csodálatos keveréke az apostoli tekintély öntudatának, a merész, szókimondó szabadságnak, az öntudatos magabizásnak és az alázatos tartózkodásnak, a mindenért Istennek tartozó hálaadásnak és az észrevétlenségig eltűnni akaró szerénységnek...

Az igazi alázatosság nem jelenti a tehetségek, értékek és eredmények elrejtését. Az alázatosság egyet jelent az igazsággal. Igazság az Istennel szemben, mely elismeri, hogy minden az Ő végtelen hatalmának és kegyelmének műve. Igazság önmagunkkal szemben abban a meggyőződésben, hogy minden erőnk, érdemünk, értékünk és eredményünk a bennünk és általunk munkálkodó isteni erőnek köszönhető. Ebben az alázatosságban szívesen elrejtőzünk, hogy csak az Isten lásson, hogy csak előtte produkáljunk, hogy csak őt gyönyörködtessük, de ugyanilyen egyszerűséggel beszélünk ön-

magunkról, engedjük, hogy „világoskodjék a világosságunk”, mert akarjuk, hogy ez is az Isten dicsőségét szolgálja, „hogy lássák jótetteiteket és dicsőítsék Atyátokat, aki a mennyekben vagyon”. (Mt. 5, 16.)

Szenvedő hősiesség...

Szent Pál önmaga igazolja, hogy valóban Krisztus szolgálja és apostola. Önigazolására szolgálnak szenvedései. A Krisztusért elszenvedett megveretések, börtönök, halálos fáradalmak, fájdalek, halálra hurcoltatások adják a jogcímet arra, hogy Krisztus szolgájának nevezhesse önmagát... amikor ötször elszenvedte a 39 korbácsütést, a legfájdalmasabb, leggyalázatosabb zsidó büntetést, mely igen sokszor az áldozat szétmarcangolt testének halálával végződött, de mindig erkölcsi halálát, kivetettségét jelentette. És Pál kiheverte felszaggatott hátának sebeit, felemelte a fejét és nem vette észre, hogy honfitársai és hitsorsosai meggyalázottnak tekintik, elfordulnak útjából, ment előre még többet tenni, még többet szenvedni Krisztusért...

... És a római hatóságok testet felhasogató vesszői, melyek háromszor roncsolták össze hátát, vállait egyik esetben azért, mert egy szegény, álomkórsgósg és

lelketlen impresszáriók által jóstehetségében pénzért kihasznált leányt megszabadított Filippiben (Ap. Csel. 16, 22.) . . . és a megkövezés, amikor Lystrában kihurcolták a városon kívül és addig dobták reá a követ, míg halom gyűlt föléje és mint halottat otthagyták. De borzadálylyal kellett megállapítania, hogy élt, mert minden tagja rettenetesen fájt, és mert élt, törött tagokkal ki kellett vonszolnia magát a kövek alól és az éjtszakában át kellett hurcolnia vérbefagyott, lázban égő, kegyetlen fájdalomtól át- meg áthasogattott testét Derbébe, hogy lassankint felgyógyuljon új küzdelemre és új szenvedésre . . . éjjel és nappal, tengeren, amikor hajótöréseknél egy-egy deszkadarabra, hajóroncsra kapaszkodva kellett várnia, hogy a vízáramlás kemény talajra hurcolja. Egész élete állandó vándorlás volt, nem kényelmes fogaton, hanem gyalog, vízáradásjárta területeken kellett keresztülgázolnia, s hegyek között rablók veszélyeztették életét. Félnie kellett nemcsak a pogányoktól, hanem testvéreitől is, akik fanatikus dühvel üldözték, a városokból menekülnie kellett, és ha a puszta felé vette az útját, vadállatok tartották rettegésben. Nem bízhatott a keresztényekben sem, mert köztük is akadt áruló. Állandó fáradság, hányódtatás, éjtszakázás, éhség, szomszúság, kényszerű bőjtök, leron-

gyosodás, fagyoskodás egész élete. És ezek mellett a belső gondok, emésztődések az általa alapított egyházközségek miatt, melyekben hiányok, bajok, gyöngeségek voltak és ezek mint egyéni fájdalmak égették lelkét.

Igy mutatta meg Szent Pál, hogy valóban Krisztushoz tartozott, hogy igazi apostola volt Krisztusnak, de megmutatta azt, hogy a Krisztus ügye minden időben nemcsak olyan hősöket követel meg, akik az élen állanak, irányítanak, kormányoznak, tesznek és alkotnak, hanem szükségesek a hősök, akik szenvednek, akik gyalázatot elviselnek, akik csendben, észrevétlenül robotolnak, míg testileg összeesnek, lelkileg szárazságban és viasztalanságban elapadnak... és mindent, mindent Krisztusért felajánlanak...

...És talán nagyobb a hősiességük, mint a vezéreké, tevékenykedőké...

A mennyország pitvarában...

Az Isten is igazolta, hogy valóban apostola, mert ebben a küzdelmekben és szenvedésekben terhes életében nem hagyta magára, lehajolt hozzá és megcsókolta lelkét, extázisban magához ragadta vakító világosságba, bénító boldogságba... Ne ijedjete meg a szótól: határtalan boldogságok valósággal meg-

bénítanak, megdermesztenek, az ember — éppen úgy, mint Pál — nem tudja, hogy hol van, hogy vajjon mindez vele történik-e, és nem talál kifejezést, hangot, amellyel a benne csilingelő, rajta sugárzó, lelkében újra és újra végigviharzó és megremegtető örömet bárkivel is közölni tudja. Ez a paradicsomba és a harmadik égbe ragadó boldogság töltötte el az Apostol lelkét egyszer, de egy egész életre szólóan. Pontosan jelzi az időt, tizennégy évvel ezelőtt, vagyis Kr. u. körülbelül 43. évben, amikor szülővárosában vagy már első munkaterén, Antiochiában a nagy világmisszióra készíti lelkét az Isten. Úgy emlékszik rá, mintha ma történt volna... Annak a csodálatos élménynek ragyogása bevilágítja egész életét, elfelejteni minden szenvedését, — amikor üldözik és menekülnie kell, lelkében a mennyország énekel, amikor káromolják és meggyalázzák, lábát feltörik az utak, lelkét felsebzik a földiekben való csalódások, amikor minden munkája hiábavalónak látszik és minden összeomlik körülötte, a sátán csatlósai kajánul vigyorognak és röhögnek, mert elesni látják... biztossággal és sérthetetlenül megy előre lelkén az Isten csókjával, szemében a már egyszer megpillantott örök világossággal, törhetetlen hittel és végnélküli boldogsággal... És amikor

testileg gyengének, összetörtnek érzi magát, a sátán a földhöz veri, a testébe helyezett tövis, gyermekkor óta hordozott, annyi fájdalmat, félelmet, veszedelmet okozó betegsége elviselhetetlenül kínozza, úgyhogy már felsír és könyörög az Istenhez, hogy szabadítsa meg ettől a rettenetes tehertől (oh, mert az Isten sokszor a Hozzá legközelebb állókra, legdrágábbakra is ráhelyezi ezt a terhet!), akkor sem esik kétségbe: van lelkében elég világosság meglátni, hogy testi gyengesége miatt még szembetűnőbb az ige természetfölötti ereje és van benne hősieles önzetlenség, hogy vállalja a gyenge, kis eszköz szerepét... aki sokszor beteg és hasznavehetetlen, hogy annál inkább Istené legyen a missziós munka dicsősége... Mindezt vállalja, mert már megkóstolta az Isten édességét, élvezte a mennyország előízét.

Állja a harcot, bírja a szenvedést, mert egy pillantást vethetett a mennyországba, és ez a pillantás biztosítja a lelkét a végleges győzelemről, amint Krisztus megjelent: „E világon szorongatástok leszen, de bízzatok, én legyőztem a világot.” (Jn. 16, 33.)

A szeretet himnusza

(Ötvenedvas. I Kor. 13, 1—13.)

A legtokéletesebb út

A korintusi első levél 12. és 14. fejezetében Szent Pál a különböző rendkívüli kegyelmekről szól, melyeket a Szentlélek Isten az Ősegyházban adott. Ilyenek a tanítás, prófétálás, anyagi szolgálat, extatikus nyelvadományok. Ezekkel kapcsolatban jelzi a két alapelvet, melyek révén isteni származásuk megállapítható:

1. A krisztusi hit szellemében nyilatkozzanak meg, „azért tudtotokra adom, hogy senki, ki az Isten Lelke által szól, ne mondja: átkozott legyen Jézus! és senki sem mondhatja: Úr Jézus, hanem csak a Szentlélek által...”

2. A közösség jólétére összemunkálkodjanak, ne okozzanak zavart, botrányt. A levél 13. fejezetében jelzi az Apostol, hogy a természetfölötti életnek van minden rendkívüli kegyelmet felülmúló, tökéletesebb útja.

Ez az út: a szeretet. És Pál fenséges költeményben dicsőíti a szeretetet. Ez az ének a legszebb az Apostol írásai között,

sőt a világirodalom legnagyobb értéke a nyelvezet ragyogó ritmikájával, gazdagon előzuhogó szépségeivel, a tartalom fontosságával és mélységével.

Három részre oszlik. 1—3. vers leírja a szeretet viszonyát a kegyelmi adományokhoz és a többi erényekhez, rámutatva arra, hogy az adományok és erények a szeretettől kapják értéküket: — 4—7. vers a szeretet tulajdonságait sorolja fel negatív és pozitív beállításban. 8—13. vers a szeretet egyetemes jellegét, általános érvényét és örökké tartó voltát hirdeti a többi erényekkel szemben, melyek mind részleges jelentőségűek és csak a földi életben van szerepük.

... mitsem használ nekem

Isten által kiválasztott és kitüntetett ember az, akinek fényes szónoki tehetsége van: tud szuggesztív erővel beszélni, beleégeti az igazságot a hallgatók lelkébe, tud tüzelni, lelkesíteni, fanatizálni, szenvedélyek viharzását megindítani, vagy viharzó szenvedélyeket lassan, lágyan, szelíden simogató szóval lecsendesíteni... vagy még csodálatosabb, ha valaki a rendkívüli beszéd tehetségét kapta, mint Szent Péter, akinek egyszerű kaldeus szavait a világ minden tájáról összesereglett idegenek megértették, vagy

Xavéri Szent Ferenc, akinek portugál-latin szónoklatai meghatották az indiai lelkeket... azonban szeretet nélkül a legfényesebb szónoki tehetség és természetfölötti beszédadomány üres, vak lármát produkál.

A tudomány érték, hiszen szükségszerűen a minden tudás forrásához és tengeréhez vezet el, minél többet tud valaki, annál közelebb jut a végtelen és örök Intelligenciához: Istenhez... És a hit még nagyobb érték. Megvilágítja az élet azon rejtélyeit, az ismeretek világát, ahol a természetes értelem nem gyújt világosságot. A hit „alapja és gyökere a természetfölötti életnek”, — hit nélkül „lehetetlen tetszeni Istennek”, — „aki nem hisz, elkárhozik”, — a hit csodákat tehet, Krisztus biztosít, hogy a hit hegyeket áthelyezhet... Azonban szeretet nélkül ezek a nagyszerű értékek is kiürülnek, tartalmukat és értéküket veszítik.

— Tudomány szeretet nélkül tömeggyilkosokat nevel, mert megtanít és módot ad arra, hogy egyszerre egész városok lakosságát kiirtsuk a megmérgezett életelemmel.

— A hit szeretet nélkül hisztérikák önámító ömlengése, megkeményedett álszentek kevélysége, csak látszata és kerete a természetfölötti életnek, melyből hiányzik a lényeg, a lélek, a tartalom.

A külső jócselekedetek, anyagi javaink átadása a szegényeknek, személyes szolgálataink embertársaink javára... amikor ég lelkünkben a tevékenykedés vágya és minden áldozatra képesít, — ha mindezt nem szeretetből tesszük, hanem más motívumok alapján, például sportszerű szenvedélyből, kényszerből, megszokásból vagy éppen anyagi érdekből, feltűnési vágyból s minden jócselekedetünkben ott feszeng a magunk elsőnek minősítő, másokat lenéző, mindig felszínen maradni akaró gőg... jócselekedeteink elveszítik értéküket, mitsem használnak nekünk.

A szeretet megfilmesítve

Milyen? Mit nem tesz? Mit tesz a szeretet?

— Türelmes, a testvér hibáit, gyöngeségeit, sőt gonoszságát is el tudja viselni. Sajnálja a bűnöst, arra gondolva, hogy gonoszsága önmagának nagy vesztesége; — jóságos, egészen elfeledkezik önmagáról, mást akar boldogítani, másnak akarja széppé tenni az életet;

— az irigységet nem ismeri, örömét találja a másik munkájában, értékeiben, érdemeiben, eredményeiben... Az öröm a másik javán nagyobb önzetlenséget tételez fel, mint a részvét a másik baján. Könnyebb másokkal együtt sírni, mint

együtt örvideni. A sajnálkozásban fö-lény van, az együttörvidezésben alázatos elismerés . . .

— Nem cselekszik hiú módon, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó. A szeretet alázatos, nincs benne túlzott ambíció; amely erőszakossá, tolakodóvá, kíméletlenné, vagy szükség esetén alattomos hízelgővé tenné;

— nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem örvid a gonoszságnak. A szeretet önzetlen. Az önző ember szenvedélyes és kíméletlen, könyörtelenül belegázol abba, aki útjait keresztezi. Az önző ember lelkében soha sincsen nyugalom, folyton másoktól vár jót, igényes és ezért állandóan csalódnia kell. Azért van annyi elkeseredett világfájdalom, mert sok az önzés . . . A szerető lélek tudja szépnek látni az életet, jónak látni az embereket, vagyis meg tudja látni és ki tudja csiholni a legelvetemültebb emberből is, meg tudja látni és ki tudja élvezni a legsúlyosabb helyzetekből is azt, ami jó bennük;

— mindent eltakar, mindent elhisz, mindent remél . . . Rendületlenül bízik a jóság diadalában. Ez a hite, bizalma megőrzi a kétségbeeséstől saját nehéz helyzetében, az olajfákhegyi és kálváriás órákban, megóvjá az elkedvetlenedéstől a másokkal való foglalkozásban: hiszi,

hogy a megkérgesedett szíveket is meg lehet puhítani jósággal és meg lehet gyógyítani szeretettel;

— mindent elvisel, határtalan a teherbíró készsége és képessége... Az egyik embernek pohár vizet odanyújtani, el ejtett papirost felemelni kibírhatatlan kellemetlenség, — a másik betegágy mellett szorongva lesi a beteg minden mozdulatát, beteggé teszi magát a másiktól való gondoskodásban és nem érez fáradtságot... Az egyik nem szeret, a másik szeret... Az egyik könyörtelenül követ dob a bűnösre, bosszúért liheg, a másik együtt sír a bűnössel... Az egyik szeret, a másik nem szeret...

A túlvilági szeretet

A szeretet örökkévaló. Nem állítja az Apostol, hogy a többi erény véges mértékben van meg bennünk, a szeretet pedig tökéletes mértékben. Onmagunkban tapasztaljuk, hogy milyen gyengék vagyunk a szeretetben is. Az Apostol azt mondja, hogy az összes tökéletességeinknek csak részleges és átmeneti jelentőségük van. Úgy vagyunk velük, mint a gyermek a gyermekcipőcskéivel, ruhácskáival, a fogantyúkkal, melyekben megkapaszkodott, a mesékkel, melyekben értelme élesedett, fantáziája

fejlődött, — lassan mindent letesz és elfelejt — ... mindenből kinövünk, minden, amit nagyra tartottunk, elértéktelenedik: fizikai erő, ügyesség, sportbajnokság, művészi virtuóztatás, — mind kedves, de jelentéktelen emlékek lesznek... a tudomány igézete alábbhagy, minél többet tanulunk és tudunk, és rájövünk arra, hogy egész tudásunk homályos tapogatózás a kérdések körül, melyekre nem tudunk feleletet adni, hogy sokkal több problémát dob fel a tudomány, mint amennyit meg is világít... és ez a homályos és tükörképben szerzett ismeret csak arra jó, hogy sóvárgásokat keltsen az emberben a földöntúli, tiszta ismeretek, világos meglátások, az Istenben való tökéletes tudás után. Egyedül a szeretet az, ami a földi élet minden fázisában lényeges tartalmát, igazi mélységét, tiszta értékét és tökéletes boldogságát adja életünknek.

A földöntúli viszonylatokban szintén a szeretet képvisel abszolút értéket. Hogy ezt az igazságot kimutassa Szent Pál, összehasonlítja a szeretetet a két legfontosabb erénnyel: a hittel és reménnyel, és jelzi, hogy ezeknél is nagyobb a szeretet.

A hitnek és a reménynek csak a földi viszonylatokban van szerepe és jelentősége. A hit jelenti az Isten által kinyilat-

koztatott igazságok elfogadását az Isten tekintélye miatt a nélkül, hogy az igazságot világosan átlátnánk, — a remény jelenti az örök boldogságnak és az arra vezető eszközöknek biztos várását. A hit az örökkévalóságban látássá, a remény birtoklássá magasztosul... A szeretet az, amely földön és örökkévalóságban egyesít Istennel, a szentek és választottak seregével, a szeretet az örökkévalóság boldogságának legmélyebb tartalma, az örökkévalóság szimfóniájának egyetlen, gazdagságos, csodálatos és boldogságos melódiája, és az örökkévalóságban legteljesebb megvalósulásra jut a szentjánosi mondás, hogy maga „az Isten a szeretet, és aki szeretetben van, az Istenben van és az Isten őbenne”.

Azonban ezt az élettartalmat már itt a földön kell erőnkhez mérten magunkévá tennünk, — ezt a szimfóniát már itt kell elkezdenünk — az Istennel való szeretetbeli egyesülés csak annak lesz örök jutalma és boldogsága, aki már a földön elkezdte a szeretet útján az Isten felé való közeledést...

Buzgó szívvel ünnepeljük . . .

(Nagybőjt I. vas. II Kor. 5, 1—10.)

Az Istennel kibékülés titka

Az Apostol Krisztus munkatársa az engesztelés nagy művének végrehajtásában. A világtörténelem legnagyobb csodája: Krisztus, az Isten, kibékült az emberrel. A mi bűneink terhét véres áldozatban magára vette, hogy Istennel kibékítsen. Azóta az isteni kinyilatkoztatás nem fenyegető profécia, hanem evangélium, vagyis a kibékülés örömhíre. Ezt az örömhírt hordozza az Apostol. Ezt hirdeti „alkalmas és alkalmatlan időben”. Istennel kibékülni sohasem időszerűtlen és alkalmatlan, de különösképen időszerű és alkalmas idő erre a nagybőjt, amikor a hamvazószerda fönségesen komor szertartásában élesen belehasít tudatunkba saját végességünk, kicsinységünk, Istentől való tökéletes függésünk és Istennek egész lényegünk és létünk szerint való lekötöttségünk. Időszerű és alkalmas a nagybőjt a lelkekben végrehajtott kormányfordulásra, megtérésre, magábaszállásra, amikor negyven napon át az

Egyház a szomorú Krisztus-arcra mutat rá, amikor buzgó szívvel ünnepeljük Krisztus szenvedéseit, mert igaz, hogy Krisztus megváltott, keresztyével és halálával Istennel kibékített, azonban minden egyes ember számára legegységesebb, legfontosabb életfeladat, hogy az Istennel való kibékülést saját lelkében is végrehajtsa és tartóssá tegye. Erre buzdít Szent Pál egész életében: „Intünk titeket, hogy hiába ne vettétek légyen az Isten malasztját.” Ne legyen eredménytelen Krisztus halála. Krisztus halálából életet meríteni mindenkinek egyéni felelőssége és feladata.

Ha Isten egyszülött Fiának nem kegyelmezett, hanem odaadta érettünk, hogy megmentsen minket, mekkora felelősséggel kell önmagunknak munkálnunk saját üdvösségünket és nem engednünk, hogy az értünk kiontott Krisztus-vér hiába folyjék szét... A Krisztus-vér véres komolysággal kötelez!

A példa apostolkodása

Az Apostol int a kegyelmi idő kihasználására nemcsak szóval, hanem saját élete példájával. Elsősorban arra törekszik, hogy senkinek botrányul ne szolgáljon. Tudja azt, hogy az ígéhirdető hibáit szeretik az emberek az eszme ro-

vására írni, Istentől elszakadnak, Egyházzal szembehelyezkednek és szeretik magukat az Isten és az Egyház szolgáinak megbotránkoztató életével mentetgetni. Pál jól tudja, hogy a papok bűneire való hivatkozás nem mentsége a hitetleneknek és gonoszoknak, azonban akarja és a maga életének példájával nyomatékmal sürgeti, hogy botrányt nem okozó lelkipásztorok álljanak Isten népének élén: „Senkinek se okozzunk semmiféle botrányt, hogy ne szidalmaztassék a mi szolgálatunk.”

Apostolkodásának másik eszköze a minden körülmények között gyakorolt határtalan türelme. Türelmes volt pillanatnyi nehézségekben, tartósabb szükségben, kétségbeejtő szorultságban, kilátástalanságban, türelmes volt azokban a kellemetlenségekben, melyeket ellenségei okoztak: verésben, tömlöcben, zendülésben, és türelmes volt azokban a nehézségekben, melyek a misszionáriusi hivatással jártak; fáradságban, virrasztásban, bőjtölésben. Az Apostolnál a minden körülmények között gyakorolt türelem az apostolkodás eszköze volt, arra szolgált, hogy ezáltal is minél több embert megnyerjen Krisztusnak, minél több embernél megvalósítsa az Istennel való kibékülés misztériumát.

... Ime, most van az alkalmas idő. A

nagybőjt nemcsak a külső önmegtartóztatás ideje, hanem a minden körülmények között gyakorolt türelem, az öntudatosan gyakorolt belső önmegtagadások ideje.

... minden körülmények között

Szent Pál Krisztus szolgájának mutatta magát, amikor a legellentétesebben ítélték meg őt. Egyesek elismerik őt Isten hírnökének, mások a sátán küldöncének tartják, lebecsülik mint jelentéktelen senkit; mások megértik lelki nagyságát, munkájának értékét, azt gondolják, hogy már meghalt megkövezés, bántalmak, betegség miatt, vagy gondolnak szellemi eltűnésére és mégis mindent túlél, újra feltűnik, bebizonyítja, hogy él és számítani kell vele... Ebben jut arra a lelki állapotra, melyben semmi sem tudja elvenni örömét. Ujjong szenvedéseiben is. Elhagyott, tehetetlen és mégis gazdag, aki pazar kézzel osztogatja magát másoknak. Semmije sincs: pénze, tudása, előkelősége, egészsége, még a becsületét is el akarják venni, — mégis mindene van, mert övé az igazság, övé az Isten kegyelme és barátsága, övé maga az Isten Fia. Ez az ő elvitathatatlan és elvehetetlen lélekgazdagsága legerősebb bizonyítéka annak, hogy valóban apostol és Krisztus szolgája.

Ezt jegyezzétek meg: minden körülmények között szentek, nagyok, boldogok lehetünk, ha minden körülmények között miénk a Krisztus!

Nagybőjtí újjászületés

(Nagybőjt 2. vas. I Thessz. 4, 1—7.)

Ne maradjatok a felszínen!

A nagybőjt az alkalmas idő a lelki megújulásra. Azonban az Apostol nem elégszik meg felszínességgel, fél munkával a lélek megújulás terén. A nagybőjt nem átfutó hangulathullám, amelybe egy prédikáció vagy egy megható egyházi ének időtartamáig beleéli magát az ember... mind a kettő hozhat létre felületi mozgalmasságot, megindultságot a lélekben: — egy pillanatra belehasít az emberbe egy elhibázott élet keserősége és talán könnyeket sajtol a szemébe, egy pillanatra felcsillan a magasabbrendű élet szépsége és vágyakozásokkal telik el a lélek tisztább légkör után, nemesebb emberség után, természetfölötti lelkiség után, Isten után... de csak egy pillanatig. Amíg a szószék alatt áll. Amíg az oltár előtt térdel. S amikor kilépve a port leveri térdéről, már megint régi ember a régi lelkülettel a régi világban. És talán megmosolyogja a templomi elérzékenyülését és arra gondol, hogy — bizony vénülünk,

mert lám már a lélek is jelentkezik, ez pedig a test fokozódó gyengülését és közeledő végét jelenti, és minden marad a régiben.

Szent Pál apostol nem pillanatnyi érzékenyülést akar a nagybőjtben, hanem komoly Istenhez-fordulást, gyökeres és tartós lelki átalakulást. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha az ember felcsíholja lelkében a kötelességérzetet és egészen részletes, pontosan körvonalazott elhatározásokat tesz a lelki megtérésre és a lelki megújulásra.

Keresztény élet: kötelesség!

...„Amint tőlünk tanultátok, miképen kell élnetek és az Isten kedvében járnotok, úgy éljete is, hogy az előhaladásotok mind nagyobb legyen. Hiszen ismerte a parancsokat, amelyeket nektek adtam az Úr Jézus által.”

— „Kell élnetek!”... Nincs a kényetkedvetekre bízva az Isten akarata szerint való keresztény élet. „Az Isten akarata tudniillik ez: a ti megszentelődésetek.” Nem hangulatoktól függő kedvtelés, hanem legszigorúbb kötelesség, nem sport, nem játék, hanem a természetekkel, emberségekkel járó életfeladat, hivatás a lelketek megszentelése. A mindennek Ura és Teremtője és a mindeneket megítélő

Bíró törvénye, parancsa kötelez az önmegszentelésre.

Az önmegszentelés jelenti az elkülönítést, kiemelkedést a bűnből és pozitív értelemben jelenti az erkölcsi életnek, az ember minden viszonylatának, egész belső életének, gondolkodásának, érzéseinek, akarásainak, testi életének, társadalmi megnyilatkozásainak az Isten törvényei szerint való rendezettségét. És ez komoly feladat, amelyről számot kell adni. Nagybőjti időben különösképpen fokozom magamban a felelősség- és kötelességérzetet az Isten és az Egyház parancsaival szemben.

Tiszta lélek és tiszta kéz

Egészen részleges és pontosan körvonalozott elhatározásokat kell tenni. Az Apostol kettőt meg is említ. Mégpedig legjobban titkolt énünk mélységébe hasít bele és napfényre operál két fekélyt, melyekkel mindnyájan terheltek vagyunk, de úgy nem szeretünk rá gondolni az Istennek tartozó felelősség jegyében. Utasít bennünket, hogy a nagybőjt folyamán főképpen két hibánktól törekedjünk megszabadulni: a tisztátalanságtól és a rendetlen bírvágytól.

Mindenki becsülje meg az „edényét” és ezáltal szerezzen szentséget és becsületet

a maga számára... Az edény jelentheti a testet vagy lehet a feleség szimboluma. Az előbbi esetben az egyéni élet tisztaságát követeli meg az Apostol, a másik értelmezés szerint a családi élet szentségét, az egy asszonyhoz való hűséget várja el a keresztényektől. „Nem a vágyódás szenvedélyében, úgy, mint a pogányok, kik az Istent nem ismerik.” Az érzékiség túltengése a pogányság felelőtlenségéből következik. Istent nem ismernek, az Istennek tartozó felelősség nem feszélyezi őket, ezért megfertőzik a testüket, megszenteltségtelenítik házasesetüket. Nem tudják, hogy feladatuk az Istent nézni, Istenhez hasonlítani, az istenfiakhoz méltó magasabbrendű életet élni, — nem tudják, hogy az Isten akarata szerint többnek kell lenniök, mint közönséges érzéki lénynek, és a pogány hitetlenségben és tudatlanságban pogány módon erkölcsstenek lesznek, állattá aljasulnak.

A pogány felelőtlenség következménye a másik bűn is, amit Szent Pál megemlít és megköveteli, hogy a nagybőjti időben ráeszméljünk és nagy sepregetést rendezünk. Ez a másik fekély a lelkünkön a határtalan bírvágy és kapzsiság, mely nem irtózik attól sem, hogy embertársának zsebébe nyúljon vagy akár erőszakkal ragadja el annak javait. „És senki se károsítsa meg, se meg ne csalja bármi

ügyletben testvérét, mert az Úr bosszút áll mindezért . . ." A gyakorlati ateizmusból fakadó borzalmas elesettség és lesülyedés, amikor már meg sem ütközik senki milliós panamákon és a tyúktolvajokat lekacagják, hogy csak ilyen „kicsiben" dolgoznak, még csak annyit sem lopnak, hogy bajba jutásuk esetén a földi igazságszolgáltatás elől kiszabadítsák magukat . . .

Nézzétek meg a kezeteket és irtózással vegyétek észre rajta a piszkot, ha már „elkezeltetek", mert mások is lopnak és elég könnyen megszabadulnak a földi igazságszolgáltatástól. Nézzetek bele lelketekbe és félelemmel vegyétek észre, ha máris kezd érzéketlen lenni, ha a közszellemben és korszellemben az „enyém" és „tied" közötti különbségtétel és a másénak megbecsülése már nem okoz gondot . . . kimondhatatlan veszteség ez és emberi mivoltunknak kétségbeejtő elcsuszamlása. Szégyenkezés és félelem fájdalmában vajúdó lelkünkben szülessék meg a tiszta lelkű, tiszta kezű, a lelke mélyéig becsületes ember.

Szeretet és tiszta erkölcs!

(Nagybőjt 3. vas. Efez. 3, 1—9.)

*Olyanok legyetek,
mint a mennyei Atyátok!*

A tevékeny felebaráti szeretet egyik legnemesebb nagybőjti erénygyakorlat. Kétségtelenül nemesebb és fontosabb még a testi önmegtagadásoknál is, ezért az Apostol összehordja a legsúlyosabb indítékokat, amelyek a szeretet gyakorlására készítetnek a nagybőjti időben.

Szeretnem kell, mert az Isten gyermeke vagyok. A hegyibeszédben Krisztus is az ellenség szeretetéig felfokozott hősie szeretet megindokolásában a mennyei Atyához való viszonyunkra utal. A mennyei Atyának gyermekei vagyunk, azonban ebből természetes szükségszerűséggel következik két dolog: egyrészt Istenhez hasonlóknak kell lennünk, másrészt minden embert, az Istennek mindegyik gyermekét testvérnek kell tekintenünk. Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes, ... ha az Isten gyermeke az égbe néz és látja, hogy az Isten áldásait, az életet, a napfényt, az esőt

megkülönböztetés nélkül adja az igazaknak és gonoszoknak, akkor az Isten gyermeke számára már nem lehet probléma, hogy kit szeressen, nem lehet különbség jóbarát és ellenség között. A végtelen jóságot utánozni, egy-egy isteni gesztust megfigyelni és elsajátítani a szeretet tényeiben az istengyermek számára legfontosabb életfeladat.

Nem kevésbé mély és hatásos motívum a tevékeny szeretetre a szeretetből önmagát feláldozó Krisztus példája. Krisztus a hozzá tartozóktól hasonló önfeléd, önzetlen, önmagát feláldozni kész és képes szeretetet követel. És ez az önzetlen jóság a legtökéletesebb, Istent legjobban gyönyörködtető áldozata annak az embernek, aki a szeretet gyakorlásában Istennek igaz gyermeke és Krisztusnak hűséges követője lett.

Mennyire hasonló szellemben ír Izaiás próféta az igazi bőjt mibenlétéről: „Nem ez-e inkább a bőjt, melyet én kívánok: Oldd meg az istentelenség köteleit, oldd le a szorongató kötelet, bocsásd szabadon az elnyomottakat és törj össze minden ígát. Szegd meg a kenyeredet az éhezőknek s a szegényeket és bujdosókat fogadd házádba, midőn mezítelent látsz, főd be őt és ne nézd le a te testedet. Akkor támad föl, mint a hajnal, a te világosságod és gyógyulásod hamarabb jó és orcád

fölött fog menni igazságod és az Úr dicsősége fölveszen téged.” (58, 6—8.)

Nagytakarítás a lélekben

A szeretet gyakorlása mellett azonban a nagybőjti idő különösen kihangsúlyozza az erkölcsi komolyság kötelességét is. Ez szükséges azért, mert sokan vannak természetüknél fogva emberbaráti hajlamokkal megáldott emberek, akiknél nem okoz nehézséget a szeretet gyakorlása, megértők, lágyszívűek, jóságosak, áldozatkészek, bőkezűen adakoznak, szorgalmasan tevékenykednek a mások jólétéért, de ugyanakkor erkölcsi szempontból komolytalanok, felelőtlenek, az érzékiség és anyagiasság uralkodik a lelkükön. Szeretnek, de a lelkük mélyén teljesen közönségesek, romlottak. És igen sokszor a szeretet gyakorlása arra jó, hogy elcsitítsa néha fellépő lelkiismeretbeli aggályait, elterelje figyelmüket attól a kínzó lelki ürességről, melybe az érzékiség és anyagiasság folytán sodródtak. Nagy Szent Gergely pápa írja: „Az evangéliumban kettőt parancsol az Úr: felövezni az ágyékokat és égő gyertyákat tartani, hogy tisztaság és erkölcsösség legyen a testben és a jócselekedetek világossága az életben. A mi Megváltónknak nem tetszik egyik a másik nélkül: sem

az, aki ugyan jót cselekszik, de az érzékiség fertőit el nem hagyta, sem az, aki ugyan tisztaságban tündöklék, azonban semmi jót nem gyakorol. Tehát sem a tisztaság nem nagy érték jócselekedet nélkül, sem a jócselekedet tisztaság nélkül."

Ezért óv az Apostol a paráznaságtól és a kapzsiságtól. „Szóba se jöjjön köztetek, amikép az a szentekhez illik. Hasonlóképp ocsmányság sem, sem pedig ostoba vagy kétértelmű beszéd, ami ültelen . . . „Abban senki sem kételkedhetik, hogy az erkölcsi lealjasulás útját az erkölcstelen beszédek egyengetik. A piszkos beszéd nemcsak a saját erkölcsi finomságunkat tompítja, hanem a környezet lelkét is rontja, közönységessé, durvává teszi. Az első finomtalan megjegyzés még szégyenpírral jár, az ember idegen önmaga előtt, utálja önmagát, szeretné ki nem mondottá tenni a szennyes szavakat . . . másodszor, harmadszor könnyebben folyik, ömlik, árad a szó, a szenny az ember ajkán. És a szennyes szavakban elszennyesedett ember számára már nem olyan idegen, nem olyan lehetetlen az erkölcsi kilengés, a cselekedetben elkövetett bűn . . .

„Nem illik a szentekhez!” A keresztény ember „szent”, Istennek lefoglalt, Istennek átadott, Istenhez tartozó, mint ahogy a gyermek édesatyjához tartozik.

Olyan előkelő családi viszonylat ez, hogy nem fér meg vele semmi alacsonyság, ízléstelenség, komisz érzület és szennyes beszéd.

„Senki se csaljjon meg benneteket hívságos beszédekkel, ilyenek miatt sujtja az Isten haragja a hitetlenség fiait.” — Hívságos beszédek, melyekkel szeretik az erkölcsi kilengéseket ártatlan és egészen természetes dolgoknak feltüntetni. A test és az „élet” jogaira hivatkozással fertőzik meg a testet és rontják meg az életet. Hamis és önámító beszéd, amely egészen más, mint az Isten ítélete, aki bűnnek minősíti és szigorú büntetéssel sujtja a paráznaságot.

Isten gyermekei! Világosság fiai! Legalább nagybőjtben ne hazudjatok önmagatoknak, legalább most nézzetek bele komolyan és őszintén önmagatokba és csináljatok nagy szellőztetést, nagytakarítást és ha kell, seperjetelek, vágjatek és égessetek a lelketekben . . .

A szabad édesanya gyermekei vagyunk

(Nagybójt IV. vas. Gal. 4, 22—31.)

Örvendj, Jeruzsálem!

A szentmise bevezető felkiáltása: „Lae-tare Jerusalem” — „Örvendj, Jeruzsálem” — az egész napot az öröm ragyogásába öltözteti. Az Ósegyház öröme a nagybójt közepén onnan van, hogy a keresztelésre készülők a szokásos vizsgálatokon szerencsésen átestek és most már biztosak voltak, hogy a nagyszombati kereszteleseknél részesülnek a nagy misztériumban, a víz és a Szentlélek újjászüli őket a megszentelő kegyelemben és Krisztus misztikus testének tagjává avatja. A keresztelendők öröméből akarja kivenni részét az egész Egyház.

A szentlecke gondolattartalma teljesen belekapcsolódik ebbe az örömteljes hangulatba. Van, aminek örvendjünk! A keresztség által olyan állapotba jutottunk, amelyben okunk van és jogunk van szakadatlanul örvendezni. Mint ahogy örvendezhet a rab, amikor a fegyház kapui először megnyílnak előtte, ahogyan örvendezhetett a rabszolga, amikor ura kijelentette, hogy visszaadja szabadságát, ahogy örvendhet az ember, aki halálos veszedelemből, tűzből, betegségből, vízbe-fulladástól megszabadult, ahogy örvend-

het a lélek, aki az örök halál és kárhozat veszedelméből megszabadulhatott...

A szentlecke ezt hirdeti: szabadok vagyunk, Isten fiai vagyunk, Krisztus testvérei vagyunk. Jogunk van a kegyelemhez. Jogunk van az istengyermekséghez. Jogunk van az istenfiak örökségéhez: az örök élethez. Ezért jogunk van az örömhöz. — A Krisztus előtti idők embere szomorú ember volt, mert mindehhez nem volt joga. Istentől rettegő szolga volt. A mózesi törvény vasfegyelmében sanyarú sorsú szolga volt. A kegyelmet és istenfiúságot nem ismerő, nem birtokló szolga volt. Az örök életet még akkor sem remélhette, mint a halála után boldogító valóságot, ha a törvény fegyelmét szigorúan megtartotta, mert Krisztus előtt a mennyország zárva volt. Ezért mindig megfélemlített, mindig szomorú szolga volt.

Az Apostol szerint az ószövetségi ember szolgaságát és az újszövetségi ember szabadságát tipikus képekben már az ószövetségi Szentírás bemutatta, mert Ábrahámnak két fia: a szolgálótól a természet rendes törvényszerűségei szerint született fiú, Ismael és a szabad asszonytól, a törvényes feleségtől, Istennek rendkívüli közbejöttével, csodálatos ígéretével (hiszen egy 90 évet meghaladott anyától) született fiú, Izsák, előképei az

ószövetségi szolgaságnak és az újszövetségi szabadságnak. Ágárnak és Ismaelnek a leszármazottai pont azon a vidéken, a Sinai-pusztaságban kóborolnak, ahol Isten az ószövetségi törvényt adta, tehát ilyen módon is nagyon alkalmasak arra, hogy előképei legyenek a fegyelmet és szolgaságot jelentő régi Jeruzsálemnek, az ószövetségnek, ezzel szemben Sára és Izsák előképei a kegyelmet és szabadságot hozó új Jeruzsálemnek, az újszövetségnek.

A gyümölcsöző édesanya...

Az egyik szigor és fegyelem, a másik szabadság és kegyelem. Valóban van okunk örömindeni annak, hogy az újszövetségi Egyházban születtünk és határtalan öröm, amikor látjuk, hogy valósággal csodálatos módon mind többen és többen születünk bele ebbe az Egyházba és születünk újjá ebben az Egyházban. Gyümölcsöző édesanya az Egyház. Megvalósul benne az ószövetségi próféta jövendölése: minden várakozást meghaladó, minden emberi erőn felül álló az evangélium terjedése és gyümölcsözése a pogány világban. Nem kötnek földrészek, országhatárok keretei, nem számít a szín, a faj, a vérség, a nyelv, a kultúra különbözősége: az egész világ egy család, egy

anyának dús, édes, áldásban, szeretetben, jóságban gazdag, mindent felölelni, mindenkit melengetni tudó anyának: az Egyháznak gyermekei... Ma Csikágóban, holnap Karthagóban, Sydneyben, Manillában, Budapesten emeli fel a szentségtartóban a Krisztus testét és az öt világrészen, az összes tengereken négyszázmillió szempár arra tekint, négyszázmillió térd arrafelé fordulva omlik a porba imádásra...

A közös édesatya beteg — négyszázmillió ajak ezer nyelven, de egy lélekkel, egy aggodalommal, egy vágyakozással imádkozik a világ atyjáért, a mindenki pápájáért... Csodálatosan boldogító egy ilyen nagy közösséghez tartozni, egy ilyen jó édesanya ölében megbújni, a hozzátartozás és benne és általa négyszázmillió testvérrel az összetartozás melegét érezni.

Elűzni, eltiporni őket!

Lehet-e csodálkozni azon, hogy akik kívül állanak, akik nem tartoznak hozzá, irigy szemmel nézik ennek a gazdag, áldásos, jóságos anyának gyermekeit. Szent Pál a világnak az Egyház iránti gyűlöletét és ártó szándékát is előre jelezve látja Ismaelnek és Izsáknak viszonyában. Ismael, a szolga fiú gyűlölte és

üldözte a szabad gyermekeket, Izsákot. Mózes I. könyve (12, 9.) csak annyit mond erről, hogy „játszott” vele. Azonban a zsidó hagyomány tud arról, hogy ez a „játék” „kijátszás” akart lenni, veszedelmes, ártó szándékú játék volt, mert „játékból” halálthozó nyíllal rálövöldözgetett féltestvérére, lelkében gyilkos szándékkal. Ábrahám rövidesen véget vetett ennek a veszedelmes játéknak és elkergette a gyilkos szándékú gyermekeket anyjával együtt, aki valószínűleg felbujtója volt a szolga gyermek halálos irigységének. Ezzel megadta a szolgalelkű gonoszok, gyűlölködők, ártani akarókkal szemben való magatartásra az útmutatást: nem félni tőlük, határozottan szembeállani és elutasítani őket.

Istentelen?... harcos ateista, tagadja és káromolja az Istent?... nincs vele közösséged! Nem lehet vele barátságod! A lehetőség szerint még társadalmilag is távol tartod magadtól!

Egyházadat gyalázza... hitedet veszélyezteti... minden alkalmat felhasznál arra, hogy magasabbrendű eszményeidet rombadöntse... Kerülnöd kell, mint a bélpoklost és a halálos veszedelmet, és ha tolakodik, erőszakoskodik, akkor kiutasítod, erélyesen eltávolítod a közelségedből, mert veszedelmesebb a veszett kutyánál, amely csak testileg ronthat meg, de

az a lelket és az üdvösségedet gyilkolja
veszett dühében. Tehát nincs alku a lélek-
kufárokkal, nincs megállás a lélekgyilkos
fenevadakkal!

Elűzni, eltiporni őket!

Az újszövetség Főpapja

(Feketevas. Zsidókhoz írt levél 9, 11—15.)

Krisztus a főpap

Már az ószövetségi Szentírás jövődölése szerint pap a Messiás. Dávid a 109. zsoltárban mondja róla: „Megesküdött az Úr és nem bánja meg: pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint.”

Szent Pál a zsidókhoz írt levelében az 5. fejezettől kezdve a 10. fejezetig Krisztus főpapságáról beszél. Hirdeti, hogy Krisztus valóságos pap, akit az Isten hívott meg és megbízta ezzel a tisztséggel. Jelzi, hogy Melkizedek rendje szerint való pap. Melkizedek Mózes 1. könyvében szerepel, amikor Ábrahám kiszabadítja Lótót az északi királyok fogságából, visszatérve a győztes hadjáratból, eléje ment Salem pap-királya, Melkizedek, kenyér- és boráldozatot mutatott be hálaadásul és Ábrahám a zsákmányból tizeddel tisztelte meg az Isten által elébe küldött pap-királyt. Szent Pál apostol ebben a Melkizedekben előképét látja Krisztusnak és a krisztusi papságnak és eltekintve az áldozati anyag, a kenyér és

bor közösségétől, főképen két szempontból méltatja Melkizedek papságát: egyrészt nem a vérszerinti leszármazáson alapszik, mint az ószövetségi papság, hanem Istennek különös meghívása és megbízása alapján, másrészt fölényben van az ószövetségi papsággal szemben, és ezt a fölényt Ábrahám maga is elismerte, amikor áldást kért és kapott Melkizedektől és a zsákmányának tizedét felajánlotta neki.

Krisztus azonban nemcsak pap, hanem áldozat is. És az egész ószövetségi liturgia és a benne bemutatott áldozatok csak előkészítik és előre jelzik azt a nagy áldozatot, melyet a Messiás mutat be saját testének és vérének feláldozásával. Az a vértenger, mely másfél évezreden keresztül az ószövetség oltárán végigömlött, csak arra szolgált, hogy fenntartsa és fokozza az emberek szomjúságát azon csepp vér után, mely a Megváltó szívéből ömlött ki a bűn eltörlésére, a lelkek megtisztítására.

...Krisztus vére, mámorosíts meg engem, ömölj végig a lelkemen és tisztíts meg engem!

Krisztus az áldozat

Az ószövetségi főpap minden évben egyszer, az engesztelés nagy napján bement a legszentebb helyre, meghintette a

feláldozott kecske vérével a frigyszekrényt engesztelésül saját bűneiért, a pap-ság és a nép vétkeiért. A zsidó papok szokták a tisztulás jeléül vízzel meghinteni a népet és ezen szenteltvíznek elkészítésénél egy feláldozott tehénnek hamvait szokták belekeverni a vízbe.

Az újszövetség főpapja, Krisztus, nem állatok testét és vérét, hanem saját testét és vérét áldozta fel, nem egyetlen földi szentélyben mutatta be áldozatát, hanem az égi szentek-szentjébe vitte a keresztfán kiontott vérét, hogy örökérvényű áldozat legyen minden idők vétkeinek megengesztelésére, éppen ezért Krisztusnak nem kell évről-évre megismételnie áldozatát, egyszer mutatta be, de örök időkre szólóan, „örök váltságot szerezve”, ezért az újszövetségben ez az egyetlen áldozat van, egy feladatunk van: ezt cselekedni az Ő emlékezetére, az egyszerűsmindenkorra bemutatott krisztusi áldozatot megújítani és abba bekapcsolódni. Eredménye is magasabbrendű az ószövetségi áldozatok eredményénél, melyek a „test megtisztulását” eredményezték, külsőleges, rituális tisztaságot eredményeztek, míg ezzel szemben Krisztus áldozata megtisztítja a lelkiismeretünket a holt cselekedetektől, a bűnös, a lélek halálát okozó cselekedetektől. Krisztus áldozata révén a bűn halálos állapota megszűnik

és természetfölötti élet kezdődik az ember számára.

A krisztusi áldozatnak csodálatos gazdagságát mutatja nemcsak az, hogy valóságos megszentelődést, büntől szabadulást eredményezett, hanem végtelen átfogó ereje van. Visszafelé és előre megvan a hatása. Visszafelé annyiban, hogy az ószövetség alatt történt vétkekért szintén elégtételt adott. Eredménye a jövőre nézve: a kiválasztottaknak megígért örök boldogság biztosítása. Milyen isteni bőség, mennyi kegyelem a krisztusi áldozatban!

...Krisztus teste, üdvözíts engem,
Krisztus kínszenvedése, erősíts meg engem!

Ami a lepel alatt van...

Feketevasárnap a mély gyász ideje kezdődik az Egyházban. Gyászfátyol takarja be keresztjeinket... Az emberi megrendülés és szégyen takarja be keresztjeinket, irtózunk és félünk önvétünk borzalmas eredményétől: a kereszten kínlódó, vérző, szétroncsolt áldozattól... Sajnáljuk Őt, sajnáljuk és szégyeljük önmagunkat, ezért takarjuk le a keresztet. Azonban egy másik jelképet is látok a kereszt letakarásában. Az a lepedő letakarja a véreapadt, halálsápadt,

összetört testet, amelyben „nincsen semmi szépség és ékesség”, hogy ne gyötörjön a Kálvária borzalmas víziója, hanem helyezzük a lepel alá azt a fönséges és felemelő képet, melyet a szentlecke rajzol meg: gondoljunk a Főpapra, aki öntudatosan, szándékosan megy az oltárhoz, saját testét és vérét helyezi oda, hogy örök időkre bemutatott áldozat legyen az Isten megengesztelésére, az ember bűneinek eltörlésére, hogy halálával életet vásároljon, hogy áldozata az üdvösséget hozza meg minden idők emberiségének.

Ezt látom, ezt érzem a keresztet eltakaró lepel alatt és ebben a látomásban és érzésben sajnálkozásom és szégyenkezésem határtalan hálaérzésbe, boldogságba és diadalmas reménységbe olvad fel... Kezemmel kitapogatom a kereszten, ajkammal és a lelkemmel megcsókolom a sebeket, melyek megpecsételték az én örök üdvösségemet.

...Krisztus, a te szent sebeidbe rejts el engem!

Krisztus igazi megértői
(Virágvasárnap, Filippi 2, 5—11.)

Emberi kevélység és önzés

Filippiben is emberekből tevődött össze az egyházközség. Ahol pedig emberek élnek, dolgoznak, küzdenek egymásmellett, ott könnyen surlódások, ütődések, felfogásbeli és érdekellentétek keletkeznek. Ez volt az eset Filippiben is. A legjobb indulatú emberek nem tudtak egymással kijönni, jószándékaik keresztülvitelében egymás utait keresztezték, egymás eredményeit irigyelték, leszólták. A közjó érdekében csak akkor léptek fel, ha ez egyéni sikereket is jelentett. Mereven, részvétlenül visszavonultak a közmunkától, ha ez másnak számára hozott babért, elismerést... Ugyan hol van az az egyházközség, amelyikben nem minden pontosan erre a mintára történnék? — Ahol nem volnának egymásra féltékeny vezetők, egymás útjait keresztező egyesületek, illetékességi viták, a sikerek elkönyveléséből származó perpatvarok... Ha van ilyen egyházközség, minden tiszteletet és megbecsülést megérdemel.

Szent Pál jól tudja, hogy az egységbontásnak legmélyebb oka a lelkek kevélysége, önzése. Az önmagát józanul kicsire értékelő alázatosságra és a felebarát értékeit megbecsülő és érdekeit szemmel tartó önzetlenségre van szükség. Ezért az önmagát kiüresítő alázatosságnak és a mindent másoknak odaadó önzetlen jóságnak a csodálatos és lelket áttüzesítő, magával ragadó példájára mutat rá a megtestesült Fiúistenben, Jézus Krisztusban: „Ne tegyetek semmit se versengésből, sem hiú dicsőségvágyból, hanem alázatosságból kiki köztetek tekintse a másikat fölöttesének. Egyikek se tartsa azt szeme előtt, ami az övé, hanem azt, ami a másé. Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban megvolt.”

Szelíd és alázatos szívű Jézus

Ez a legsajátosabban krisztusi érzés: az alázatosság és önzetlen jóság. Ennek az alázatosságnak és önzetlen jóságnak mértékét mutatja az a végtelen távlat, amelyet Krisztus a megtestesülésben összefogott, az a határtalan távolság, melyet az emberré levésben megfutott. Isten volt. Öröktől fogva megillette az isteni „forma”, méltóság, fönség, dicsőség, ami az Istent megilleti. Azonban „nem tar-

totta az Istennel való egyenlőséget oly dolognak, hogy erőszakosan ragaszkodjék hozzá, hanem kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját, emberekhez hasonló lett és külsejét tekintve úgy jelent meg, mint ember”.

Képesek vagytok-e felfogni, vagy csak el is képzelni ezt a határtalanul nagy lépést, amit ez a tény kifejez: az Isten emberré lett... A vezérigazgató bank-szolga lett, a püspök káplán lett, a vezérkari főnök közlegény lett, a király koldus lett... az ezekben rejlő nagy távlat meg-érzékelésére képesek vagyunk és meg-ragadna a csodálkozás, ha az említett hihetetlen dolgok valóra válnának. Minden nagyság és méltóság teljességét és a a legkisebb kicsinység legteljesebb össze-sűrítését jelenti ez a két véglet: Isten és ember, Krisztus alázatosságát megméri ennek a két végletnek összefogása a megtestesülésben. „Megalázta magát, engedelmes lett a halálig, és pedig a kereszt-halálig.” Egyébként nem is fontos hangsúlyozni a megtestesült Fiúisten emberi életének külső körülményeit, nem kell elpanaszolni, hogy nem volt, ahová fejét lehajtsa, nem szükséges felhánytorgatni még a gyalázat fáját sem... mindezek kicsinyes színezések a mellett a világ-rendítő tény mellett, hogy az Isten emberré lett. Ez az emberré levés az istenien

gigantikus megalázódás ténye lenne akkor is, ha a Megváltó a legfényesebb királyi palotában született, pompás környezetben élt és emberi minősítésben csodálatkeltő, az egész világ figyelmét megkapó, fönségesen hősi halálban halt volna meg.

...Észrevettétek-e, hogy milyen semmi, milyen ízetlen komédia Krisztus szemében a virágvasárnapi díszfelvonulás, amikor a nép mint királyát, nagy várakozásának letéteményesét ünnepli, hozsannázik, diadalmenetben viszi a fővárosba... mindenki ujjong, lelkesül, ünnepel, kikelt képpel ordít, pálmát lengget, ruháit a porba dobja... — és Krisztus sír az ujjongó tömeg felett, mert látja, hogy amikor a legmámorosabb ujjongásban vannak, amikor a leghangosabban dicsőítik, akkor vannak a legtávolabb tőle, akkor értik meg legkevésbé az ő szellemét. És Krisztus mint egészen egyedül álló idegen, csendben sirdogálva megy a tulajdonképpen önmagának hozsannázó, önmagát dicsőítő tömegben...

Az igazi Krisztus „a szelíd és alázatos szívű”, aki „nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon másokat és az életét sokakért megváltásul adja...” Krisztus igazi megértői azok, akik megsejtették az alázatosságban és a szolgálatkész jóságban és áldozatkészség-

ben rejlő istenien finom, fölényes, természetfölöttien elegáns magatartását, mely a földön nem pályázik elismerésre, nem nagy hangú, nem erőszakolja ki az érvényesülést, nem izgatja a népszerűségre, elismerésre törtetés, hanem örvend a csendnek, egyszerűségnek, észrevétlenségnek, amelyben önmagában lehet, az Istennel lehet és minden zavaró körülmény nélkül, minden emberi tekintet nélkül sok-sok jót tehet...

És mindez azért, mert igen nagyok az igényei. Olyan nagyok az igényei, hogy nincs az az emberi hatalom, nincs az a földi dicsőség, érvényesülés és népszerűség, ami kielégíthetné. Mert neki az a dicsőség kell, arra a méltóságra pályázik, lelkét csak az a boldogság töltheti meg, ami a Krisztusé a megdicsőülésben. Nem vár semmit az emberektől, mert neki az Isten kell... nem vár semmit a földtől, mert neki a mennyország kell...

Ezek a földön kicsiny, észre nem vett, alázatosan szolgáló, de az Istenből sokat akaró, az égben nagyigényű emberek: Krisztus legnagyobb megértői, követői, földi keretek között isteni életet élő emberek, szentek...

A mi húsvéti bárányunk

(Húsvétvasárnap. I Kor: 5, 7—8.)

Feltámadott, hogy örvendjünk

„Ez az a nap, melyet az Úr készített nekünk, ujjongjunk és örvendjünk neki!” Így örvend, lelkenedik az Egyház az egész húsvéti oktávéban. Ez a diadalkiállítás lépten-nyomon újra és újra előjön a liturgiában, hogy kifejezze túláradó boldogságát a legcsodálatosabb misztérium és a legboldogítóbb valóság: a feltámadás felett. Mint akit valami nagy szerencse ért, és minduntalan visszatér öntudatába, álmában is kísérti és álmait megaranyozza, öntudatlanul, önfeledten dalra készíti a szerencséje...

Ez a húsvéti szerencse, Krisztus feltámadásának valósága kísérti és kíséri állandóan Szent Pált, miután a damaszkuszi kapunál rádöbben erre a nagyszerű valóságra. Ezelőtt számára is bolondság és botrány volt a kereszt, lenézés és üldözés tárgya az a Messiás, aki engedte elfogatni, kínoztatni, meggyaláztatni és megöletni magát. Azután nem akar mást ismerni, nem tud másról prédikálni, mint

Jézus Krisztusról, éspedig a „megfeszített-ről”. (I Kor. 2, 2.) A feltámadás világosságánál megérti a krisztusi szenvedés misztériumát is, meglátja, hogy a kereszt nem a levertség, a célhoz be nem érkezés szomorú szimboluma, hanem a legnagyobb szeretet legtökéletesebb teljesítményének: ez egész világ bűneiért helyettesítő elégtétel áldozatnak diadaljelvénye.

„Mert a mi húsvéti Bárányunk, Krisztus feláldoztatott.” Amiként a zsidók húsvéti bárányának a vére megszabadulást jelentett a haláltól és az egyiptomi szolgaságtól, úgy a Krisztus vére is megváltást jelent az örök haláltól és a bűn szolgaságától. Amint a zsidók az első bárány elfogyasztása után szabadok lettek és elindultak az ígéret földje felé, úgy az újszövetség húsvéti lakomája, a Krisztus testének és vérének vétele jelenti az Isten-fia szabadságát és elindulását az örökség, az örök élet felé.

És amiként az elinduláskor Mózes kitörő lelkesedéssel hálaéneket zengedett, és nővére, Mirjám, az asszonyok karával átvette és az egész néppel tovább zengedezte a hálaéneket: „Énekeljünk az Úrnak, mert dicsőségteljesen felmagasztalódott!” (Exodus 15, 1.), — nekünk is van okunk és van jogunk örvendeni, dicsőíteni, hálát adni az Úrnak, a mi húsvéti Bárányunknak, aki a feltámadásban

a legnagyobb dicsőségben felmagasztalódott.

Feltámadott, hogy feltámadjunk . . .

Az Apostol azonban nem elégszik meg azzal, ha a húsvét a Krisztus feltámadására való visszagondolással egy csodálatosan szép és kedves diadalélmény számunkra, nem elég csak ujjongani, örövendeni és a diadalkörmeneten lelkesen és teli torokkal énekelni: „Alleluja! hála legyen az Istennek!” — a húsvét nemcsak egy napig tartó ünnep, hanem a húsvéti ünnepnek tartósnak, állandónak kell lennie a mi életünkben, a Krisztus feltámadásából fakadó és belőle mindig új lendületet merítő lelki feltámadásunkban. Krisztus feltámadott, hogy a mi feltámadásunkat hozza el, azonban az örök életre való feltámadásunk csak akkor lehetséges, ha a lelki feltámadásban napról-napra készülünk rá. Krisztus feltámadása meghozta a lehetőséget, hogy feltámadhatunk, a mindennapi lelki feltámadásokban nekünk kell kivívnunk azt, hogy az örök életben feltámadjunk.

Tartóssá tenni tehát a húsvétot a lelünkben. Az Apostol ezt az óhaját szintén egy ószövetségi húsvéti képpel tárja fel: „Tisztítsátok el a régi kovászt, hogy új tészta-anyag legyetek, mint

ahogy kovász vagytok...” Amiként a zsidók a húsvéti ünnepek előtt minden kovászos ételt elégettek, húsvétkor csak kovásztalant ettek és húsvét után új kovászt készítettek, úgy számukra is húsvét jelenti a multtól való teljes elszakadást, a multból való feltámadást, tökéletes lelki megújulást. „Ezért ünnepeljünk, ne a régi kovással, sem a gonoszság kovásával, hanem az őszinteség és igazság kovásztalanával.”

A gonoszság tehát kovász az Apostol szemében, amint Krisztus Máté 16, 6-ban a farizeusi szellem mindent megrontó kovásztól óv, amint a Galaták 5, 9-ben a kovász szintén bomlasztó, megrontó erjedések szimboluma gyanánt szerepel. Kovász: a bűn, amely bomlási folyamatot indít meg a lélekben és lassankint átjárja és hatalmába veszi az egész embert, amint a kovász megsavanyítja és ha az erjedést meg nem akadályozzák, lassankint teljesen megrontja az egész tésztaanyagot.

Láttatok már a bűnben egészen megkovászosodott embereket? — Szomorú szerencsétlenek, akiket ez a kárhozatos kovász már egészen megrothasztott... rothadt a gondolkozásuk: még a legszen-
tebb eszményi dolgok is csak komisz gondolatokat váltanak ki belőlük, rothadt az akaratuk, mert erőtlének, képtelenek egy nemesebb felbuzdulásra, akarásra;

rothadt, beteg a testük, a bűn barázdáival teleírt az arcuk, a bűn bacillusaival beoltott a vérük, a bűn borzadályaiban összeomlott az idegzetük... Vagy már önmagadban érzed ezt a szomorú embert?

Őszinteség és igazság! Ez a lelki feltámadásunknak az útja. Őszintén bele nézni önmagunkba, meglátni és becsületesen a nevéen nevezni a bűnt, a kovászt, a rothadást. És igazságot tenni! Felkelek és odamegyek Isten ítélőszéke elé és megítéltetem magamat, a húsvéti gyónásban feltámasztom és megújítom a lelke met. Felkelek és a tékozló fiúval a meny nyei Atyához megyek és azt mondom: Atyám, már nem érdemlem meg, hogy fiadnak mondjam magamat, mert eltorzítottam magamban az Istenfiak képét, a kovász átjárt és megrontott, de Jóbbal együtt „tudom, hogy él az én Megváltóm”, aki feltámadott, hogy engem feltámasszon. Atyám, akarok feltámadni, akarok újra fiad lenni, akarok a kovásztól megtisztulni és a tiszták, szűzek, makulátlanok életét élni őszinteségben és igazságban...

Hiszem Krisztust, az Isten Fiát!

(Fehérvasárnap. I Ján. 5, 4—10.)

A mi hitünk győzelme

Nem kell arra gondolni, hogy az Apostol kiadta a jelszót, hogy kirepüljenek hüvelyeikből a kardok, harci csapatok végigrohanjanak habzó paripákon, dübörgő hadiszerszámokkal a föld színén, falvak felégjenek, városok a földdel egyenlővé tétessenek, vér patakozzék, amerre az igaz hívők győzelmes serege elvonul... Nem ezt tanítja János, mert nem ezt tanította a názáreti próféta. A karddal, tűzzel, vérrel és pusztítással diadalmaskodó hit nem a Krisztus hite, hanem azé a prófétáé, aki Allah küldöttjének mondotta magát és a félhold alá akarta leigázni az egész világot.

Az a győzelem, melyet Krisztus arat, nem a pusztításé, hanem a szereteté. „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy mindenki, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Mert nem azért küldötte Isten az ő Fiát a világra, hogy a világot ítélje, hanem hogy a világ üdvözljön

általa." (Ján. 3, 16. 17.) És ennek a győzelemnek az eszköze a megvilágosítást és az elégtételt nyújtó isteni jóság: „Igaz világosság volt az, aki megvilágosít minden embert, ki a világra jő... Ime az Isten Báránya! Ime, aki elveszi a világ bűneit..." (Ján. 1, 9. 29.)

A világ irtózik a világosságtól (Ján. 1, 10.), gyűlöli Krisztust és ezért azok is érzik a világ gyűlöletét, akik Krisztushoz tartoznak (Jn. 17, 14.), mert Krisztus kiemelte őket a bűnös világból. (Jn. 15, 19.) De nem kell félniök a világtól: „Azért mondtam nektek, hogy én bennem megnyugodjatok. A világban szorongatást szenvedtek, de bízzatok, én legyőztem a világot." (Jn. 16, 33.)

A világ fölötti győzelem hittel és szeretettel történik. A világot legyőzni annyit jelent, mint a hit világosságával és a szeretet melegével megváltani a világot. A világot legyőző hit és szeretet árad ki ebből a vallomásból: Elismerem, hogy Jézus Krisztus, aki a földön született, élt, szenvedett, meghalt és feltámadott, Jézus ez a történelmi valóság, valóságos ember: az Isten Fia, valóságos Isten, a második isteni személlyel azonos. Ez a vallomás Krisztushoz tartozóvá tesz. Krisztussal egyesít, részesít abból a világosságból és melegségből, amelyet Krisztus hozott el a világnak. Ennek a vallomásnak terje-

dése mutatja, hogy a bűnös világ mind kisebb területre kényszerül visszahúzódni, a sátán csatlósainak száma mindinkább megfogyatkozik. Isten országa fakadozik, fejlődik, fokozódik a lelkekben és a világban... Mindez azért, mert mind többen és többen vallják: hiszem, hogy Krisztus az élő Isten fia.

A mi hitünk alapja

Már a legelső időkben voltak, akik nem akarták megvallani Jézus Krisztust Istennek. Igyekeztek formulát találni, amellyel félremagyarázzák, kiüresítsék ezt a valómást. Azt mondták, hogy az talán lehetséges, hogy átmenetileg leszállott az Isten az ember Jézusra, beköltözött az Isten Lelke a názáreti prófétába, de csak átmenetileg. Talán akkor, amikor megkeresztelkedésekor megnyílt az ég, megjelent fölötte a szent Galamb: az isteni Lélek, és megdördült az Atyaisten hangja: „Te vagy az én szerelmes Fiam, te benned telik kedvem. (Lk. 3, 22.) Talán ekkor, ott a Jordán vize mellett, ott a „vízben” valóban Istenfia volt, de egész bizonyos, hogy nem maradt rajta mindvégig az Isten Lelke, nem maradt mindvégig benne az Isten. Ha a táborhegyi megdicsőülésben ismételten átragyogott az isteni természet fönsége és ismételten tanúskodott isten-

fiúsága mellett az Atya, egész biztos, hogy a szenvedés éjszakáján Krisztusban is magára maradt a gyenge, gyarló ember, a szenvedésben, a „vérben” megszűnt Isten lenni.

Ezt a félremagyarázást, ezt a hitet meg-
hiúsító, kiüresítő formulát akarja Szent
János apostol megbélyegezni, ettől a
Krisztust megosztó, az egész hitet nem
vállaló félkereszténységtől, a teljes hitet-
lenségnél is veszedelmesebb megalkuvó
kereszténységtől akar óvni, amikor a
szentleckében hangoztatja, hogy nemcsak
a „vízben”, hanem a „vérben” is ugyanaz
a Krisztus, aki Isten fia volt a megkeresz-
telkedésnél a Jordán vize mellett, Isten
fia maradt szenvedésében és vérontásában
is az Olajfák-hegyén és a Kálvárián is:
„Ez az, aki a víz és vér által jött, Jézus
Krisztus, nemcsak egyedül a víz által,
hanem a víz és vér által.”

És ezt a valóságot, hogy Krisztus min-
díg: egész életében és szenvedésében
Isten volt, hogy Jézus Krisztus egy isteni
személyben az isteni és emberi természe-
tet egyesíti, ezt a Krisztus-misztériumot
tanúsítja és igazolja minden időben és
minden helyen az a Szentlélek, aki a
teremtésben ott lebegett a vizek felett, a
krisztusi keresztségkor ott lebegett a
Jordán vize felett és akit a krisztusi ígé-
ret örök időkre vigasztalóul és tanítóul

adott a híveknek: „És kérni fogom az Atyát és más vigasztalót ad nektek, hogy veletek maradjon örökké, az igazság Lelkét... A vigasztaló Szentlélek pedig, akit az Atya küld az én nevemben, az megtanít benneteket mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit én nektek mondtam.” (Ján. 14, 16. 26.) Tehát az Apostol szerint háromszorosán megerősített isteni tanúbizonyság áll a Krisztus istensége mellett. Akiben megvan a készség arra, hogy a Szentírásból merített isteni tanúbizonyságot elfogadja, a hit útján nyert kegyelmi életben, a természetfölötti élet örömében és békéjében, a Krisztushoz való bensőséges, testvéri viszonyban, a kegyelmi étellel járó isteni megvilágosításokban mindennap újra és újra külön, egyéni bizonyítékait is megkapja a hitnek. A hit végleges diadalt arat a lelkében.

És a hittől átítatott és áttüzesített lelkek beleviszik a világosságot és a meleget az egész világba, minden lelket meghódítanak Krisztusnak, és ez a mi hitünk győzelme, hogy az egész világon visszhangozzák ezt a diadalmas vallomást: „Hiszem Jézus Krisztust: a valóságos embert és valóságos Istent, hiszem Krisztust, az Isten Fiát!”

A lelkek pásztora és püspöke

(Húsvét után 2. vas. I Pét. 2, 21—25.)

„Az ő nyomdokait kövessétek”

Ugyanezen vasárnap evangéliumi szakaszában (Ján. 10, 11.) Krisztus önmagát Jópásztornak mondja, aki ismeri juhait és a juhok ismerik őt, aki egy akolba akarja összegyűjteni az összes juhokat és aki életét adja juhaiért. A húsvét utáni második héten a nagyhét izgalmainak és szenvedéseinek visszaidézése után és az allelujás, örömmámoros húsvéti ujjongás után, a szenvedés és a diadal extázisa után az Anyaszentegyház a bűnbánat, a Krisztussal együtt szenvedés és részvétel és a föltámadás mámoros örömének kábulatából felocsúdva, legelőször a Jópásztorra gondol, arról elmélkedik, hogy amit Krisztus önmagáról mondott, nem volt üres szóbeszéd: valóban életét adja juhaiért.

Két hét távlatából visszanézve a nagyhét és a húsvét eseményeire, már a túláradó érzelmeken, lelkes hangulatokon túl, lehet és kell gondolkozva és elmélkedve, szemlélődve nézni az életét adó,

halálával életet vásárló Jópásztort, lehet és kell nézni Őt, addig nézzük, amíg beleigézzük önmagunkba, belerajzolódik a lelkünkbe... megismerjük „lelkünk pásztorát és püspökét” nemcsak elvont, teoretikus ismerettel, hanem azzal az ismerettel, amellyel magunkévá is tesszük. Hozzá hasonlónak leszünk, Vele teljesen azonosulunk. Erre figyelmeztet az Apostolfejedlem: „Krisztus szenvedett értünk, példát hagyván nektek, hogy az ő nyomdokait kövessétek.” Értünk szenvedett és ez minket Krisztussal szemben hálára kötelez. Hálánknak kifejezésére legalkalmasabb mód a szenvedő Krisztus készséges követése. Szent Péter a szenvedő Krisztusnak három vonását emeli ki és akarja a mi lelkünkbe is belevésni.

„Aki bűnt nem tett...”

Első vonása a tökéletes tisztasága, ártatlansága. Bűnt nem követett el. Legádázabb ellenségeinek feltehetette a kérdést: „Ki fedd meg engem közületek a bűnről?” (Ján. 8, 46.) Ugyanezt hirdeti Szent Pál: „Azt, aki nem ismert bűnt, értünk bűnért való áldozattá tette, hogy mi az Isten igazsága legyünk ő általa.” (I Kor. 5, 21.) „Mindenben hasonlóképen kísértést szenvedett, a bűnt kivéve...” „Mert illő volt, hogy ilyen főpapunk

legyen, szent, ártatlan, szeplőtelen, a bűnösöktől elkülönített, és fölségesebb az egeknél." (Zsid. 4, 15; 7, 26.) Izaiás próféta szintén ezt a gyalázatot siratja el elsősorban, hogy az Isten szentjét, a legtökéletesebb ártatlanságot beszennyezik, bűnösnek állítják és mint bűnöst meggyalázzák: „és mi őt mintegy poklosnak tartottuk és az Istentől megvertnek és megalázottnak". (53, 4.)

Boldogok vagytok ti, akik sírtok, mert az ártatlanul meggyanúsítás keserősége fojtogatja a torkotokat; leányok, akiknek liliumát a rágalom rágta, pletyka bélyegezte, intrikák szövevénye szennyezte... férfiak, akik ártatlanul kerültek pellengérre, akik körül minden összeomlott, akiktől az egyetlen, az utolsó, az elvitathatatlan értéket: a becsületet elvették. Csak ti tudjátok igazán átérezni, mit jelent az, milyen csodálatos vigasztalás forrása az, hogy Krisztust, a legtökéletesebb tisztaságot ártatlanul meggyalázták...

„Midőn szidalmaztatott, nem szidalmazott..."

Krisztus hallgatva szenved. Ugyanígy rajzolja meg Izaiás próféta a szenvedő Messiás ezen második legnemesebb vonását. „És nem nyitotta meg száját, mint a

juh leölésre vitetik, és megnémul, mint a bárány nyírója előtt és nem nyitja meg a száját." (53, 7.) Nem válaszol az őt ért gúnyszavak özönére, nem áll ki szócsatára, nem szór átkot a durva, ütlegető katonákra, szótlanul tűri a testi bántalmazásokat és a lelki megalázásokat. Ez a hallgatás már-már bántó lesz Heródesnél, aki várta és sok szóval kényszeríteni akarta, hogy beszéljen, védekezzék vagy valami szenzációval szórakoztassa a szenzációra éhes udvart. Krisztus hallgatott és a király, hogy felsülését eltussolja környezete előtt, melyet nevetésre ingerelt a hallgató Krisztus fölénye a szót szaporító királlyal szemben, megcsúfolva küldte el Krisztust. Ez a hallgatás megdöbbsentette Pilátust és meggyőzte ennek a halálosan gyűlölt, keresztre szánt embernek tökéletes ártatlanságáról.

Ilyen a tökéletesen Istenre hagyatkozó lelke önuralma. Az Istenre hagyatkozás nem akar egyénileg bosszút venni, az önuralom tud egyénileg nem bosszút venni.

„Sebe által meggyógyultatok”

Izaiás próféta szerint is a szenvedő Krisztus harmadik vonása, hogy mások helyett szenved, érettünk szolgáltató helyettesítő elégtételi áldozatot. „Ő sokak

bűnét viselte és könyörgött a bűnösökért." (53, 12.) A „fa”, amely azelőtt a megbélyegzés eszköze volt, akasztófa volt a legelvetemültebb gonosztevők megbüntetésére, áldozati oltár lett, amelyen az Isten Báránya elveszi a világ bűneit, a lelkek pásztora életét adja a juhaiért.

Mennyit szenvedünk mások helyett, mások miatt kényszerűségből, társadalmi berendezkedésünk fogyatékságaiból, embertársaink gonoszságaiból! Boldog, aki a Krisztus példájából merített bátorsággal bírja ezt a terhet, az előkelő lelkek panasztalan némaságával... boldogabbak, akik Krisztustól eltanult áldozatkészséggel és szeretettel öntudatosan vállalják a mások keresztjét, tudnak és akarnak másokért és mások helyett szenvedni.

Mint jövevények és zarándokok...

(Húsvét u. 3. vas. I Pét. 2, 11—19.)

Földön, de nem a földért...

A földi lét és földi élet a maga véges-ségével, anyagiasságával, a testtel és annak ösztönösségével, a végességből és anyagiasságból származó, azokkal vele-járó gyengeségekkel együtt Isten által elgondolt, beállított valóságok, adottsá-gok, melyeket tudomásul kell venni, el kell fogadni, beléjük kell illeszkedni. — Istent korrigálni akaró túlzó spiritualiz-mus az, amely sopánkodik, hogy miért van test, szenny, szenvedés, küzdelem, amely rossznak tartja, hogy szenvedni kell, megsegényítőnek tartja, hogy enni kell, az Isten gondolatához méltatlannak, embert megalázónak tartja a testiséggel járó ösztönösségeket, küzdelmeket... és szeretne valami egészen tiszta, teljesen szellemi, portalan, szennytelen, testtelen és ezzel minden gondtól, bajtól, anyagi és erkölcsi szennytől független életet. — Üres álmodozók, a valósággal számolni nem tudó, túlzottan nagyot akaró rajon-gók, telhetetlenek és tehetetlenek: az

Isten által adott keretekkel mindig elégedetlenek, de az Isten által kitűzött életfeladatok megvalósítására erőteljenek.

Bele kell illeszkedni az Isten által megszabott keretek közé, elfogadni a létet és életet, a földet, a testet, a végességet, az ösztönösséget, a küzdelmet, a betegséget, a port, a szennyet, mindent, ami az anyagi élettel jár és minden figyelemmel, készséggel és odaadással megvalósítani az Isten gondolatát. Az első igazán értelmes ténykedésünk, ha tudomásul vesszük, hogy nem rendelkezünk önmagunkkal, nem vagyunk urai önmagunknak és az életnek, hanem létünk és életünk a maga teljességében, minden viszonylatában az Istentől függ. Kiküldöttek, megbízottak vagyunk, akiknek magasabb rendelet szerint mennünk és tennünk kell, „jövevények és zarándokok” vagyunk, akiknek az Isten által kijelölt keretekben, az Isten által adott eszközök felhasználásával egy átmeneti jellegű hivatást megvalósítanunk kell, hogy az Isten által megmutatott célhoz: önmagához az Istenhez, az Istenben örök megvilágosodáshoz, örök boldogsághoz, örök élethez elérkezzünk.

Ezért elfogadom a földi élet kereteit úgy, ahogy az Isten akarja, kutatom az anyagi tényezőkben is az Isten gondolatát, akarom a földi tényezők felhasználásával is mindenben és minél teljesebben megvaló-

sítani az Isten akaratát. Élek a földön, de nem a földért, mert egy örökkévalóság távlatai várnak, és a föld felhasználásával az örök élethez, az Istenhez közeledem . . .

Polgártárs és állampolgár

Szent Péter tanítása szerint az embernek a földi életben kötelezettségei vannak embertársaival szemben és azon közösséggel szemben, amelybe az Isten belehelyezte: az állammal szemben, melyben lét- és életföltételeit kapja. És az Apostolfejedelem azt óhajtja, hogy a keresztény ember legyen a legjobb polgártárs és a leghűségesebb állampolgár.

Nem kell elfelejteni, hogy Szent Péter ezen meghagyását olyan körülmények között adja a keresztényeknek, amikor mind a polgártársi, mind az állampolgári kötelességek teljesítése kimondhatatlan nehézségekkel járt a hívek részére. Polgártársaik idegenkedve néztek rájuk, gyanakvó szemmel méregették a Keletről jött vallás követőit, akik nem akarták a régi isteneket elismerni, sőt egy előttük egészen ismeretlen okból keresztre feszített gonosztevőt imádtak Isten gyanánt . . . életmódjuk tökéletesen ellenkezett a pogány élet szokásaival, csendesek, visszahúzódók, titokzatosak voltak . . . és vajjon az esti és éjszakába nyúló összejövetelei-

ken, melyeken csak a beavatottak vehetnek részt, mit csinálnak? ... „vajjon nem titkos erkölcstelenség tanyáin tivornyáznak-e, vajjon mi lehet az élő eledel“, melyet magukhoz vesznek, sokan a mindent tudók közül suttogni kezdtek gyermekgyilkosságokról, amelyek a keresztények titkos lakomáival összefüggtek... és gyűlt a gyűlöletanyag a Krisztus-követőkkel szemben. És Szent Péter nagyon jól tudta, hogy megvetés és gyűlölet lefegyverzésére egyetlen eszköz a keresztények türelmes jósága: „Jó magaviseletet tanúsítván a pogányok között, hogy abban, amiben mint gonosztevőket meg-rágalmaznak, a jócselekedetekből megismerve titeket, dicsőítsék Istent a látogatás napján.“ A legutolsó szó alatt értheti az Apostol azt is, hogy amikor a pogányok a pletykák és a kósza híresztelések után komoly vizsgálatot tartanak a keresztények életmódja fölött, akkor be kell látniok, hogy nem találhatnak kifogásolnivalót. Értheti azt is, hogy a keresztények élete példája „Isten látogatása“, kegyelmi hívása, támogatása a pogányok részére. Gondolhat arra is, hogy a keresztény türelem és jóság által megtérített pogányok kegyelmes ítéletet nyernek az utolsó nagy isteni látogatáson, az ítéleten. — Mindenképen a keresztények élete cáfolja meg az ellenük felhozott

vádakat. És amikor a pogány állam is felfigyel a híresztelésekre és veszedelmes elemeket szimatol ezekben a császár istenségét el nem ismerő tömegekben, akkor a keresztényeknek megint az életükkel kell megmutatniok, hogy a keresztény ember a legjobb állampolgár. Ha nem is borulnak le imádni azt, aki csak ember, ha tudják is, hogy az Isten törvénye minden emberi törvénynél elsőbbrangú, mégis tudják, hogy az Isten után a császárnak is meg kell adni azt, ami az övé, tisztelettel vannak az Isten által adott, a földi élethez szükségképen hozzátartozó társadalmi és állami keretekkel szemben, tisztelik a császárt, a királyt, a mindenkori legfőbb állami hatalmat. Istentiszteletükből feltétlenül következik a földi tekintélytiszteletük is, mert tudják, hogy minden hatalom az Istentől van, és ezért nemcsak félelemből, a kényszer miatt, a büntetések miatt, hanem lelkiismeretük szava szerint, az Istennek tartozó engedelmesség követelménye szerint, önként, teljes készséggel és hűséggel teljesítik állampolgári kötelességeiket is.

Krisztus hívei, kik egy Világegyháznak tagjai vagytok, ne feledkezzetek meg arról, hogy az Isten akarata, hogy egy állam hűséges polgárai is legyetek és mindig tudnotok kell és életetek példájával bizonyítanotok kell, hogy a jó kereszt-

tény a legjobb polgártárs és a leghűségesebb állampolgár, akit a más fajú, más nyelvű, más világnézetű polgártárs megbecsülhet és megszerethet, és akiben az állam minden körülmények között feltétlenül megbízhat.

Dicsőség az Istennek ...

(Húsvét u. 4. vas. Jakab 1, 17—21.)

... aki a mindenség Atyja!

A fizikai világban és szellemvilágban minden jó és minden tökéletesség, minden világosság és minden szépség tőle van és általa van. Ő az, aki a csillagbirodalmakat, naprendszereket megteremtette. Minden ragyogás és szépség az Ő végtelen ragyogásának és szépségének visszatükröződése. Ő mindentudó tervező, mindenható alkotó, végtelen bőségű művész, aki gondolataival, terveivel, saját tökéletességének és szépségének parányi hasonmásaival, változatos lét- és életformák milliárdnyi sokaságával teletűzdelte, elárasztotta a világmindenséget, hogy minden, ami van, ami él, ami tökéletes és szép, hirdesse Őt, aki öröktől van, aki éltet, akitől minden a tökéletességét és szépségét nyeri. Ezért minden, ami van létével, ami él az életével, ami tökéletes és szép, a tökéletességével és szépségével Őt imádja és dicsőíti.

„Dicsőít Téged nagy égi Teremtő, a mindenség szent kardala.” — Minden

imádkozik a legsajátosabb lét- és életformájával, tökéletességével és szépségével. A levegő imádkozik, amikor éltet, a gyémánt imádsága a tündöklése és keménysége, a nap, a harmat, az eső, a szél imádkoznak, amikor beragyogják, megöntözik, végigcsókolják a föld színét és ragyogásuk, öntözésük, csókjuk nyomán életek fakadnak a földből, a virág imádkozik a színével és illatával és a madár imádkozik, amikor a fejét a magasba szegzi és éneket zeng önmaga gyönyörködtetésére és alkotójának tiszteletére... Nagy zenekar a világmindenség, melyben a csillagbirodalmak és a napfényben csilámló kavicsdarab, tölgyeket magukkal ragadó viharok és a vihar előtt a földre símuló fűszál, viharral versenyt száguldó sas és a testét a földön vonszoló féreg... minden, minden muzsikál, énekel és ez a muzsika és ének az Istent imádja és dicsőíti.

...és a mi Atyánk!

A világosság és tökéletesség alkotója nemcsak a külső világban, hanem a mi belső világunkban is. Ő gyújtotta meg bennünk az isteni szikrát, Ő alkotta a lelkünket és lánggra lobbantotta a szellemi élet tüzét mibennünk és mi általunk;

— gondolatunk, öntudatunk van, képe-

sek vagyunk Őt, önmagunkat és a világ-mindenség titkait megismerni,

— akaratunk van, képesek vagyunk szabadon, önként Hozzá közeledni, az akaratát elfogadni, akarni és tenni, amit Ő akar,

— szívünk van, képesek vagyunk Őt szeretni, szeretetben Hozzá símulni és a legbensőbb, legmélyebb viszonyt kiépíteni Közte és lelkünk között,

— szavunk van, értelmes szóval megszólíthatjuk, mondhatjuk Urunknak, Istenünknek, Atyánknak, a világmindenség néma hódolatát összefoghatjuk és kimondhatjuk.

Azonban nemcsak a természetes szellemi élet világosságát gyújtotta meg a lelkünkben, hanem természetfölötti világosságot is gyújtott meg bennünk. Nemcsak megteremtett, hanem kegyelmi életre újjá is teremtett. Nemcsak az első teremő „ige” hangzott el fölöttünk, hanem elküldte hozzánk az újjáteremő, a kegyelmi életbe, az istenfiúságba, az örök üdvösség örökségébe felemelő isteni „Igét” is, elküldte a „Világ Világosságát”, hogy természetfölötti fényforrás legyen számunkra, hogy mi „a világosság fiai” (Ján. 12, 36.), „Isten fiai, örökösei és Krisztus örököstársai” legyünk. (Róm. 8, 17.)

Valóban primíciává, zsebévé, elsőszülötté tett minket a teremtett világban. A

legelőkelőbb teremtmények vagyunk. A teremtés koronája vagyunk testben, lélekben és kegyelemben.

Ugye tudjátok, hogy illik hozzánk az előkelő magatartás, a királyi érzület, az Isten gyermekéhez méltó magaviselet... illik, hogy ismerjük és elismerjük Őt... illik, hogy keressük Őt, minden akarásunkkal feléje közeledjünk, az akaratunkat az Ő akaratához mérjük, életünket az Ő akaratára szerint berendezzük... illik, — nemcsak illik, hanem életünk legnemesebb tartalma és egyetlen igaz értéke, hogy szeressük Őt, hogy szívvel, lélekkel, meleg érzéssel, gyermeki hozzásimulással átadjuk Neki magunkat; és minden vágyunk Őt mind jobban és jobban szeretni, Hozzá tartozni, Vele egyesülni... illik halk szóval a lelkünk csendjében, a természet csendjében, a templom csendjében, vagy hangosan ujjongva, zengedezve, énekelve Őt megszólítani, az Ő dicsőségét hirdetni... és leginkább illik: lelkünket az isteni ige számára megnyitni, hogy Krisztus beszéljen nekünk, hogy Krisztus írjon a lelkünkbe, Krisztus önmagát írja bele a lelkünkbe, önmagát formálja ki a lelkünk-ből. Illik kitágult szemekkel nézni Krisztust, kitárt lélekkel hallgatni Krisztust, megtanulni és élni Krisztust. Megtanulni és élni elsősorban az Ő legsajátosabb erejéit: a mindig halkszavú, csendes, fe-

gyelmezett szelídséget és az önzetlen szeretetet. Illik hozzánk az, hogy Krisztust nézve, tanulva és élve megfegyelmezzük magunkban a brutális ösztönöket, a nyers szenvedélyt, mely „nem cselekszi az Isten igazságát”, és éljünk Krisztushoz hasonló, az Isten gyermekéhez méltó életet. És ez az élet legyen egy szakadatlan istentisztelet, soha meg nem szűnő Glória. Isten imádása és dicsőítése.

A lélek szépítése

(Húsvét u. 5. vas. Jakab 1, 22—27.)

A tükörbe belenéznek

Persze, hogy belenéznek, sőt belefeledkeznek, sőt beletemetkeznek és egész nap benne laknak, hiszen látni kell, figyelni kell minden mozdulatot, a vonalakat, melyeket a ruzs, a festék rajzolt oda és a vonalakat, melyeket az idő vésett rá, a tekintetet, a szemek fényét, erejét, játékát, mindent, ami az arcban benne van, amit az arcból ki lehet hozni, tudni kell, ismerni kell... ezért sokszor bele kell nézni a tükörbe, tanulmányozni kell a tükröt és a tükör tanítása szerint tudni kell kezelni az arcot... És nem is baj, ha belenéznek, ha meglátják benne, hogy milyenek és megtanulják belőle, hogy milyenek lehetnek, milyeneknek kell lenniök. Nem is baj, ha akarnak szépek, kellemesek, vonzók lenni, ha gondolnak külső megjelenésükre, ha ambíciójuk, hogy mindig tisztán, rendezen, kifogástalanul jelenjenek meg az emberek előtt. Hiszen a szépség szeretete, a tisztaság jóleső érzete, a kifogástalan felépésre való törekvés éppen emberségük

egyik következménye és követelménye. Joguk van ahhoz, hogy nézzék magukat, ellenőrizzék és tökéletesítsék magukat, csakhogy...

Csakhogy lennének következetesek és hajtanák végre minden vonalon az önmagukba nézést, az önellenőrzést és tökéletesítést. Csakhogy néznének bele abba a tükörbe is, melyben a Krisztus arcát látják, az evangélium tükréből tanulmányoznák ki azt, hogy milyennek kellene lenniök, milyenné kell formálniok önmagukat, hogy kialakuljon bennük a krisztusi ember. Ellenőriznék önmagukat a krisztusi ige, krisztusi tanítás, krisztusi törvények tükrében és lenne meg bennük a lelki torzvonások kijavítására, a lelki ráncok elsímítására, a lelki szennyező letörlésére, a lelki arckifejezés tisztaságára és tökéletesítésére, a lelki magatartás korrektségére legalább annyi készség, gondosság, mint amekkora odaadással a tükörbetekintés után a testápoláshoz hozzáfognak.

Meglátni. Ellenőrizni. Hozzáfogni. Tenni. Ez az Apostol követelése. „Legyetek az igének cselekvői, nemcsak hallgatói, megcsalván önmagatokat.”

A szabadság tökéletes törvénye

Aki csak hallgatja s nem cselekszi, azt nem is boldogíthatja az evangélium. Mert

az evangéliumi boldogság csak gyakorlatban boldogság. Kívülről tekintve nehéz kereszt, elviselhetetlen teher, megfoghatatlan paradoxon például boldognak mondani a szegényeket, szelídeket, sírókat, üldözötteket... csak az életben és gyakorlatban válik boldogsággá az, amit kívülről, felületesen bolondságnak és betegségnek nevez, felfokozott, erőteljes életté a látszólagos élettagadás.

Már látszólag ellentmondás az is, hogy az Apostol az evangéliumi tanítást a „szabadság tökéletes törvényének” nevezi. Mert hiszen a törvény éppen a szabadságot korlátozza. De amikor az ember gyakorolni kezdi az evangélium törvényét, amikor kezdi berendezni az életét a Krisztus akarata szerint, akkor csodálkozva és boldogan megtapasztalja, hogy minden olyan magától értetődő, olyan természetes. Legsajátosabb tapasztalata alapján megállapítja, hogy az evangéliumi életben a szabályok és az akarat, kötelesség és szabadság nem egymást kizáró, egymást letörő fogalmak és valóságok, hanem a legteljesebb egységben egyesülnek. Az evangéliumi törvény követelménye azonos a kegyelemben megtisztult és felmagasztosult ember vágyaival és igényeivel. A törvény nem feszélyez és nem megfélemlítő, hanem mindenben együtt fut a szabadakarattal és a szabadakarat

készséggel, örömmel és önkéntes lendülettel és lelkesedéssel belesímul a törvénybe. Már az ókori pogány rabszolga Epiktet tud erre a lelki magasra emelkedni, amikor felkiált: „Szabad vagyok és az istenek barátja, mert önként engedelmeskedem!” Mennyivel több joggal és boldogsággal felkiálthatok én: akarom, amit az Isten akar, akarok az evangélium törvényével egyesülni, akarok szabadon engedelmeskedni, akarom magamat egészen átadni, mert az Isten gyermeke vagyok, Krisztus testvére vagyok, a bűntől megváltott és az örök életnek eljegyzett ember vagyok.

A tiszta és szeplőtelen vallásosság

„Tökéletes törvény”, amely átfogja és magasabb rendbe emeli az egész embert, minden tehetségében és minden viszonylatában. Megtisztítja az érzületet, hogy az ember „szeplőtelenül megőrizze magát a világtól”. Megszenteli az ajkakat, hogy tudja megfékezni a nyelvét és ne legyen „hiábavaló a vallásossága”. A felebaráti szeretet gyakorlásában tökéletesíti, Krisztushoz hasonlóvá teszi az egész életet. Mert: „A tiszta és szeplőtelen vallásosság az Isten és az Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és az özvegyeket az ő szorongatásukban . . .”

Nézzetek bele az evangéliumi törvény tükrebe. Tisztítsátok, formáljátok, szépítétek magatokat ebben a tükörben. Ebben tanuljátok meg a tiszta és szeplőtelen vallásosságot, amely három szóban foglalható össze: tiszta érzület, fegyelmezett nyelv és tevékeny szeretet. De nemcsak gondolkozni, szemlélődni, beszélni róla, hanem tenni, cselekedni, élni... amint egyik kezettel talán a tükröt tartod, de már a másikkal kezded rendbe szedni az arcodat, ugyanezzel az ösztönös és azonnali mozdulattal fogj hozzá a lélek kozmetikájához: tisztogatáshoz, alakításhoz, szépítéshez, hogy minden mozdulattal, minden tevékenységedben mind jobban és jobban kialakuljon benned a tiszta érzületű, minden bűntől és alacsonyástól irtózáttal elforduló, a szelíd és alázatos, csendes, halk szavú és főképen a mindenkit felemelő, megölelő és boldogítani akaró: szerető Krisztus.

Az imádkozó szeretet

(Húsvét u. 6. vas. I Pét. 4, 7—11.)

*Legyetek okosak és
virrasszatok az imádságban...*

A kettő szorosan egymáshoz tartozik az imaéletben: józanság és kitartás. Egyik a másikból következik. Nem lehet kitar-tás az imádságban ott, ahol nincsen jó-zanság benne. Azonban szükséges dolog-e józanságra figyelmeztetni az imádságban, hiszen az imádság önmagában a legjóza-nabb és legokosabb dolog, amit csak tehet az ember, az imádság az ember számára a legtökéletesebb emberi megnyilatkozás és a legfelségesebb tevékenység, amikor az értelmes teremtmény értelmes szóval megszólítja Teremtőjét, beszél vele, Hozzá kapcsolódik... van-e ebben bármi is, ami nem józan? Szükséges-e az imád-ságban józanságra buzdítani?...

Szent Péter apostol a legelső egyház-községek közös imaéletben tartja szem előtt és az ebben előfordulható túlzások-tól akar visszatartani. Az ősi időkben a liturgia formái még kialakulóban vannak, különböző kegyelmi adományok és indí-

tások szerint többen irányító részt vesznek benne, és bizony előfordultak talán a túlságos lelkesülésben, talán egyeseknek feltűnés keresése miatt, hogy egyszerre többen is beszéltek, imádkoztak, énekeltek, ami nem volt épületes látvány a kívülről nézőnek és nem volt felemelő a benne szereplők számára. Rendesen az volt a vége, hogy hamarosan beleuntak ebbe az ábrándos misztikába és rendkívüliség hajszolásba és elfordultak az imaélettől. A józanság hiánya miatt kitarítás sem volt az imádságban. Egyébként maga Szent Pál is óv az imaélet kilengéseitől és arra figyelmezteti a korintusi híveket, hogy ha valaki kívülről látja az összevisszaságot az istentiszteletben, azt hiszi, hogy a jelenlévők egy kicsit megzavarodtak értelmükben és őrzöngenek. (I Kor. 14, 23.)

Ne gondoljátok, hogy a mai időkben nincsenek oktalan és minden józanságot nélkülöző megnyilatkozásai az imaéletnek. Elsősorban a józanság hiányát mutatja, ha valaki túlságosan és egyoldalúan az érzelmi szempontokat hangsúlyozza ki az imaéletben, akinek folytonosan meg-rázó és lelket szakadatlan feszültségben tartó élmények kellenek. Folyton lángolni, égni a szeretetben, megdöbbsenni az istenfélelemben, rajongani az Isten utáni vágyakozásban, égő könnyeket hul-

latni a bűn miatti fájdalomban, elragadtatni a határtalan hálától az isteni irgalom szemléletében és általában túláradó szenvedélyek halmozódó hullámain lendülni, emelkedni... és ha ezek a mélységes és lángoló érzések, túlfeszült szenvedélyes odaomlások, érzelmes és elragadtatott ellágyulások nem jönnek, akkor el vannak keseredve, bosszankodnak önmagukra, haragszanak a jó Istenre s végül kiábrándultan szakítanak minden vallásossággal (míg egy hangulathullám esetleg megint magával ragadja őket). Nem józanok és ezért nem is lehetnek kitartók az imádságban. Úgy vannak, mint az ember, aki nem elégedett meg egyszerű barna kenyérrel, míg az undorodásig meg nem telt a cukros kaláccsal.

Ugyancsak nem okos eljárás folytonosan újabb és újabb ájtatossági gyakorlatokat, szebbnél-szebb imaformulákat felhajszolni, rendkívüli ájtatosságokat kitálatni és erőszakolni egyesületekben. Nem okos végnélkül szaporítani a szóbeli imákat, — előbb-utóbb mechanikus, gépies, értelmetlen szófecsérlés lesz az imádság minden belső odafigyelés és áhítat nélkül. És az ember nem képes tartósan imagép lenni. Az oktalanság miatt kifáradt lélek mindent abbahagy, elfordul a megunt szócsépléstől. Ezért nagyon is igaz, tartalmas és mindig időszerű az Apostolfejede-

lem figyelmeztetése: „okosak legyetek és kitartók az imádságban”.

Mindenekelőtt a szeretet...

Az imaélettel hasonlítja össze az Apostol a szeretetet és előbbvalónak mondja ezt az erényt, melyet Krisztus a keresztyén élet alapjává és a keresztyének ismertetőjegyévé tett, és amelyről Szent Pál azt hirdeti, hogy minden más erényt és kegyelmi adományt felülmúl. Gondol itt Szent Péter elsősorban a mindent megbocsátó, mindent elfelejtő, a megbántásra takarót borító felebaráti szeretetre, amely „betakarja a bűnök sokaságát”. Nem kicsinyes és nem közönséges, mint azok, akik állítják, hogy mindent megbocsátanak, de fogadkozva hozzáteszik, hogy soha semmit el nem felejtene, vagy azok, akik ájtatos szemforgatással mondogatják, hogy „lélekben” megbocsátanak... „hát hogyne, hiszen keresztyének vagyunk!” — de makacsul kitartanak a mellett, hogy megbántóikkal szóba nem állanak. Az igazi keresztyén szeretet nem folyamodik a közönséges lelkek ilyenfajta kibúvóihoz, hanem tud egészen nagyvonalú, nagy-lelkű lenni a megbocsátásban és minden megbántás elfelejtésében.

A felebaráti szeretet pozitív irányú gyakorlásában kiemel az Apostol két te-

vékenységet: a vendégszeretetet és az adakozásra való készséget. Teszi azt annak a Krisztusnak szellemében, akinek tanítása szerint az utolsó ítéleten az ember örök sorsát, az üdvösségét vagy kárhozatát az dönti el, hogy adott-e ételt az éhezőknek, italt a szomjazóknak, fedelet, vendégbarátságot a vándornak, ruhát a mezítelennek és szerető jóságot minden embernek. (Mt. 25, 35.) Hasonlóképpen ír Szent Pál apostol is: „gyakoroljátok a vendégszeretetet” (Róm. 12, 13.), „ne feledjétek el a vendégbarátságot” (Zsid. 13, 2.), és Szent János a harmadik levelében éppen a vendégszeretete miatt dicséri Gaiuszt és az idegenből jöttekkel való rideg bánásmód miatt korholja Diotrephest. Gondoltatok-e arra, hogy a modern időkben hogyan lehet a hospitalitást gyakorolni? Minden dicséretet megérdemel az a modern vendégbarát, aki a munkanélkülinek munkaalkalmat szerez, hogy legalább a szállását kifizethesse, aki nagy lakásából legalább egy szobácskát nélkülözni akar és tud, hogy egy szegénynek fedelet adjon, aki a házbéreket a végső lehetőségig mérsékli, hogy a szegény ne legyen kényszerítve arra, hogy otthagyja lakását és nyomortanyára szoruljon... gondolkozzatok, hogy még sok lehetőségét megtaláljátok a modern

vendégbarátságnak. Mert a szeretet találékony . . .

Mindezt az Istennek, mindezt az Istenért. Így a szeretet tényei is imádsággá válnak: a darab kenyér, amit adunk: imádság, a jó szó, a vigasztaló simogatás, a munkaalkalom, amellyel könnyebbé tesszük a szegény embertárs életét, minden tényünk, minden mozdulatunk, egész életünk: imádság . . . „hogy mindenben Isten tiszteltessék Jézus Krisztus által, kinek dicsőség és hatalom mindörökkön-örökké. Amen”.

Jöjj el, Szentlélek Isten!

(Pünkösdvasárnap. Ap. Csel. 2, 1—11.)

Az örök pünkösd

A húsvét utáni ötvenedik napot a zsidók is megünnepelték. A mózesi törvénykezés úgy intézkedik, hogy húsvét után megkezdik az aratást és már húsvétkor a zsengét: két új búzakévét visznek be a templomba. Az aratás körülbelül 50 napig tartott és így az ötvenedik napon megünnepelhették a hálaadó ünnepet az aratás után, amelyen két új búzából készült kenyeret vittek a templomba. Későbbi időpontban adtak az ünnepnek válástörténeti jelentőséget is a zsidók, ugyanis a Krisztus utáni századok zsidó tanítói úgy számították ki, hogy a törvényt Isten az Egyiptomból való kiszabadulás után pontosan 50 nap múlva adta. (Az Exodus 19, 1. csak annyit mond, hogy a törvényt a kivonulás utáni harmadik hónapban adták, és így pünkösd a mózesi törvényhozás emlékünnepe lett a zsidóságnál).

A kereszténységnél a Szentlélek kiadásának és az Egyház születésének emlék-

ünnepe és örömnapja: a húsvét mellett az Ósegyháznak legnagyobb emlék-ünnepe. Ezen a napon valósultak meg a krisztusi ígéretok: „És én kérni fogom az Atyát és más Vigasztalót ad nektek, hogy veletek legyen mindörökké, az igazság Lelkét...” (Jn. 14, 16.) „Mikor pedig eljövend a Vigasztaló, akit én küldök nektek az Atyától, az igazság Lelkét, aki az Atyától származik, Ő majd bizonytságot tesz én felőlem.” (Jn. 15, 26.) „Ha pedig én elmegyek, el fogom őt küldeni hozzátok... Mikor pedig eljövend ő, az igazságnak Lelke, ő majd eligazít titeket minden igazságban...” (Jn. 16, 7. 13.) Mennybemenetele előtt is legutolsó ígérete a Szentlélekre vonatkozott: „Ti Szentlélekkel fogtok megkereszteltetni ezen kevés nap mulva... veszitek majd a reátok lejövő Szentléleknek az erejét, és tanúim lesztek majd Jeruzsálemben és az egész Judeában, Szamariában és a föld határáig.” (Ap. Csel. 1, 5. 8.)

És beteljesedett a krisztusi ígéret. Az apostolok és 120 hívő tíz napig nem mentek el Jeruzsálemből, hanem a krisztusi meghagyás szerint várakoztak, újra és újra összegyűltek Krisztus anyja körül a nagy ebédlőben, melyben még zsongtak az utolsó vacsorán elhangzott krisztusi ígéretok, meghagyások. Tudták, hogy nagy feladat áll előttük, hogy menniök

kell a Krisztus által megjelölt munkatérre: az egész világra, de érezték, hogy önmagukban tehetetlenek ennek a nagy műnek, az egész világ krisztusivá tételének vállalására és megvalósítására. Ezért várnak. Imádkozva várnak és hívják a Krisztus által megígért Lelket...

...Várni, hívni, idézni, kiimádkozni a Lelket: meglehetősen elfelejtett, a lelki életünkben valósággal kiejtett ájtatossági gyakorlatok. Annak ellenére, hogy Krisztus meghagyása szerint a Szentléleknek a világ végéig kell működnie bennünk, tehát a Szentlélek korszakában élünk, keveset gondolunk a Lélekre. Elfelejtjük Őt meghívni az életünkbe. Nem jut eszünkbe, hogy Vele kell állandóan kapcsolatban lennünk, mert amiként nincs természetes élet a lélek nélkül, nincs természetfölötti élet, lendület, erősödés a Szentlélek nélkül. Bárcsak a Lelket váró apostoloktól megtanulnánk, hogy a pünkösdeknek állandónak kell lennie életünkben: a Lelket szem előtt kell tartanunk, tisztelnünk, várnunk, hívunk, hogy a krisztusi meghagyás szerint mindig világítson, tanítson, elevenítse, életben tartsa természetfölötti életünket.

Isteni Vihar, isteni Tűz

Már első kiáradásában megragadó, magávalsópró, a mai idők modern szavá-

val kifejezve „szenzációs” volt a Szentlélek megjelenése. Viharzúgásában meg-
rázta az ajtókat, megzörögtette az abla-
kokat, rákényszerítette az utcán járókat,
boltokban vásárlókat, eladókat, terhet
cipelő szolgákat, kiöltözött, kifényesített,
kényesen korzózó urakat, hölgyeket, bá-
mész gyermekeket, beszélgető csoporto-
kat, rohanó munkásokat, gyakorlatozó,
menetelő katonákat, templom csendjében
imádkozó öregeket, élvezetek után fut-
kosó fiatalokat... mindenkit rákénysze-
rített, hogy egy pillanatra megálljon, fel-
figyeljen, érdeklődjék a zúgás eredetéről,
meginduljon egy irányba, ahová a többi
megy; csoportokba verődve menjen a ház
felé, ahonnan a zúgás elindulhatott és
szemlélje a másik csodálatba ejtő szenzá-
ciót, hogy a tüzes nyelvek ragyogásában
természetfölöttiségbe öltözött kicsi cso-
portból kiválnak egyesek (egyébként
egészen egyszerű galileai munkásoknak
látszó emberek) és beszélnek, szónokol-
nak... és csodák csodája, hogyan szóno-
kolnak?... „Beszélni kezdtek különféle
nyelveken, amikép a Szentlélek adta
nekik, hogy szóljanak. Mindnyájan álmél-
kodtak és csodálkoztak, mondván: Ime,
ezek, akik beszélnek, nemde mindnyájan
galileaiak, hogyan hallottuk hát mégis
mi, mindegyikünk saját nyelvünket,
amelyben születünk?” A világ minden

vidéken szétszóródott, a különböző vidékek nyelvét beszélő zsidók, akik hazajöttek az ünnepre vagy öregségükben visszatértek a templom közelébe imádkozgatva a halálra készülni, a galileai halászokat és munkásokat szülőföldjeik nyelvén hallották hirdetni az Isten csodáit, amelyekkel Isten legújabban a megtestesült Isten-fiúban, a világ megváltójában, Jézus Krisztusban meglátogatta az ő népét.

Szenzációs volt a Szentlélek megjelenése és csodálatos volt a hatása. Krisztus jött, élt harminchárom évig, tanított és az isteni élet példáját mutatta és követésére felhívott három évig, szeretetből meghalt, dicsőségesen feltámadott és a mennybe felment, és az evangélium elsírja mint jellemző vonását a világ messiásfogadásának: „A világban vala és a világ őt meg nem ismeré. Tulajdonába jött, de övéi őt be nem fogadták.” (Ján. 1, 10.) — A Szentlélek jött, és a Szentlélektől megszállott és megmámorosított egyszerű emberek pillanatok alatt 3000 embert nyertek meg Krisztusnak. Ez a Szentlélek stílusa, ez a tüzes, viharos, szenvedélyes, mindent magával sodró lendület, amely néhány hét alatt a hit tüzével és a szeretet viharzásával bejárja az egész zsidó földet, mely olyan érzéketlenül nézte az éveken át körüljáró Messiást, néhány év

alatt a szeretet viharzásában a hit lángjaiba borítja az egész világot...

Akarjátok-e, hogy ez a lendület állandó legyen, akarjátok-e, hogy a hit tüze lángoljon és a szeretet viharzása magával ragadjon, hogy megismétlődjék a pünkösdi csoda: milliós tömegek konverziójában megújuljon a föld színe? Akarjátok-e ezt?... Hívjátok, kérjétek, idézzétek a Lelket: Veni Spiritus! Jöjj, isteni Tűz! Jöjj isteni Vihar! Gyujts lángra! Ragadj magaddal! „Küldd el Szentlelkedet és minden új alakot ölt és megújítod a föld színét!”

Szentháromság egy Isten

(Szentháromságvasárnap. Róm. 11, 33—36.)

*Minden belőle,
általa és érte van*

Vajjon miért olvastatja az Anyaszentegyház Szentháromság vasárnapján éppen ezt a szentleckét, melyben kifejezetten nincsen szó a Szentháromságról. Az apostoli levelekből lehetett volna kiválasztani olyan részleteket, melyek kifejezetten megemlítik, felsorolják mind a három isteni személyt. Ha nem is említem Szent János apostolnak első levelét, melynek 5. fejezetében a 7. vers olyan világosan hivatkozik a Szentháromság egy Istenségre, mint a krisztusi igazság mennyei tanújára: „Mert hárman vannak, kik bizonyosságot tesznek a mennyben: az Atya, az Ige és a Szentlélek, és a három egy.” Azért nem hangsúlyozom ki a Szentháromságra vonatkozó ezen világos és határozott szentírási helyet, mert legalábbis vitatható, hogy vajjon a legrégebbi szentírási szövegekben benne volt-e és az Ósegyházban olvasták-e ezen

mondatot. Az apostoli levelek nemcsak külön-külön beszélnek az Atya, a Fiú és a Szentlélek istenségéről, hanem egy összefüggésben, egy mondatban is kifejezetten megemlítik a három isteni személyt, és talán ezek a szentírási helyek alkalmasabbak lettek volna a szentháromságvasárnapi szentleckébe. A korintusi első levelében (12, 4—6.) a különböző rendkívüli adományok közös forrásának az Istent hirdeti Szent Pál apostol, azonban a Lelket, az Úr Krisztust és az Atyaistent külön-külön felsorolja mint a kegyelmi adományok osztogatóját: „A kegyelmek ugyan különfélék, de ugyanaz a Lélek. És a szolgálatok is különfélék, de ugyanaz az Úr. És az erőnyilvánulások is különfélék, de ugyanaz az Isten, aki mindezt mindenben cselekszi.” — A második korintusi levelének búcsúáldásában is az egyenként felsorolt három isteni személyt idézi, hívja Szent Pál, hogy kiáradjon a hívek közösségére: „A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme és Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal. (13, 13.)

Hogy az Anyaszentegyház éppen a római levélnek ezt a fönséges dicsőítő felkiáltását olvastatja fel Szentháromság vasárnapján, annak az az oka, hogy már a legrégibb szentírásmagyarázók ezen doxológiájának egyes részeit átvitt érte-

lemben a Szentháromságra magyarázták. Már a Krisztus utáni 3. század nagy egyháztanítója, Origenes, azt tanítja, hogy: „A gazdagság mélysége jelenti az Atyát, akiből — mint Szent Pál mondja — minden származik. A bölcsesség mélysége Krisztusra mutat, aki az Atya bölcsesége. A tudás mélysége a Szentlélek-istent jelenti, aki az Istenség mélységeit is ismeri.” — Aquinói Szent Tamás és nyomában az újabb szentírásmagyarázat szintén a három isteni személyre alkalmazza a szentleckében jelzett három isteni tulajdonságot: a gazdagságot, bölcsességet és tudást, és a szentlecke utolsó diadalmas felkiáltását: „minden belőle, általa és érte van”, úgy értelmezik, hogy a Szentháromság egy Isten minden teremtett lénynek eszményi oka, vagyis minden teremtett tökéletesség hasonmása, parányi megnyilatkozása, tükörképe az Isten végtelen tökéletességének, — Isten mindennek a létrehozó oka, mert mindenható akaratával ő teremtett mindent — és Isten mindennek a céloka, mert minden az Isten felé törekszik, Istent megismerni, Őt dicsőíteni, Vele egyesülni, Benne boldogulni, ez a teremtett világ természetébe oltott örök törekvése és törvénye.

Megfoghatatlanok az Ő ítéletei...

Az Apostol az Isten végtelen tökéletességeinek dicsőítésében a zsidó nép élet-sorsának végigszemléléséből indul ki. Az örök zsidókérdésen töpreng az Apostol. Ez a kérdés számára életkérdés, a véreig, a lelkéig hat, mert a zsidó nép az ő népe: „Hiszen azt kívánnám, hogy magam legyek átkozottként távol Krisztustól rokonaimért.” (9, 3.) Fájd a lelkének, hogy az Isten által kiválasztott nép nem jutott el az üdvösségre, mert csak saját cselekedeteiben bízott. Csodálja az Isten végtelen irgalmasságát, mely a hit által a pogány világnak is megnyitotta az utat az üdvösség felé: „Nincsen ugyanis különbségtétel zsidó és görög között, mert ugyanazon egy Urunk van mindnyájunknak, aki gazdag mindazok iránt, akik őt segítségül hívják.” (10, 12.) Határtalan lelkének az öröme, amikor tépelődése végén Istentől megtudja és hangosan hirdeti, hogy a zsidó nép hitetlensége nem gyógyíthatatlan, mert a pogányok megtérése után az egész Izrael eljut a hitre és az üdvösségre. (11, 25—26.)

Csodálatos és titokzatos az az út, amelyet az emberiség csoportjai megfutnak az üdvösség történelmében. Összefonódnak benne az isteni igazságosság és irgalmasság tényei, a kegyelem támogat, de

egyben felelősséggel sujt, a büntetés megaláz, összetör, de megújulásnak és felemelkedésnek is az útja, a választott nép, mely évezredekken keresztül őrizte az Isten hitét és a Messiás reményét, megtagadja és meggyilkolja a Messiást, de ezzel a ténnyel tulajdonképen átadja a hitet és az örök reményeket az emberiség még nagyobb csoportjának, kik eddig a sötétségben és halál árnyékában voltak, hogy végül is a pogányságból megtért kereszténység révén újra az igaz hit birtokába jusson... Csodálatos szövevénye az isteni örök terveknek, határozatoknak, kegyelmeknek és büntetéseknek, igazságosságnak és irgalomnak...

S talán az egyéni élet útjai, az Istennek az egyéni életet irányító örök tervei, rendelkezései világosabbak és könnyebben átláthatók? ... Miért volt ez a siker, melyből romlás fakadt, miért kellett annyit sírni, küszködni alig észrevehető eredményekért, miért szenvedés és betegség a megtisztulás és felemelkedés útja, miért a gyász és a halál az öröm és az élet megvásárlására? ... Miért? Miért? — Örök titok. Ezekre egyetlen felelet: Isten! Az Ő csodálatos gazdagsága, bölcsesége, tudománya.

Ő tudja mit, hogyan, miért tervez, irányít, parancsol, — és tudomásul veszem

a terveit, akarom magamévá tenni irányításait és teljesítem parancsait. Mert Ő Isten, Teremtő... én ember, teremtmény vagyok...

Szeretet és élet

(Pünkösöd u. 2. vas. I Ján. 3, 13—18.)

*Ne csodáljátok, ha a világ
gyűlöl titeket...*

Gyűlöl, mert fáj neki a ti tiszta arcotok, amikor saját eltorzult vonásait szemléli, fáj a ti egészségetek, erőtök, amikor önmagát elfogyatkozni, elapadni, bomlásnak indulni érzi... A lelkileg beteg ember ösztönös irigységével és féltékenységevel néz titeket, a rút ember keserősége fojtogatja torkát, ha a kegyelem szépségét és üdeségét látja bennetek. És szeretné a maga torz vonásait beleírni a ti lelketekbe is, szeretné szennyét reátok dobni, szeretné, ha ti is betegek, nyomorultak, bűnösök, Istentől elszakadottak volnátok, szeretné, ha vele egy tömegbe torlódnátok, a halál és a kárhozat torkába.

Ne csodáljátok, hogy titeket gyűlöl a bűnös világ, hiszen láthatjátok, hogy a mi Mesterünket és Megváltónkat mennyire gyűlölte: „Ha a világ gyűlöl benneteket, tudjátok meg, hogy engem előbb gyűlölt nálatok. Ha a világból valók volnátok, a világ szeretné azt, ami az övé,

de mivel nem vagytok a világból valók, hanem én választottalak ki titeket a világból, azért gyűlöl benneteket a világ... Nem nagyobb a szolga az uránál." (Jn. 15, 18—20.) — Az, hogy a világ gyűlöl, ártani akar nektek, harcban áll veletek szemben, egyik legbiztosabb jele annak, hogy Krisztushoz tartoztok. Orosz és spanyol bolsevisták rombolnak, gyűjtogatnak, meggyaláznak templomokat, kéjelegve kínoznak, őrvongó ördögiséggel ártani, irtani akarnak, a másik végletben portyázó újpogányság vaskézzelel akarja beléteket fojtani a hitet és kegyetlenül vagdossa a Krisztushoz fűző szálakat. Környezetetek mint valami szörnyszülött időszaklenséget lekacagja a hiteteket, természetfölötti reménységeteket, Istennek tartozó felelősségeteket, becsületességeteket... vagy összefognak ellenetek, kinulálnak, megfojtanak, kiveszik kezeletekből a munkát, szálatekából a kenyeret, félresodornak, ledorongolnak, állati sorba süllyesztenek... az ezek nyomán bekövetkező népi és egyéni tragédiák mindmind a „világ", az Istentől elszakadtak, a sátánhoz szegődöttek áskálódásai, manőverezései Krisztus ellen, de semmiféle gonoszkodásuk, kegyetlenségük, erőszakoskodásuk és gyalázkodásuk nem vehetik el tőletek az Istenhez tartozás öntudatának, a Krisztusból fakadó ke-

gyelmi életnek fölényét, biztonságát és boldogságát. Minél inkább gyűlölnek és üldöznek, annál inkább tudjátok, hogy ti vagytok az emberiségnek magasabbrendű, Istenhez tartozó része.

A halálból átvitettünk az életre...

A legrettenetesebb halálból. Mert van-e rettenetesebb halál, mint a bűn. Amiként a testi halálban a testet elhagyja éltető eleme, a lélek, a bűnben a lelket hagyja el az éltető isteni kegyelem. A test megmerevedik és rothad... a lélek is megmerevedik és rothad.

Belemerevedik a legborzalmasabb szolgaságba, amelybe a gonosz hajlamok és rossz szokások bilincselik bele az embert. Láttatok pókhálóra esett legyet, amint vergődik a körülötte cikázó, minden mozdulattal egy újabb szálát eresztő, minden újabb szállal a halálos szorítást szűkítő és a kegyelemdöfésre készülő pók hatalmában?... Meglehetősen banális hasonlat, azonban minden banalitásában bemutatja a cudar lélekpók, a bűn karmaiba bekerült ember halálos vergődését, lassankint eltehetetlenedését és pusztulását. Kezdetben van még ellenállás, felelősségérzet, tiltakozás, szegyenpir és kiemelkedni akarás, de lassankint minden ellenállás megszűnik, a pizok

megszokott lesz, a betegség természetes lesz, a halálos megmerevedés végleges lesz...

És beáll a rothadás... Figyeltétek-e, hogy minden bűnnek megvan a maga sajátos vonása, mely észrevétlenül beleíródik az ember arcába, minden mozdulatába, egész egyéniségébe és ez a torz vonás lassankint el nem titkolhatóan éles, szembetűnő és elárulja a lélekben már régen kiverődött hullafoltokat, halálos rothadást. Láttatok tisztaszemű, egész lényükből becsületességet sugárzó ifjakat kiélt arcú, reszketeg mozdulatú, sunyin félrenéző, soha szembe nem tekintő, vagy kifejezéstelenné meredt tekintetű lézengő ritterekké torzulni — vagy láttatok anygali tekintetű leányokat szúrós szemű, kegyetlen fúriákká vagy érzékséggel perzselő démonokká vedleni... Beállt a halál rothadása...

...mivel szeretjük testvéreinket.

Minél borzalmasabb a halál, annál inkább igényünk az élet. Annál inkább félünk attól, ami a lélek halálát okozza és annál inkább akarjuk az élet forrását és felfokozóját a lelkünk számára. — Mindkettőre rámutat János, a szeretet tanítványa: „Mindaz, aki gyűlöli testvérét, gyilkos. És ti tudjátok, hogy egy

gyilkosnak sincs önmagában maradandó élete.” — A legveszedelmesebb halál a gyűlölködés. Gyilkosság, mert megöli önmagunkban a kegyelmi életet. De gyilkosság annyiban is, mert első láncszemét képezi annak a mindinkább eldurvuló és elvaduló, a szenvedélyeket mindinkább felszabadító folyamatnak, melynek utolsó láncszeme a legnyersebb tettelegesség vagy éppen gyilkosság. De ha nem is juthat a szenvedély a tetteleg elkövetett gyilkosságig, azonban a „gyilkos gyűlölet” erkölcsi elbírálása Isten előtt ugyanaz, mint a gyilkos cselekedeté.

Az élet forrása és lényeges alkotóeleme a szeretet. Mi azért vitettünk át a halálból az életre, mert szeretjük testvéreinket, nekünk szeretnünk kell az embertársainkat, mert Isten szeret minket, szeretnünk kell úgy, ahogyan az Isten szeret minket. Amiként az Isten szeretete nem ismer határt, a mi szeretetünknek is áldozatra késznek kell lennie: „tehát nekünk is kell életünket adnunk testvéreinkért”. — Azonban az Apostol nagyon jól tudja, hogy mennyire szoktunk dobálózni a nagy szavakkal, mennyiszor fogadkozunk, hogy „készek vagyunk az életet feláldozni” és a mindennapos, kicsi áldozatok meghozásában annyira nehézkesek vagyunk, azért az ideális, de egészen elméleti síkból lehív a gyakorlat,

a tettek terére: „Aki bírja e világ javait és szűkölködni látja testvéreit és elzárja előle szívét: hogyan marad meg abban az Isten szeretete? Fiacskáim! Ne szeressünk szóval és nyelvvel, hanem cselekedettel és igazsággal.”

Ezt tedd és élni fogsz! . . .

Útban az örök élet felé

(Pütkösd u. 3. vas. I Pét. 5, 6—11.)

*Minden aggodalmatokat Őreá
bízván...*

Az Apostolfejedelem nehéz napokat látott híveknek ír. Olyanoknak, akiket az élet alaposan megpróbált. Szegények, akik talán azért mentek olyan mohó és forró vágyakozással a lelki kenyér után, mert a testi kenyeret szűkösen mérte számukra az élet, talán azért vágytak az evangélium hirdette lelki szabadság után, mert érezték a rabszolgaság bilincseit, mely földi viszonylatokban teljesen lefogta, gúzsba kötötte életüket, üldözöttek, mert egy rosszindulatú, gyanakvó, megfenyítésre, fojtogató erőszakoskodásra mindig kész világ vette őket körül... Ezeknek az életsujtotta, világkiverte nyomorultaknak ír az Apostol és ebben a szentleckében rámutat minden idők nyomorultjai számára a kétségbeeséstől való menekülés, a szabadulás, az új erőbe és lendületbe emelkedés három forrására. Ez a három életforrás: az Istenben való bizakodásuk, a tiszta lelkiismeretük és az örökkévaló boldogságra vonatkozó jog-

igényük soha meg nem fogyatkozó öntudata.

Az Isten keze hatalmas és gondos. Nem járhatok el egyszerűbben, értelmesebben, eredményesebben, mintha reá bízom magamat, neki átadom magamat, kész vagyok arra, hogy Ő irányítson, vezessen, rendelkezék velem. Nem idegeskedem, nem nyugtalankodom, nem kérdezősködöm tőle felelősségre vonóan, nem töprengök és nem okoskodom az Istennel szemben. Tudom, hogy Ő jobban tudja, jobban akarja, jobban megvalósítja, mint ahogy én azt megérteni, elrendezni és megcsinálni tudnám. Ezért én vagyok a megtestesült készenlétben állás... nyugodt figyelés... készséges önátadás... Kész vagyok, Uram, kész az én szívem mindenre, amit Te akarsz, amit elrendelsz... Megszabadulok a kevély magabizástól. Meg vagyok győződve arról, hogy magamtól semmit sem tudok. De ezzel együtt megszabadultam a gondoktól és aggodalmaskodásoktól is... Az Isten hatalmas és gondos kezében vagyok! Nem félek! Töprengés nélkül élek! Minden körülmények között bízom, remélek...

Józanok legyetek és vigyázzatok!

Az Istenre hagyatkozás nem jelenti a minden gondtól és felelősségtől való fel-

mentettséget. A küzdelmes és gyötrelmes életben van egy másik forrása a vigasztalásnak és lelki erőnek: a lelkiismeret tisztasága. És az erről való gondoskodás mindenkinek legegységesebb feladata és felelőssége. Ebben a vonatkozásban is a legelső szükséglet: az állandó készenlét. Amiként kész vagyok elfogadni, magamévá tenni és odaadással szolgálni azt, amit az Isten akar és ezen passzív készségeből következik a feltétlen nyugalom, biztonságom, elvitathatatlan és elvehetetlen benső békességem és boldogságom, éppen úgy állandóan felkészültségben vagyok, harcos feszültségben élek a lelkiismeretem tisztaságának megszerzésére és megőrzésére, és bizonyos az, hogy minél teljesebb lelkemben ez az aktív készség a lelkiismeretem tisztaságának megőrzésében, annál tökéletesebb az Istennek való önátadásom.

Ez a legsúlyosabb és legállandóbb harc, amelybe ember mivoltom beleállít. Már saját magamban benne van ennek a harcnak a csírája és kiindulópontja, hiszen sárból és napsugárból vagyok összegyúrva, test és lélek találkoznak bennem, a szellemiség mellett érzem magamban a vér áramlását, az ösztönösség és az anyagiasság lefelé gravitáló erejét. Ezek a tényezők, melyek még Szent Pálban is elhomályosítani igyekeztek a

magasabbrendű ember törekvéseit, a „lélek törvényét”. Csak segédeszközei annak a borzalmas pusztító törekvésnek, melyel a gonoszlélek harcol a lelkek ellen. Szent Péter a legsúlyosabb hasonlattal szemlélteti ezt a halálos veszedelmet: „A ti ellenségeitek az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen.” Idegzet kell, lelki erő, testi ügyesség, gyakorlott szem, villámgyorsan mozgó kéz, és halált megvető bátorság kell ahhoz, hogy valaki megálljon a puszták királya, a dzsungel réme: az éhségtől és vérszomjtól ordító oroszlán előtt és felvegye vele szemben a harcot. Ilyen halálos lelki veszedelmek között járunk. Ezért kell folyton figyelniük, ébernek, óvatosnak, felkészültnek lenniük. Támogat az a tudat, hogy nem egyedül vagyok, akinek ilyen felkészültségben kell lennem, akiben ez a vadászszenvedély él, hanem ez közös sors és közös feladat minden emberrel, „tudván, hogy ugyanaz a szenvedés vár a ti testvéreitekre, kik a világon vannak.”

*Az ő örök dicsőségére
hívott meg minket...*

Nem lehet kétséges a kimenetele ennek a harcnak. Ha bennem megvan a készség a küzdelemre, ha nem vagyok oktalanul

nemtörődöm, ha testtel, idegzettel, lélekkel belevetem magam a harcba, akkor a természetfölötti támogatás dönti el a harcot. Ha én megtettem a kötelességemet, az Isten is mellettem áll. Amit tőlem elvár: harcra készség és fegyelem, amit Ő hozzáad: természetfölötti támogatás, kegyelem. Ezen kettős tényező eredménye csak egy lehet: győzelem. Ő állított bele a harcba, Ő tűzte ki a mindennél fontosabb életcél: saját dicsőségét akarja közölni, Ő fog minden körülmények között „tökéletesíteni, megerősíteni és megszilárdítani”. Olyan nagyszerű a cél, olyan fontos a boldogság, amelyre hív, amelyhez jogunk van, hogy bármit szenvedtünk is a földön, csak „keveset szenvedtünk”, kevés a küzdelem, jelentéktelenek a szenvedések, nem fáj a földi végesség, nem ejt kétségbe az anyagi „nincs”, a kenyértelenség, nem árt az emberi könnyörtelenség, mindennek föltette állunk, mert célunk: az Isten. Hozzá közelünk önátadó bizakodással, lelkiismeretünk tisztaságával és az örök elhívás soha meg nem szűnő öntudatával...

Az örök élet jegyében

(Pütkösd u. 4. vas. Római lev. 8, 18—23.)

A természet sorsa

A bűn és a megváltás titka beláthatatlan mélységeket tárnak fel az emberi értelem számára. A bűn nemcsak egy embernek és nemcsak az egész emberiségnek ártott, hanem átok gyanánt nehezedett az egész teremtet világra. A bűn büntetése: a halál nemcsak az embert sujtotta, hanem a többi teremtményre is kiterjed. „Hiszen a teremtet világ alávetetett a hiábavalóságnak, nem önként, hanem attól, aki alája vetette a reménység nyujtásával.” Az öntudatlan világ nem lehet bűnös, nincs felelőssége, azonban éppen azon függő viszony miatt, melyben az emberrel szemben van, amelyben istenadta rendeltetése, hogy az ember hasznára és szolgálatára legyen, sorsközösségbe jutott az emberrel. Ugyanaz az isteni végzés, mely az embert bűneiért halállal sujtotta, a teremtet világot is „hiábavalóságnak”, végességnek vetette alá. A föld lakóinak átka szükségképen magával vonta a földnek

ítéletét is, és ezen ítélet szerint amiként az embernek meg kell halnia, a világ-mindenség számára is be kell hogy következék a halál, az elmúlás, a megsemmisülés...

Azonban ez az isteni végzés sem az ember, sem a teremtet világ számára nem jelenti a végleges megsemmisülést. „Reménység nyújtásával” mondta ki az Isten a büntető ítéletet: az ember számára mindjárt a paradicsomból való kiűzetés és a halál átkának kimondása után rámutat a megváltásra, a Megváltóra, aki-ben megtörik a bűn és a halál uralma, és ez a reménység kiterjed az egész nagy természetre is. Az ember megszabadulásában a teremtet világ is felszabadul a végesség és megsemmisülés ítélete alól. Remény van arra, hogy résztvesz az ember megdicsőüléséből. Ennek a reménységnek alapja megint csak az a szoros kapcsolat, mely a teremtet világot az emberhez mint a teremtet koronájához fűzi. A megdicsőült embernek, éppen azért, mert ember: lélek és test is, szüksége van a megdicsőült anyagvilágra, hogy dicsősége és boldogsága emberi módon teljes lehessen. Tehát a nagy természet, mely sorsközösségben van az emberrel az átok, a büntetés, a halál szempontjából, életközösségben van vele az örökkévalóságban, a megdicsőülésben is.

„Mert a teremtet világ is felszabadul majd a romlás szolgálatából az Isten fiai dicsőségének szabadságába.” Így fonódik össze a nagy mindenség sorsa az ember sorsával. Így lesz az ember halhatatlansága osztályrésze az egész teremtet világnak.

A természet vágyakozása

Szent Pál kifinomult érzékenységgel kiérzi a nagy természetből ezt a folytonos várankozást és vágyakozást a megdicsőülés után. Úgy fogja fel az értelmetlen világot, mint öntudatos valóságot, mely tudja, hogy a vanitásnak alá van vetve, minden erejével tiltakozik a megsemmisüléssel szemben, aggódva lesi, hogy mikor jut teljességre az ember megszabadulása, mikor mutatkozik az ember az Isten gondolata szerint őt megillető teljes dicsőségben, mikor lesz az ember tökéletesen az, aminek lennie kell: Isten fia. Sóvárogva várja a nagy mindenség ezt a pillanatot, mert ez számára is a halhatatlanságot és örök dicsőséget jelenti. „Mert a teremtet világ várankozása sóvárog az Isten fiainak kinyilvánítása után . . . minden teremtmény együttesen sóhajtozik és vajúdik mind ideig.” Vágyódik az új világ után, melyet már Izaiás próféta megjövendölt: „Mert íme, én új egetek

és új földet teremtek, és nem lesznek emlékezetben az előbbiek." (65, 17.) És Szent Péter is hirdeti az egek és a föld, vagyis az egész világmindenség megújulását, megigazulását és megdicsőülését: „Mi pedig új egeket és új földet várunk az Ő ígérete szerint, melyekben igazság lakozik." (2. levél 3, 13.)

A gyakorlati tanulságot az Apostol a szentlecke bevezető és befejező mondatában adja: „Azt tartom, hogy amiket most szenvedünk, nem mérhetők össze a jövődő dicsőséggel, mely meg fog nyilvánulni rajtunk... mi magunk is sóhajtozunk bensőnkben s várjuk az Isten fiaivá fogadást, testünknek a megváltását." — Ha olyan fönséges a dicsőség, mely az emberre és a teremtet világra vonatkozik, hogy még az élettelen lény is reszkető izgalommal, a vajúdás várakozásával tekint feléje, ha úgy különbözik a megdicsőülés a földi léttől, mint az élet a haláltól, ha minden várakozása beteljesedik, ha benne az ember és minden teremtet lény kiteljesedik az Isten elgondolása szerinti legnagyobb tökéletességére, akkor valóban jelentéktelen kicsinyességek a földi életnek legnagyobb nyomorúságai. És ez a megállapítás nem naív álmodozó túlzása, mert olyan ember mondja, akinek egész élete küzdelmek, szenvedések szakadatlan láncolata, akit

számtalanszor összetörtek testileg, akinek életét megkeserítette a rágalom, gúny, gyalázat . . . És a siralomvölgyének könnytengerét, ennek a keserű, kegyetlen, testi és lelki kínokkal telített életnek minden szenvedését tudja semminek, jelentéktelen kicsiségnek tekinteni . . . mert sub specie aeternitatis, az örökkévalóság, a végső megdicsőülés szemszögéből tekinti az életet.

Még van a gyakorlati élet szempontjából rendkívül mélységes tanítása a szentleckének. Megérttem ennek gondolattartalmából azt a Ferencet, aki testvérének mondta a napot és a holdat, nővérének a csillagokat, a madárkákat, a virágokat, minden élő és élettelen dologgal érezte a testvériséget, nemcsak azért, mert mindenben meglátta az Istentől származás, az Isten atyaságának bélyegét, hanem azért is, mert tudta, hogy a teremtet világ vágyakozik a megdicsőülés után és részese lesz az ember dicsőségének. És ennek a közös megdicsőülésnek a jegyében nézem azokat a változásokat, küzdelmeket, szenvedéseket, földi viszonylatokban látszólag eredménytelen erőlkövéseket, energiapazarlásokat, hiábavaló erőlkövéseket, erőn fölötti küzdelmek után összeomlásokat, amelyeket a föld lét- és életharcában, füvek, virágok, fák, állatok életében megfigyelhetek . . . Nem céltalan és nem

hiábavaló erő kifejtések ezek az embernél alacsonyabb létformák keretében sem. Az energia megmaradásának elve fennáll egy magasabb szempont szerint is: fű, fa, virág, állatok és minden lét, élet, erő, tökéletesség, az egész látható világ minden megnyilatkozása az örök élet szolgálatában áll, az örök élet felé törekszik és egész bizonyossággal részese lesz az örök megdicsőülésnek.

Ember és világ kéz a kézben haladnak a megdicsőülés felé... Isten felé...

Aldást osztó áldott nemzedék

(Pünkösdi u. 5. vas. I Péter 3, 8—10.)

Legyetek mindnyájan egyetértők...

Közeledő üldözések előszelét érzi az Apostolfejedelem és ezért akarja a keresztény híveket erőteljes, zárt egységgé összekovácsolni. Ugyanaz a gondja, mint Szent Pál apostolnak, akinek újra és újra visszatérő gondolata: „egymás között ugyanazon érzéssel legyetek” (Róm. 12, 16.), „Jézus akarata szerint való egyetértés legyen meg közöttetek” (Róm. 15, 5.), „legyetek tökéletesen egyek ugyanegy értelemben és ugyanegy véleményben” (I Kor. 1, 10.), „értsetek egyet, legyetek egy értelemben és ugyanegy békességben” (II Kor. 13, 11.), „igyekezzetek megtartani az egyetértést a béke kötelékével” (Efez. 4, 3.), „tegyétek teljessé az örömet azzal, hogy egyetértőek vagytok, egyazon szeretetetek van és egy akaratúak és egy érzésűek vagytok” (Fil. 2, 2.), „értsünk egyet és tartsunk ki ugyanazon szabály mellett”. (Fil. 3, 16.)

Az egyetértés nemcsak legsajátosabb keresztény vonás, jele annak, hogy lélek szerint is Krisztushoz tartozunk, ma-

gunkévá tettük az ő szellemét, hanem a közösségi élet alapföltétele. A lelkek egysége az a pillér, amelyre épül minden közösség: család, állam és Egyház. A lelkek egysége az, amely könnyűvé teszi a társaséletet, szárnyakat ad az egyesek tökéletesedésének, és elviselhetővé teszi a szenvedést. Nem csoda, ha az apostolok nem győzik eleget hangsúlyozni a lelki egység, az egységes gondolkozás és érzület kötelességét.

Inkább áldást mondván . . .

A természetes ember számára nagyon nehéz követelmény: a megbántást meg nem torolni, áldást mondani akkor, amikor minden kis részünk bosszúért liheg, átkot és szitkot szór a megbántásért, amikor a sértés folyton szemünk előtt lebeg, a megalázás szakadatlanul mardos, éget, tüzel és forralja a megtorlás utáni vágyat . . . Kimondhatatlanul nehéz ilyenkor áldást mondani. Pedig ezt követeli tőlünk Krisztus, aki az ószövetségi „szemet szemért, fogat fogért” gyakorlattal szemben az egyetemes megbocsátó és irgalmas szeretetet hirdeti, gyakorolja és elvárja követőitől: „Én pedig mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnek és imádkozzatok üldözőitekért és rágal-

mazóitokért.” (Mt. 5, 44.) Ugyanezt hirdeti Pál: „Ne fizessetek senkinek rosszal a rosszért.” A megindokolás nemcsak a mennyei Atya példája, melyre az evangéliumban Krisztus hivatkozik, nemcsak Krisztus példája, melyet az evangéliumban bemutat, hanem a keresztény hívás, kegyelem és áldás, mely nagyobb teljesítményekre képesíti és kötelezi is a keresztény embert. A mi életünk szakadatlan sorozata Isten áldásainak. Az élővizek forrásai mellett ülünk: a kegyelem vize végigömlik a lelkünkön, a gyógyulás forrása rendelkezésünkre áll betegségünkben, a kenyérforrás itt van közöttünk a tabernákulumban, születésünktől a temetésünkig kísérnek az áldások, és a földi halál csak bejárata a legnagyobb áldásnak: az örök életnek, megdicsőülésnek... Aki ennyi áldást kap, annak legsajátosabb hivatása, elsőrangú életfeladata: áldani, „mert arra vagytok hivatva, hogy az áldást örökségül bírjátok”. Aki olyan bőségesen kapta az Isten áldását, annak pazar kézzel kell osztogatni az áldást, szűkkeblűség és szűkmarkúság nélkül... nem várva fizetést, nem várva viszonzást... még akkor is, amikor a másik átkot szórt, meggyalázott, reánk taposott... soha nem felejtve, hogy mi mennyire „áldottak” vagyunk és ezért mindig „áldóknak” kell lennünk.

Aki az életet akarja...

Az ószövetségi Szentírásból veszi Szent Péter a krisztusi élet tennivalóinak összefoglalását. A zsoltárban (33, 13—17.) az élet jelenti a földi életben kívánatos javakat, Istennek a külső jólétben mutatkozó áldását. Szent Péter alkalmazásában az élet jelenti a kegyelmi életet a földön és annak jutalmát: a megdicsőült életet az örökkévalóságban. Három követelése van az Apostolnak a kegyelmi élettel kapcsolatban: „fékezze a nyelvét... cselekedjék jót... keresse a békét”. Nemcsak a nyugodt, csendes, áldásos földi életet biztosítja a nyelv megfegyverzése, a jócselekedet és a békességre való készség, hanem a kegyelmi életben is a legfontosabb tényezők.

Hogy pedig az Apostol valóban nem a minden gondtól, bajtól mentes életet várja e három feltételtől, azt mutatja, hogy ezek felsorolása után azonnal a nehézségekre, szenvedésekre, üldözésekre utal, melyek az embersorsnak és talán fokozottan a keresztény sorsnak velejárói. Szent Péternek saját életében kellett megtapasztalnia ezt, mert a fejfelé fordított kereszt mártíriumáig küzdelmes életnek folytonos apró keresztrefeszítéseinek kellett eljutnia. Megtanulta, hogy a keresztény sors ugyanaz, ami a Krisztus

sorsa volt, hogy az ellenséges világ üldözi és a kezét ráveti (Ap. Csel. 4, 3.), ha ellenállást tapasztal, akkor Krisztus követőit megfenyíti (Ap. Csel. 4, 21.), Krisztusért gyalázatot kell elszenvedni (Ap. Csel. 5, 41.), és börtön jár Krisztus apostolának (Ap. Csel. 12, 6.). De ugyan-csak a saját életében tapasztalta és tanulta meg, hogy semmiféle szenvedés és üldözés nem törheti meg a krisztusi lélek bátorságát, biztonságát és boldogságát. Ezért joga van hirdetni és joga van övéitől megkövetelni, hogy ne féljenek, ne csüggedjenek semmiféle körülmények között. Minden üldözés és megfélemlítés visszapattan a keresztény ember megfélemlíthetetlenségén. Nem fél, mert tudja, hogy csak külsőleg árthatnak neki. Igazi ártás nem történhetik, testét megölhetik, anyagi javait elvehetik, de örök életéhez való igényét, reményét el nem vehetik. Sőt ez az igény és remény még csak növekedik a földi szenvedések arányában, ezért a keresztény embernek boldogság és érték a szenvedés, amint Krisztus nyolcadik boldogsága hirdeti, hogy „boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa”.

...Aki az életet akarja: nem fél semmitől és senkitől, nem fél a haláltól sem... Mert mindezen győzedelmeskedünk azáltal, aki szeret minket. „Biztos

vagyok ugyanis abban, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmak, sem jelenvalók, sem jövődők, sem erők, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat minket az Isten szeretetétől, mely Jézus Krisztusban a mi Urunkban vagyon." (Róm. 8, 37—39.)

Egybenőttünk Krisztussal!

(Pünkösöd u. 6. vas. Római lev. 6, 3—11.)

A bűn és a kegyelem misztériuma

„Ó szerencsés bűn, amelynek ilyen nagyszerű és nagystílű megváltása van!” Így ujjong és énekel az Egyház Szent Ágoston nyomán a nagyszombati szertartásban. Nem akarja ezzel jónak és pozitív életértéknek nevezni, hiszen a bűn a legnagyobb rossz, mert a legnagyobb értéknek: az Isten szeretetének, az Isten akaratahoz való alkalmazkodásnak a hiánya, hanem a bűntől való megszabadulás módjának és mértékének fontosságát, túláradó bőségét és az ebből fakadó határtalan biztonságot akarja hangsúlyozni az öröm extázisában ujjongó lélek.

A római levél legelső fejezetei éppen ezt a gondolatot hirdetik: nagy veszteség a bűn, azonban minél nagyobb a hiány, az üresség, amit a bűn jelent, annál csodálatosabb a megváltás gazdagsága, mely a tartozást kifizette, az úrt kitöltötte, a megbántást kiengesztelte, a kegyelmi állapotot visszaszerezte, a lelki halál helyett életet hozott a kegyelemben és Isten szeretetében. „Amikor elhatalmaso-

dott a bűn, még bőségesebb lett a kegyelem, hogy amint a bűn uralkodott halált hozóan, úgy uralkodjék a kegyelem is a megigazulás által az örök életre a mi Urunk Jézus Krisztus által." (5, 20—21.)

Azonban ha a bűn és a kegyelem között ilyen arányosság áll fenn, ha a bűn súlyosságának arányában fokozódik a kegyelem kiáradása, akkor egyesekben fel támadhat az a hamis gondolat, hogy a bűnt valóságban el kell követni, hogy annál teljesebb legyen a lelkünkben a kegyelem munkája... nem kell a bűn súlyosságát oly sötéten festeni, nem kell a bűntől olyan nagyon irtózni, hiszen a bűn tulajdonképpen egy „szerencsés” dolog, mert a megváltásból fakadó kegyelem gazdagságát fokozza... Teljesen hamis gondolat, mert a kegyelem gazdagságát, kiáradásának bőségét sokkal inkább kiemeli az a tény, hogy a kegyelem megóv, fölébe emel, sértetlenül megőriz attól a veszedelemtől, a hiánytól, a szennytől, a betegségtől, amit a bűn jelent, sokkal nagyobb és tökéletesebb erő kifejtése és eredménye a kegyelemnek ez a megelőző és a bűnt kizáró hatása, mintha csak már meglevő úrt kellene kitöltenie, valóságos sebeket kellene gyógyítani, a lélekbe már behatolt mérget kellene ellensúlyoznia. Vagy ha az Isten szempontjából nézzük a dolgot, bizonyos az, hogy az Isten

végtelenül irgalmas, tehát a megtérő bűnöst éppen úgy szereti, mint a soha nem vétő ártatlant, de az Isten végtelenül szent is, ezért kétségtelenül kedvesebb a soha be nem szennyezett tisztaság, mint bűnbánatban visszasírt ártatlanság. Ugyanezt állítja az Apostol: „Mit mondjunk tehát? Megmaradjunk-e a bűnben, hogy a kegyelem annál bőségesebb legyen? — Semmiesetre sem!” — És ezt a határozott negatív feleletet még jobban aláhúzza azzal a megjegyzéssel, hogy mi „meghaltunk a bűnnek”, olyan teljes a bűntől való szakadásunk, mint amilyen teljes szakadást a halál tud létrehozni.

Meghaltunk a bűnnek!

Mikor haltunk meg a bűnnek? — Szent Pál apostol szerint a bűn számára való meghalásunk akkor történt, amikor megkeresztelték. A keresztség szimboluma és létrehozója egy misztikus halálnak és feltámadásnak. Nagyon jól kifejezi ezt a keresztség ősi szertartása, amikor a vízbe alámerítették a megkeresztelendőt: a víz-alámerítés jelentette a régi embernek, a bűn által lekötölezett és lefoglalt embernek a megszűnését, a vízből való kiemelés jelezte a kegyelemben, lelki tisztaságban újjászületését. A megkeresztelt ember

életében megismétlődik Krisztus halála és feltámadása: „Eltemettünk tehát vele együtt a halálba a keresztség által, hogy amint az Atya dicsősége feltámasztotta Krisztust a halottaiból, éppúgy éljünk mi is új életet.”

A megkeresztelt ember szorosabb kapcsolatba, belső egységbe jutott a megdicsőült Istenemberrel. Ez a nagyon előkelő összeköttetés szükségszerűen kötelezettséget jelent az ember számára, megszabja, hogy mivel szabad érintkeznie, mit szabad tennie... tehát elsősorban mint legelemibb kötelességet írja elő az ember számára, hogy megszűnjék minden összeköttetése a bűnnel. „Egybenőttünk” Krisztussal, és ebből következik, hogy Krisztus határozottságával kell visszautasítanunk a bűnt. Amiként Krisztus és a bűn két ellentétes végletet jelentenek, nekünk sem lehet közösségünk a bűnnel; amiként Krisztus jelenti a harcot, a folytonos feszültségeket a bűnnel szemben, számunkra is kötelesség ez a harc és felkészültség. „Hogy a bűn teste lerontassék és ne szolgáljunk többet a bűnnek.” A „bűn teste” alatt nem érti Szent Pál az emberi testet, amely a maga fizikai valóságában jó, az Isten teremtménye, a lélek eszköze és munkatársa a szellemi és a kegyelmi életben is és szintén örök dicsőség várományosa a feltámadásban. Nem

ennek a testnek a lerontásáról van szó, hanem egy másik organizmusnak, a „bűntestnek”, azon tényezők összességének a lerontásáról, melyek a bűnre csábítanak. Ezek a tényezők részint bennünk vannak; saját rosszra hajló természetünkben, rajtunk kívül: az emberek példájában, a megromlott korszellem magával sodró erejében, a gonoszlélek kísértéseiben. „Test”-nek nevezi őket Szent Pál, mert bámulatos megszervezettséggel, összemunkálkodással akarják a bűn szolgásgába hajtani lelkünket. És ezzel a „test”-tel, ezzel a megszervezettséggel szemben a Krisztushoz tartozás öntudatosságával, a Krisztushoz közeledés céltudatosságával harcolnunk kell!

Harcolnunk kell szakadatlanul. Örökké. Amiként Krisztus egyszer halt meg és feltámadása után örökkön-örökké megdicsőült életet él, úgy mi is egyszersmindenkorra meghaltunk a bűnnek. Ez a harc addig tart, ameddig a földi élet tart. Ebben a harcban nincs megállás, nincs megalkuvás. Soha el nem apadó energiaforrása, lendítőereje az, hogy „egybenőttünk Krisztussal... meghaltunk Krisztussal... élünk Krisztussal...”

Az igazság szolgálata

(Pünkösöd u. 7. vas. Római lev. 6, 19—23.)

Emberi módon . . .

Semmi emberfölötti nincs abban, amit az Apostol kíván a római hívektől. Tekintettel van „testünk gyarlóságára“. Tudja, hogy „testek” is és a test nehézkes, nehézkessége lefelé, a föld felé vonja őket. Ez a nehézkesség természetükkel jár, olyan törvény, mely az Isten gondolata és akarata. Ezért nem állít fel velük szemben túlzó követeléseket. Nem állítja őket olyan életmegoldás elé, melyre éppen fizikai gyengeségük miatt képtelenek.

Amit tőlük követel: a bűn szolgaságából való kiemelkedés és a kegyelmi élet gyakorlása: az igazság szolgálata, teljesen megfelel emberi természetüknek, emberi képességeiknek, igényeiknek. Mind ezt emberi módon, minden rendkívüli és hősies erőmegfeszítések nélkül megtehetik.

Jól jegyezzétek meg ezt: Szent Pál azt akarja, hogy „emberi módon” legyünk szentek. És mit jelent ez az „emberi módon” megvalósított szentség? Jelenti azt,

hogy tudomásul kell vennünk, el kell fogadnunk, el kell viselnünk azokat a fizikai bajokat, amik a test gyengeségéből és végességéből következnek. El kell viselnünk a testi életnek természetes kellemetlenségeit, útálatosságait, megálázó gyengeségeit... el kell viselnünk az érzékeinkben jelentkező alacsony ösztönösséget, gonosz vonzódásokat... el kell viselni a minket körülvevő világban szükségszerűen meglátott fizikai és erkölcsi szennyet, amely a cipőnkhez tapad, testünkhöz tapad, érzésvilágunkba és képzeletünkbe tapad... Mindezt tudomásul kell vennünk panasz nélkül, az erre vonatkozó isteni gondolatok megkritizálása nélkül és rendelkezünk kell azzal a készséggel, hogy ezeket az „emberi” valóságokat a magunk számára lelki értékke formáljuk: a fizikai szenvedések legyenek erőpróbái lelki teherbírásunknak, alázatosságunknak, türelmünknek... a testiességünkkel járó erkölcsi gyengeségünk állandó megfeszültségben, figyelemben, harcra kész állapotban tartsa lelki összeszedettségünket: mindig készen vagyunk annak az erénynek tudatos felindítására és gyakorlására, melyet leginkább veszélyeztetett a „test gyengesége”... a körülöttünk levő világ mindenféle szennye arra készítet, hogy keressük a „bennünk levő világ” tiszta-

ságát, a „fölöttünk levő világ” ragyogását...

Emberi módon szentnek lenni annyit tesz, mint fizikai adottságainkat, erőinket, életkörülményeinket kihasználni és beállítani a lélek és a kegyelem szolgálatába. A legsajátosabban állati vonatkozásaink is kihasználhatók a szentség szolgálatában. Lehet enni és inni, lehet dolgozni és szórakozni, lehet tenni, menni, pihenni úgy, hogy mindenben szellemiségünk, lelkiességünk mértékei legyenek irányadók, hogy minden tényünk a kegyelemben történjék, a szentséget és Isten dicsőségét szolgálja.

Ne keseregjetek azon, hogy „emberi módon” kell szenteknek lennetek, de lássátok meg minden emberi tényezőben, az emberi élet minden viszonylatában a lehetőséget, az eszközt az önmegszentelésre.

Csak annyit adjatok...

A szent élet nem követel több erőbefektetést, mint a bűnös élet. Ezért hív fel az Apostol, hogy ugyanazzal az energiával feküdjenek bele az igazság szolgálatába, amellyel a bűnnek szolgáltak. „Amint ugyanis átadtátok tagjaitokat a tisztátalanság és a gonoszság szolgálatába a gonoszságra, úgy adjátok most is az

igazság szolgálatába a megszentelődés végett."

Mekkora erőbefektetést követel meg a bűn. Mekkora megfeszülése az értelemnek, akaratnak, idegzetnek, testi erőknél és ügyességeknek! Mennyi gyakorlat és mennyi áldozat! Ne gondoljunk a nagy bűnösöknek, nagy szélhámosoknak észbontó szellemi munkájára, amely gazságaikat kitervezi, minden részletében kidolgozza, minden veszedelmet elhárít, minden nehézség mellett megvalósítja és az eredményt biztosítani iparkodik... Ne gondoljunk arra, hogy egy zsebtolvajnak mennyi gyakorlatra van szüksége, hogy megfelelő kézügyességre tegyen szert. Kétségtelenül mestere lehetne a legbonyolultabb szerkezetnek, művésze lehetne a csellónak vagy zongorának annyi gyakorlattal, amennyire szüksége van a zsebek megkezeléséhez... Gondoljunk csak a mi mindennapos, megismétlődő bűneinkre, komiszságainkra, szenvedélyeinkre, hiúságainkra, melyek állandóan gyakorlatban tartanak, foglalkoztatnak, szakadatlan áldozatokra kényszerítenek. Tudunk álmatlan éjszakákat feláldozni, hogy kiagyaljunk bosszútervet, mellyel a sértést megfelelően, égető, fájdalmat okozó éllel viszonzhatjuk... Tudunk éjszakát tölteni füstben, borgőzben, ha a nyelés szenvedélye elragadott

és a kártyaasztalhoz szegezett . . . Tudunk harmincnyolcas lábba harminchatos cipőt erőszakolni és egy meleg délelőtti korzón a pokol minden kínjait elviselni, tudunk koplalni kenyéren és vízen és a legsanyarúbb bőjt szörnyűségeit elviselni, és megfizetve érezzük magunkat, ha a szakértői szemek végiglegelve rajtunk megállapítják, hogy valóban nincs rajtunk a fölösleges zsírmennyiség, vagy irigy szemekből kiolvashatjuk fölényünket . . . Férfiak és nők mennyi erőt kifejtenek a bűn, a föld, a gyomor, a gyönyör szolgálatában!

Csak legalább annyit adjatok! Csak legalább annyi energiát fektessetek bele a magasabb életre való törekvésbe, mint amennyit a világ fiai a bűn szolgálatában kifejtenek. Legalább annyi áldozatot hozzatok a lelketekért, a szentségért, mint amennyit elszenvedtek a szenvedélyek szolgálatában, a hiúság vásárában. Csak annyit tegyetek, adjatok, áldozatok . . . és az eredmény biztos: szentek lesztek és elnyeritek a szentek jutalmát! „Mert a bűn zsoldja a halál, az Istennek kegyelme azonban az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.”

Az Isten fiainak küzdelme

(Pümkösd u. 8. vas. Római lev. 8, 12—17.)

Torz fogalmak a testről

„...ha megölitek lélekkel a test cselekedeteit, élni fogtok.” Kissé homályos, könnyen félreérthető szavak. Félreértették és félremagyarázták sokan, részint a túlbuzgóság jegyében, részint rosszindulatból Szent Pállal és az általa képviselt keresztény szellemmel szemben.

A túlbuzgók, a túlságosan „szellemiek” az Apostol szavaira való hivatkozással hirdetik a harcot a test ellen. Valami nagyon alacsony, nagyon veszedelmes lehet ez a test, amely ellen az Apostol ilyen határozottan fellép, vérrel életremenő harcot folytat és arra biztat, hogy meg kell ölni, vissza kell fojtani, meg kell semmisíteni... Természetesen a lelki embernek minden erejével bele kell feküdnie ebbe a harcba: le kell törnie a testet, el kell vennie tőle mindent, ami kielégülésére, gyönyörűségére, boldogságára vezetne, meg kell fosztani belső és külső érzékeit kívánságai tárgyaitól. Meg kell akadályozni a szemeket, hogy ne lássanak és gyönyörködjenek, a füleket, hogy ne

halljanak és kíváncsiskodjanak, a szájat, hogy ne éldelegjen finom ízek és zamatok élvezetében, meg kell fosztani a testet a melegtől és a puhaságtól, meg kell vonni a gyomortól az eledelt, ki kell száritani a szívben minden földies, emberies gyöngédség utáni vágyat és igényt, minden földies, emberies érzelmet, gyöngédséget, gyöngeséget... Így beszélnek az egyoldalúan és okatlanul túlbuzgók és fegyvertársnak idézik Szent Pál apostolt, akihez semmi közük, vagy legalábbis ebben a vonatkozásban legtávolabb állanak tőle és visszaélnék szavaival.

Hasonlóképen félremagyarázzák az Apostol szavait — persze, a szemforgató ájtatosság helyett cinikus fintorral az arcukon — a másik végletben levők, akik megtámadják az Apostolt és vele együtt a kereszténység szellemét és megvádolják azzal, hogy túlzó spiritualizmusában gyűlölője a testnek, megvetője az anyagi élettel járó értékeknek, kerékkötője az anyagi kultúrának, fanyar keserőségbe, élettágadásba és örömtiprásba vezet.

Mindkét véglet visszaélés az Apostol szavaival, meghamisítása az Apostol szellemének. Mert az Apostol tudja, hogy az ember teste az Isten gondolata és alkotása, hirdeti ezért, hogy a test jó dolog, szent dolog, a lélekkel együttesen alkotó-eleme az embernek, munkatársa a lélek-

nek a szellemi életben is, eszköze a léleknek az „emberi módon” megvalósított kegyelmi életben és életszentségben, a Szentlélek temploma, a Fiúisten megtestesülésében különös módon megtisztelt teremtmény és a föltámadásban örök élet és megdicsőülés letéteményese... Aki ezt tudja és hirdeti az ember testéről, az nem vádolható meg azzal, hogy gyűlöli, megveti és megvetni akarja a testet.

Győzelem a „bűn-test” fölött

„Test” alatt Szent Pál apostol a római levél összefüggésében nem az emberi testet érti, a „test cselekedetei” nem a földi étellel járó természetes ténykedések. A „test” összefoglaló kifejezése azoknak a tényezőknek, melyek az Istentől eltávolítanak, a bűn szolgaságába hajtanak, a „lélek” pedig összefoglalása azoknak a tényezőknek, melyek irányítanak, segítenek arra, hogy Isten akarátának megfelelően saját nemesebb természetünk szerint gondolkozzunk, akarjunk, érezzünk és cselekedjünk.

Ilyen értelemben természetesen soha meg nem szűnő, kérlelhetetlen harcot kell mindenkinek megvívnia a „test” ellen: azok ellen a minden pillanatban megújuló támadások ellen, amelyeket kiapadhatatlan szívóssággal, bámulatos

rendszerrel és céltudatossággal megindít a bűnnek valóságos organizmusa, „teste”, önmagunk rosszrahajló természetében, a világ rossz befolyásaiban és a gonoszlélek kísértéseiben.

Harc van a belső világunkban és ebben a harcban a léleknek: a kegyelmi életnek, az Isten akaratának, a magasabbrendű embernek feltétlenül és teljes mértékben győznie kell. A győzelem teljességét akarja hangsúlyozni az Apostol, amikor megköveteli, hogy: a testet és minden cselekedeteit meg kell ölnünk önmagunkban.

Ez a győzelem az élet szolgálatában van. A „test” győzelme halálunkat jelentené. Megint nem fizikai értelemben, de annál mélyebb és végzetesebb jelentőségében: a lelkünk és testünk örök halálát: a kárhozatot hozná magával. Érthető ez a komolyság és elszántság, amellyel Szent Pál a harcra biztat és érthető az a mérhetetlen felelősség is, amellyel mindenkinek meg kell harcolnia ezt a küzdelmet egy egész életen keresztül.

Ne gondoljátok azonban, hogy túlságosan ijesztő és gyötrelmes volna ez a harc. Megvannak a maga nehézségei, áldozatai, folytonos elővigyázat, vasfegyver és az előretörtetésnek heves és lankadatlan lendülete szükséges, — harc, amelyben ütdések esnek és se-

besülések történnek, és — mindenesetre önhibájukból, elővigyázatlanságuk miatt, a fegyelem hiánya miatt, a lendület kitar-
tásának hiánya miatt — némelyek elesnek és fekvé maradnak... De olyan harc, melyet félelem nélkül, bátran, büszkén, örömmel harcolunk, önbizalommal és a kegyelemre hagyatkozás biztonságával harcolunk... olyan harc, amelyben nem vagyunk felfogadott szolgák, zsoldosok, hanem az Isten elitgárdája, az Isten családjának hozzátartozói, az Isten fiai vagyunk. Az Isten-fiak rettenthetetlen bátorságával, könnyed készségével és kedvtelésével harcoljuk a „bűn-test” elleni harcot. Ezt a bátorságot és könnyedséget megadja, hogy folyton szemünk előtt látjuk a célt: „az örökséget”, melyhez mint Isten fiainak jogunk van, magunk előtt látjuk a „Vezért”: Krisztust, aki testvérünk és örököstársunk. Akinek lelkét áttüzesítő példája magával ragadott a harcra, Akinek emberi élete bemutatja nekünk ennek a harcnak módszereit, Akinek élete, halála, megdicsőülése biztosítja számunkra a harc eredményességét, a győzelmet, — Akivel együtt harcolunk, „vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk”.

Udvösséges istenfélelem

(Pünkösdi u. 9. vas. I Kor. 10, 6—13.)

Aki áll, vigyázzon, nehogy elessék

A legelső keresztények számára erős kísértés volt a pogány liturgia, a megszokott áldozatok, a magukkal sodró, fönséges felvonulások, körmenetek, az áldozatokkal kapcsolatos evések, ivások, táncok, melyek nagyon kedveztek az érzékies embernek, mert rendszerint dözsölésekbe és orgiákba fajultak.

Az Apostol óvja ezektől a híveket. A kereszténynek nem lehet közössége a bűnnel, bálványimádással, botránnal. És jellemző az Apostol nevelési rendszerének gazdagságára, megindokolásának sokoldalúságára, hogy míg a rómaiakhoz írt levelében a pogányságból és bűnből való kiemelkedésnek motívuma a keresztény embernek Krisztushoz való tartozása, Krisztussal való egyesülése: a keresztény ember életében megismétlődik Krisztus halála és feltámadása, meghal a múlt, a bűnben eltöltött élet számára, hogy feltámadjon magasabbrendű, természetfeletti életre, melynek csodálatosan szép és magávalragadó példáját Krisztus

adta az ő földi életében, — ez alkalommal más motívumokkal sürgeti a bűnből és a pogányságból való kiemelkedést. És ne botránkozzatok meg: a motívum ez esetben a félelem. Igenis, az Apostol akarja, hogy a hívek lelkében üdvös félelem éljen az Isten büntető ítéleteivel szemben és amikor az ideálisabb szempontok már kevésbé hatnak, ha a szeretet szárnyalása, a Krisztussal való egyesülés vágyának lángolása szenvedélyességéből alábbhagyott, akkor mint komoly, kemény, meggondolkoztató és kényszerítő motívum ott álljon az isteni igazságosságtól, az igazságos Isten ítéletétől való félelem. Nem kutya félelem, nem szolgafélelem, amely retteg az ostortól, de minden remegése mellett ragaszkodik a rosszhoz, nyafog, nyivákol, de közben mindig kész arra, hogy rosszabb ösztöneinek szabadfolyást engedjen. Hanem emberi félelem, amely az isteni igazságszolgáltatásra gondolva, a lelke mélyéből szakít a bűnnel, tiltakozik a rosszal szemben, melynek olyan rettentő következményei vannak. Ez a félelem nem bűnös, nem tökéletlen dolog és ha a szeretet után csak másodrangú szerepe és jelentősége van is a keresztény ember erkölcsi életében, mégis nevelési szempontból nagyon fontos, erkölcsileg nemes, értékes, erényes lelki magatartásunk és

motívumunk a bűnnel szemben folytatott harcunkban.

Ez az üdvös félelem megóv a hamis biztonságérzettől. Az Apostol nagyon jól tudja, hogy a túlzott önbizalom az a lelki diszpozíció, amely a hanyatlást előkészíti... az ember túlságosan nagyra becsüli önerejét, lekicsinyli a veszélyeket — és szükségszerűen elesik... Ezért figyelmeztet olyan komolyan: „Aki tehát azt hiszi magáról, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék.”

Isten büntető ítéletei

A példát az ószövetségből veszi Szent Pál. Az ószövetségi nép az Isten sok kegyelmét tapasztalta. Az Isten csodálatos gondviselése kivitte őket az egyiptomi szolgaságból, átvezérelte a Vörös-tengeren, felhőben és tűzoszlopban vezette a pusztaságon át, mannával táplálta és csodásan fakasztott vízzel itatta az éhes és szomjas népet. Azonban ezek mellett a rendkívüli támogatások mellett az Isten büntető ítélete is utolérte azokat, akik visszaéltek a kegyelemmel. Az Isten, aki végtelen irgalmasságával támogatta, előbbrevitte, megóvta őket, végtelen igazságosságának követelménye szerint megítélte, megbüntette, a pusztában elveszítette azokat, akik „megkívánták a rossz

dolgokat", „bálványimádók voltak", „kísértették Istent", „zúgolódtak". Amikor Mózes a Sinai-hegyről lejőve az aranyborjú körül enni, inni, táncolni látta a népet, felháborodásában összetörte a törvénytáblákat és kiirtotta a bűnösöket. (II Móz. 32, 6.) Amikor a moabita nőkkel erkölcstelenkedtek, Eleázár főpap fia, Finesz leszúrta az erkölcstelenségen tettenért zsidót és megindította az ellenmozgalmat, melyben fegyverrel irtották ki a bűnt Izraelből. (IV Móz. 25, 9.) A mannával elégedetlen és kenyér- és vízhiány miatt egyenetlenkedő népet kígyók marták szét (IV Móz. 21, 4.), és amikor a hamis kémek megfélemlítik a népet és nem akarják elfoglalni az ígértföldjét, akkor Isten büntető ítélete szerint negyven évig kell vándorolniuk, hogy a zúgolódó és Egyiptomba visszakívánczó nemzedék a pusztában elhulljon. (IV Móz. 14, 1.) Mindegyik esetben az Isten ítélte az ő igazsága szerint.

Ma is megismétlődnek az Isten ítéletei. A bálványok imádása pusztulásba sodorja az egész emberi társadalmat: a pénzimádók, az aranyborjúk körül ugrálók, az ételimádók, gyomorimádók, „akiknek istenük a has", a gyönyörimádók, a test és hús rabjai tömegeket mérszárolnak és gyilkolják önmagukat... a zsidóknál erkölcstelenség miatt megölték 23,000-et, de

megmaradt a nép, ma az erkölcstelenség szabadon garázdálkodik és pusztul az egész nép... Kígyók marták szét az egyenetlenkedőket, ma az egyenetlenség kígyói marnak halálra családokat, közösségeket, fajokat. Akik az Isten ellen zúgolódnak, akik nem akarnak Istent tudni maguk felett, azok megtapossák magukban az emberiséget és olyan embertelenül pusztítják egymást, ahogyan csak az istentelenségben elállatiasodott emberiség képes gyűlölködni, gyilkolni... Mind-mind az Isten büntető ítéletei a bűnös emberiség fölött.

Aki áll, vigyázzon, nehogy elessék... Az ítélet nemcsak a népek, a tömegek életében jön kegyetlen bizonyossággal, hanem az egyesek életében is, akik megfontolatlanul és túlzóan bíztak önmagukban, nem kerülték el a veszélyt és elesetek. Mert a kísértés „emberi”, velejár az embersorssal, mindenkinek meg kell küzdenie vele. De nem emberfölötti, nem legyőzhetetlen, mert „hűséges az Isten és nem fogja engedni, hogy erőtkön felül szenvedjeteek kísértést, hanem a kísértéssel együtt a kimenekülést is megadja, hogy elviselhesséteek”. Azonban aki keresi a kísértést, aki szándékosan hajszolja a veszedelmet, mert nem számol alázatosan a saját gyengeségével, „emberfölötti” kísértéseknek teszi ki önmagát, ezért szük-

ségszerűen el kell esnie. Ezért „Ébren legyetek és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek” (Mt. 26, 41.) és „munkáljátok üdvösségeteket félelemmel és rettegéssel”. (Fil. 2, 12.)

Krisztusi hit és élet

(Pünkösöd u. 10. vas. I Kor. 12, 2—11.)

Pogányság és kereszténység

A pogányságban és a kereszténységben eltöltött időnek mesterien egyszerű, erőteljes és megkapó összehasonlítását adja az Apostol. A pogányságban a néma, tehetetlen bálványok az imádás tárgyai, melyeket már az ószövetség megvetéssel néz: „Mit használ a kép, hogy azt a mester faragta és hamis bálványt öntött? hogy alkotmányában bízik mestere, holott néma bálványokat csinálja?” (Habakuk 2, 18.) „A pogányok bálványai ezüst és arany, emberi kezek alkotmányai. Szájuk vagyon és nem szólnak, szemük vagyon és nem látnak. Fülük vagyon és nem hallanak, orruk vagyon és nem szagolnak. Kezeik vannak és nem tapintanak, lábaik vannak és nem járnak, nem kiáltanak torkukkal.” (Zsolt. 113, 13—15.) A keresztény hit tárgya az öröktől fogva és örökké létező, életteljes, határtalanul gazdag és csodálatosan termékeny Istenség. A pogányságban a vallási élet kimerül szokásszerű, vak, önállótlan, lélektelen ténykedések sorozatá-

ban: „űzettek“, mint a csorda, hajtotta őket a gonoszlélek, megnyergelték és kényszerítették őket a papok, jósok, királyok, művészek, mesteremberek, kereskedők, — mindazok, akiknek anyagi érdeke volt a pogányság fenntartása, akik hasznot húztak a bálványok szolgálatából. A keresztény vallási élet természetfölötti erők által lendületbe hozott és fenntartott buzgóság, amelynek legelső lelki ténye: Jézusnak mint Úrnak a megvallása, lényege az Isten akaratával való öntudatos és gyakorlati egybekapcsolódás. Röviden két mondatba lehetne összefoglalni mindazt, ami a kereszténységben lényeges: Hiszem Krisztust az Istent, akarom, amit az Isten akar.

„Azért tudtotokra adom, hogy senki, aki az Isten Lelke által szól, nem mondja: átkozott legyen Jézus! és senki sem mondhatja: Úr Jézus! hanem csak a Szentlélek által.“ — A Krisztus-hit, a Krisztus elismerése Úrnak, alapvető fontosságú a kereszténységben. Ezt a hitet, Krisztus istenségének elismerését akarja a Szentlélekisten, és működésének legelső eredménye az emberi lélekben: a Krisztus-hit beleégetése. Ahol ez a Krisztus-hit hiányzik, ott nem az isteni Lélek működik, ott nem lehet szó igazi kereszténységről. — Amikor Szent Péter apostoltársai nevében megvallotta ezt a

hitet: „Te vagy Krisztus, az élő Isten Fial” Krisztus isteni felvilágosítás eredményének tartja ezt a vallomást: „Jézus pedig felelvén, mondá: Boldog vagy, Simon, Jónás fia. Mert nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én Atyám, aki a mennyekben vagyon.” (Mt. 16, 16—17.)

Ez a Krisztus-hit az Isten akarata. Aki ezt a hitet megtagadja, „átkot mond Krisztusra”, az elszakadt az Istentől. Ezen Krisztus-hitből fakadó és rajta alapuló keresztény élet szintén az Isten akarata és az Isten indítja, irányítja és támogatja minden ember lelkében. A keresztény életet három oldalról is megvilágítja az Apostol, nevezi „kegyelemnek”, „szolgálatnak”, „tevékenységnek”. Kifejezésre juttatja ezzel, hogy a keresztény élet természetfölötti adomány, de egyben az embernek minden erejével és összeszedettségével megvalósítandó feladata. Ez a hármasság megnevezés az Apostolnál arra is szolgál, hogy a Szentháromság egy Isten mind a három Személyét beállítsa mint a keresztény élet forrását, szabályát és ideálját: a keresztény élet számunkra folytonos tevékenység, amint az Atya a teremtésben és gondviselésben örökké tevékenykedik, a keresztény élet számunkra is szolgálat, amiként a Fiú a megváltásban szolgált „a halálig, és pedig

a kereszthalálíig", a kereszvény élet: kegyelmi élet, melyet a krisztusi ígélet szerint a megszentelő Lélek áraszt ki a világ végéig, ezért folytonosan hívjuk, idézzük a Lelket, a Belőle kiáradó megvilágosítást, támogatást, kegyelmet.

*Ne öltöztessétek
uniformisba a szentséget!*

A kereszvény kegyelmi életre nézve még két dolgot említ meg az Apostol. Elsősorban hangsúlyozza azt, hogy a kegyelmi élet közbirtok, minden kegyelemnek, isteni adománynak a közösség hasznára kell lennie. „A Lélek kinyilatkoztatása mindenkinek hasznára adatik.” Amint az Isten határtalan bőkezűséggel osztogatja kegyelmi adományait, nekünk sem szabad önzőnek, szűkmarkúnak lennünk, hanem nagylelkűen, bőkezűen adnunk, osztogatnunk kell azoknak, akik körülöttünk vannak. Az isteni Ige ingyen adja kegyelmeit: „Én a szomjazónak az élet vizének forrásából adok ingyen... És aki szomjazik, jöjjon: és aki akarja, vegye el az élet vizét ingyen” (Jel. 21, 6. és 22, 17.). Természetes ezért az evangéliumi intelem: „ingyen kaptátok, ingyen adjátok.” (Mt. 10, 8.)

A másik dolog, amit hangsúlyoz az Apostol a kegyelmi adományokkal kap-

csolatban, hogy ezek minden emberben másképen nyilatkoznak meg, különböző a kegyelmi adományok természete, mértéke és megnyilatkozásának módja, azonban a legkülönbözőbb kegyelmi adományok ugyanabból a kegyelmi forrásból erednek, mindegyiknek ugyanazon Szentlélek az osztogatója: „Mindezeket pedig egy és ugyanaz a Lélek műveli, kinek-kinek úgy adván részt, ahogy akarja.”

Egyiknek értelmét világítja meg, bepillantást enged a legmélyebb titkok világába, másoknak az akaratát erősíti meg emberfölötti teljesítményekre, áldozatokra, szenvedésekre, egyiket a bűnbánat, az áldozatok, az önmegtagadások, a fegyelem útján vezeti önmagához, a másik elkényeztetett gyermeknek látszik a kegyelem világában, töprengés és törődés nélkül halad a cél felé, az egyiknek minden vonalnyi eredményért a vérizzadásig kell küzdenie, a másik könnyedén szálldos és szárnyal, játékos könnyűséggel futja meg a tökéletesség útját . . . Mindenkinek más és más az útja Isten felé. Ne akarjátok uniformisba öltöztetni a szentséget! Ne akarjátok mindenáron, hogy sírjon az, akinek kacagnia és örövendenie kell, ne erőszakoljátok a harcvonalba azt, akinek az Isten kebelén csendben pihennie és szemlélődnie kell, ne fojtsátok vissza a tevékenységet

abban, akinek a kegyelmi élet szakadatlan szolgálat . . . Mindenki menjen, fusson, szárnyaljon úgy, ahogyan a Lélek diktálja a tempót! Mert minden arc más és mégis mindegyiken rajta van az Isten képe és hasonlatossága, minden út más és az utak mégis mind Belőle fakadnak és Hozzá elvezetnek.

Hiszem Krisztus feltámadását!

(Pünkösöd u. 11. vas. I Kor. 15, 1—10.)

Az apostoli tanítás legfőbb tétele

Krisztus szenvedésének, halálának és feltámadásának tényei képezik az apostoli tanítás legfontosabb, újra és újra hangoztatott tárgyát. Ez az újszövetségi evangélium, amit Pál hirdetett: Krisztus itt volt köztünk, szenvedett és meghalt értünk és feltámadott. Szent Pál feltételezi, hogy a korintusi hívek mindezt már nagyon jól tudják, „melyet el is fogadtatok”, ezen igazság szerint be is rendezték egész életüket, „melyben álltok is”, és ez képezi legfőbb reménységük tárgyát, ebből várják saját feltámadásukat és üdvösségüket: „mely által üdvözülni is fogtok, ha megtartjátok úgy, amint hirdettem nektek...”

Úgy kell elfogadni és saját életünkbe bekapcsolni ezeket a tényeket, amint az Apostol hirdette, megmásítás és félremagyarázás nélkül. Az Apostol tanítása szerint a feltámadás való esemény, történelmi tény. Éppen annyira történelmi valóság, mint Krisztus szenvedése, halála

és eltemetése. Nem az apostolok által kitalált és hirdetett fikció, nem rajongásig túlfeszült lelkükben lejátszódó élmény, melyben valóságnak vették azt, amit csak lelkes és szenvedélyes képzeletük varázsolt eléjük, hanem való tény, amelyet maguk az apostolok sem vártak, egyszerű, józan kritikai érzékükkel szembehelyezkedtek vele, nem hitték el egymás tanúszkodása alapján sem (Tamás!), csak amikor Krisztus valósággal reájuk erőszakolja a szemükkel látható, kezükkel kitapogatható és ellenőrizhető ténnyt, csak akkor fogadják el a feltámadás valóságát. De akkor úgy elfogadják, olyan tökéletes és végleges meggyőződéssel ragaszkodnak hozzá, hogy attólfogva nem tudnak másról beszélni, minden prédikációikban visszatér a feltámadás valósága, ezt hirdeti Péter az első pünkösdkor (Ap. Csel. 2, 22.), a sánta koldus meggyógyítása után összeverődött nép előtt (3, 12.), erről beszél, amikor a magas tanács felelősségre vonja az apostolokat (4, 10.), — hirdetik akkor is, amikor „gyalázatot szenvednek” miatta, „mert lehetetlen nekünk, hogy el ne beszéljük, amiket láttunk és hallottunk”. Hirdetik akkor is, amikor ezért a tanításért megkövezés járt, mint Szent Pálnak és Barnabásnak Lystrában (14, 18.); ha ki is nevetik érte, mint az athéni areopágban (17, 31.), ha esztelennek mi-

nősitik őket ezért a tanításért, mint ahogy Festus helytartó örjögőnek mondta Szent Pált ezért a tanításért. (26, 24.) Ezt hirdetik mindaddig, amíg csak beszélni tudnak, amíg saját életük feláldozásával pecsételhetik meg ennek a tanításnak az igazságát, ennek a ténynek a valóságát.

Valóban feltámadt!

Történelmi tény, melyet Szent Pál történelmi forrásokból bizonyít az utókor számára. Forrásai elsősorban az „Írások”. Részben az ószövetségi Szentírás, mely messiási jövendöléseiben előre jelzi a krisztusi élet minden fázisát, részletesen megírja szenvedését, halálát és feltámadását. Jól ismerték az első keresztények Izaiás, Zakariás és Jeremiás próféták jövendöléseit, a 21. zsoltár kísértetiesen pontos leírását a szenvedő Messiásról, olvasták a 15. zsoltárban, hogy az Igaz nem marad a sírban és tudták Krisztus tipikus magyarázatából, hogy Jónás próféta jele a harmadnapon történő feltámadást jelezte előre. (Mt. 12, 40.; Lk. 11, 29.) Tehát már az ószövetségi szent írók bizonyították, hogy mindennek így kellett történnie, „ezeket kellett szenvednie a Krisztusnak és úgy menni be az ő dicsőségébe”. (Lk. 24, 26.) Azonban az első keresztények előtt már ott vannak az új-

szövetség írásbeli alapokmányai is, a korintusi hívek már olvashatták az első két evangéliumot, melyekben Szent Máté mint szemtanú, Szent Márk mint Péter beszédeinek tolmácsa megírta a szenvedő és feltámadt Udvözítő történetét.

Nemcsak a holt betű tanúskodott Szent Pál és hívei előtt a feltámadás valóságáról, hanem az igazságot komolyan és becsületesen kutató, teljes meggyőződést kereső ember gondosságával keresi fel a szem- és fültanúkat, kikérdezi, kihallgatja őket, összeveti a különböző tanúk vallomását és így nyer teljes bizonyosságot az igazságról. Azokat a tanúkat említi, akik a korintusi levél megírásakor még élnek, tehát az olvasók maguk is eljuthatnak a közvetlen forrásokig, megkérdézhetik Pétert, Jakabot vagy az apostolok valamelyikét, vagy elmehetnek valamelyik hívőhöz, hiszen több mint ötszázan voltak, akik a negyvennapos galileai működés alatt kísérték és hallgatták a feltámadt Krisztust.

És Szent Pál maga is tanúja Krisztus feltámadásának. Mert az Apostol a damaszkuszi jelenetet sohasem tartotta belső élménynek, hanem hirdette mindig, hogy valóságban találkozott a feltámadt Krisztussal, valóságban beszélt vele az Udvözítő és a feltámadás valóságáról való meggyőződés hozta meg életében a

nagy „pálfordulást”, mely a Krisztus-
üldöző Saulból a nemzetek apostolát for-
málta. Ugyancsak a korintusiaktól kér-
dezi: Nem vagyok apostol? Nem láttam
Krisztus Jézust, a mi Urunkat? (I 9, 1.)
És a galatáknak megmondja, hogy nem
emberektől, hanem magától Krisztustól
vette a tanítását, amint Tőle magától kapta
az apostoli megbízatását és az apostoli
élethez szükséges kegyelmeket.

Ha az igazság és őszinteség követelmé-
nyeképpen meg is állapítja az Apostol,
hogy a kegyelem nem maradt az ő lelké-
ben szunnyadó energia, hanem egész
odaadással közremunkálkodott az isteni
kegyelemmel és nagyszerű eredményeket
ért el az Isten országának terjesztésében
és megerősítésében, ezt csak azért teszi,
hogy annál inkább dicsőíthesse az Isten
nagyságát és kegyelmének bőségét, és
kitörölhetetlenül belevesse, beleégesse a
lelkekbe a feltámadás hitét. „Tehát akár
én, akár ők (a többi apostol) így hir-
detjük és ti így hittétek.”

Igy akarom hinni, teljes egészében el-
fogadni, meggyőződéssel vallani feltáma-
dásra vonatkozó apostoli tanítást; hi-
szem, hogy Krisztus valóban feltámadott,
hiszem, hogy Krisztus valóságos feltáma-
dása forrása az én lelki feltámadásomnak
és biztosítéka az örök életre való feltá-
madásomnak.

Az újszövetség szolgái

(Pünkösd u. 12. vas. II Kor. 3, 4—9.)

Isten ügynökei...

Az Isten ügynöke volt. Életet kínált; kegyelmi életet, örök életet és az élet teljességét: Krisztust, „akiben élet vala és az élet vala az emberek világossága”, aki azt mondta magáról, hogy: ő a feltámadás és az élet... az út, az igazság és az élet. Ezt az életet hirdette, kínálta, el akarta juttatni mindenfelé, ezért kóborolt, vándorolt szünet nélkül, megpihenés nélkül... Ügynöke, utazója lett az Istennek, a kegyelmi életnek. Bejárta az egész világot, Antiochiától Korintusig, Rómáig, Hispániáig. A drága portékáért cserébe nem pénzt és anyagi javakat kért, hanem hitet és szíveket. Aminthogy ő is a szívét vitte, őt is a szíve vitte községtől községig, lélektől lélekig. Más ügynökök, anyagi és szellemi portékák hordozói ajánló leveleket vittek és ajánló leveleket kértek, amerre megfordultak. Pálnak nem volt szüksége kézzel írt ajánló levelekre: „Talán csak nincs szükségünk (mint némelyeknek) hozzátok vagy tőletek való ajánló levelekre? A mi levelünk ti vagy-

tok, a mi szívünkbe írva, ismeri és olvassa minden ember."

Csodálatosan szép, vonzó ideálja minden idők lélek-ügynökének, akit szintén megütött a láz, feszít a szenvedélyes vágy, hogy házalója legyen az igazságnak, szállítója az életnek, hordozója az Istennek.

Nincs szükségük emberi ajánlásokra, nem az ő gondjuk, hogy a portéka, amelyet hirdetnek és visznek, vajjon kapós-e az emberek előtt, nem gondolnak azzal, hogy vajjon rájuk vonatkozóan, akik az Isten portékáját viszik, mi az emberek véleménye: ők mennek, mert az Isten hívta és küldötte őket, az Isten oltotta szívükbe a kóborlás vágyát, Isten adta kezükbe a portékát, amit mutatniok kell, az Isten írta lelkükbe az ígét, amit hirdetniök kell, az Isten halmozta el őket hatalmakkal, kegyelmekkel, hogy a lelkeket Istenhez kormányozzák és Istennel gazdagítsák, Isten nevében, az Ő képviselésében, Őbenne és Ővele járnak el. Ezért az első nagy lélek-ügynök tökéletes Istenre-hagyatkozásával és ebből fakadó soha meg nem szűnő bizakodásával járnak az Isten kijelölte úton: „Ilyen bizodal munk pedig Krisztus által van Isten iránt, nem mintha elegendők volnánk valamit gondolni magunktól, mint önmagunkból, ellenkezőleg, a mi elégséges

voltunk az Istentől van. Ő tett minket alkalmassá arra, hogy az újszövetség szolgái legyünk...”

Ne felejtsetek el, hogy az igazi buzgóság a papban mindig az Isten szolgáját, az Isten képviselőjét látja és tiszteli. Az egyetlen szempont, ami szerint szemléli, mérlegeli, értékeli és kihasználja a papot: ő az Isten szolgája, a kegyelmek hordozója. És az a minősége és hivatása független az ő emberi személyes tulajdonságaitól, független attól, hogy szép ember-e vagy csúf ember, okos vagy gyengébb tehetségű, szónok vagy „személyes jelenléte erőtlén és beszéde gyarló”, amint a nemzetek apostoláról mondták egyesek a korintusi hívek közül (II 10, 10.) ... Az igazi buzgóság még nyilvánvalóan emberi gyengeségekkel terhelt papban is meglátja és tiszteli az Isten emberét. Hogy valaki „jó pap” vagy „rossz pap”, annak elbírálását egyedül az illetékes Istenre bízza, a maga részéről mindegyik pap kezéből átveszi és felhasználja azt a kegyelmet, amit Isten ezen eszköze által neki közvetít és más viszonylatban nem létezik számára az Isten embere.

Az éltető Lélek eszközei

... Ő tett alkalmassá minket, hogy az újszövetség szolgái legyünk, nem a betűé,

hanem a Léleké, mert a betű öl, a Lélek pedig életet ad." Az Apostol ezekkel a szavakkal az ószövetséggel hasonlítja össze az újszövetséget. Az ószövetséget a „betű szolgálatának” nevezi és azt állítja, hogy a betűszolgálat öl. Ugyanebben a szellemben még a szentlecke folyamán „a halálnak betűkkel kövekre írt szolgálata” és a „kárhoztatás szolgálata” kifejezésekkel nevezi meg az ószövetséget. Nem akarja ezekkel a szavakkal teljesen és feltétlenül elvetni és rossznak mondani az ószövetséget, csak jobban ki akarja emelni az újszövetség fölényét és nagy-szerű értékét az ószövetséggel szemben. Az ószövetség csak „betű” volt, vagyis külső előírás-törvény, amellyel kapcsolatban az ember világosan tudta, hogy mit nem szabad tennie, tehát ha elesett, teljes mértékben felelős volt bukásáért, azonban ez a „betű” nem adott kegyelmi támogatásokat önmaga megtartására, olyan iga volt Szent Péter apostol szerint is, „melyet sem atyáink, sem mi nem bírtunk elviselni” (Ap. Csel. 15, 10.), így az ószövetségi törvény csak súlyosbította az emberek felelősségét, terhét, büntetést és halált hozott, és igazi magasabbrendű célja az volt, hogy beláttatva az emberekkel a saját gyöngeségüket, fokozza a megváltás és kegyelem utáni vágyat a lelkekben.

Az újszövetség és az újszövetségi papság a kegyelmi élet szolgálata. Nemcsak előírásokat ad, hanem természetfölötti támogatásokat szolgáltat azok betartására.

Az újszövetségi papság a kegyelem forrásánál van, az élő vizeket osztogatja: a megszentelés vizével önti le a lelkeket az Atya, Fiú és Szentlélek nevében, tüzet és vihart támaszt a Szentlélek közlésében, orvosság van a kezében a lelki betegségek gyógyítására, az életet adó élő Kenyeret kínálja mindennap az éhező lelkeknek, áldásokkal, kegyelmi támogatásokkal elkísér a bölcsőtől a sírig, a síron is túl elsegít az örök életre. Valóban „élet a Lélek”, aki az újszövetségi papság által a világban dolgozik.

Újabb motívuma annak, hogy: tiszteld a papot! Ha az ószövetség közvetítőjének, Mózesnek akkora volt a tisztelete, ha „szolgálata oly dicsőséges volt, hogy Izrael fiai nem nézhettek arcára, arcának mulandó dicsősége miatt: hogyan lenne még dicsőségesebb a Lélek szolgálata? ... Sokkal dicsőségesebb az igazságosság szolgálata”.

...Legyenek bár világraszóló lángelmék, megcsodált szónokok, lilába öltözött prelátusok, püspökök, vagy pedig egyszerű szavú, kopott ruhás falusi plébánosok, hajlott hátú öregek vagy bá-

mész szemű gyermekkáplánok, legyenek szentek vagy gyenge kis emberek... mind papok ők, mind az újszövetség szolgái, a Lélek eszközei és közvetítői: mindegyikben az Istent keresem, mindegyiktől az Istent várom, megfogom a kezüket, hogy Istenhez vezessenek, átadom a lelkemet, hogy az Istent formálják ki benne...

A mi nevelőnk Krisztushoz

(Pünkösöd u. 13. vas. Galaták 3, 16—22.)

Az ígéret

Minthogy a szentlecke szövege nem könnyen érthető, szükséges, hogy egy kis körülírásban megvilágosítsuk.

A Krisztus által hozott megváltásról van szó, amely egyetemes, mindenkire kiterjed, és pedig nem az ószövetségi törvény betartása miatt, hanem az Isten kegyelméből, melyet mindenki magáévá tehet a hit által.

A bűntől való megszabadulást, az Istennel való kibékülést és az elvesztett kegyelmi állapot visszanyerését, vagyis a megváltást Isten már az ószövetségben megígérte az emberiségnek. Szent Pál itt csak a pátriáráknak, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak adott ígéretekre utal. Ezekben az ígéreteken Isten rámutat az ősatyáknak egy leszármazottjára, ivadékára, akiben a bűn átka áldássá fog változni, aki az egész emberiséget meg fogja szabadítani a lélekre nehezedő bűn terhétől. Ez isteni ígéret olyan határozott, hatásos és visszavonhatatlan, akárcsak egy törvényes és érvényes végrendelet:

„Lám az embernek jogérvényes végrendeletét senki el nem veheti, sem ahhoz hozzá nem ad semmit.”

Ez a végrendeletszerű, tehát megváltoztathatatlan isteni ígéret az emberiség üdvösségét jelzi előre Ábrahámnak, egyetlen leszármazottja által. Nem az összes Ábrahámi ivadék, vagyis az egész zsidó nép ennek az ígéretnek a letéteményese, hanem a zsidó népből származó egyetlen ivadék: a Megváltó. „Nem mondja: És ivadékainak, mint azoknak, hanem mint egynek: És a te ivadékodnak, aki a Krisztus.” Azt hangsúlyozza Szent Pál, hogy az üdvösségben való részesülés feltétele nem az, hogy valaki vér szerint Ábrahám leszármazottja, a zsidó nép közösségéhez tartozik, hanem azzal a nagy ábrahámi leszármazottal, a Megváltóval való lelki összetartozás biztosítja az üdvösséget.

A törvény

Az ószövetségi törvényt Isten évszázadokkal az ábrahámi ígéret után adta. Ez a jóval később tett intézkedés azonban nem jelentette a korábban adott isteni szó visszavonását vagy megváltoztatását. A megváltoztathatatlan isteni szó a megváltást, az üdvösséget mint örökséget az ábrahámi ígérethez fűzte, tehát a törvénynek nincsen megváltó ereje, a tör-

vény megtartásából nem következik az üdvösség: „Azt mondom tehát, hogy az Istentől megerősített intézkedést a 430 évvel később adott törvény nem teszi érvénytelenné, hogy megszüntesse az ígéretet.”

„Mi tehát a törvény? Vétségekért hozatott, míg el nem jön az ivadék, akinek az ígéretet adta...” Két értelme lehet ennek a kifejezésnek: „vétségekért hozatott”. — Vagy azt jelenti, hogy az ószövetségi törvény szigorúságával megfélemlíteni, súlyos büntetéseivel a bűntől visszatartani igyekezett az embereket. Az a magyarázat sem idegen a szentpáli gondolkortól, mely szerint a törvény a maga külső előírásaival csak még jobban hangsúlyozta az emberek vétkeességét, tehetetlenségét és megváltásra való rászorultságát. Ilyen értelemben mondta a mult vasárnapi szentleckében a törvényt „a halál és kárhoztatás szolgálatának”. (II Kor. 3, 7. 9.) Mindkét értelemben a törvénynek csak átmeneti és mellékes jelentősége volt az üdvösség szempontjából.

A törvénynek alárendelt jellegét hangsúlyozza az Apostol azzal a megjegyzéssel is, hogy a törvény: „angyalok által rendeltetett, közvetítő által”. Az ábrahámi ígéretet maga az Isten közvetlenül adta és maga az Isten közvetlenül való-sítja meg Jézus Krisztusban. „Közvetítője

pedig egynek nincsen, az Isten pedig egy." Ezzel szemben a törvényt a zsidó hagyomány szerint is angyalok adták az egész népnek, tehát szükség volt egy emberi közvetítőre, Mózesre, aki átvegye a törvényt az angyaloktól és kihirdesse a népnek.

A törvény és az ígélet

„Tehát a törvény az Isten ígéretei ellen van? Semmiesetre sem!” Nincs ellentét közöttük, nem is lehet egymással szembehelyezni őket, mert egészen más-a jelle-gük, a tárgyuk, a céljuk, egészen külön úton haladnak, tehát egymásba nem ütközhetnek. Az ígélet tárgya és célja az üdvösség, a törvény célja, hogy átmenetileg keretet adjon az emberek cselekvéseinek és megóvjon a súlyosabb kihágásoktól. A törvény ideje alatt „minden a bűn alá van foglalva”, a törvénynek nincsen meg az ereje, „amely életet adhatna”, a bűntől való megszabadulás, a kegyelmi élet és ezzel kapcsolatban az örök élet öröksége az ígülethez fűződik. A törvény és az ígületeknek a megvalósulása Krisztusban nemcsak időrendben követik egymást, hanem a törvénynek előkészítő szerepe is van az ígületek megvalósulásához; ébren tartja a lelkiismereteket, égetőbbé teszi a bűntudatot, beláttatja az

emberrel saját gyarlóságát és tehetetlenségét s mindezzel felfokozza a vágyat az ígéretek teljesedése, a Krisztus által történő megváltás után. Ezért mondja Szent Pál a szentlecke utáni szövegben: „Ennélfogva a törvény nekünk nevelőnk volt a Krisztushoz.”

Amikor néhány pillanatra elmélyedek Szent Pálnak gondolatvezetésében, melyben a törvény és az ígélet titkát, az Istennek az emberiség nevelésére és üdvözítésére vonatkozó örök terveit és tényeit megvilágítja, mindenekelőtt imádom ezeket az örök isteni gondolatokat, melyeknek végtelen távlatait emberi elmém-mel megmérni és átlátni nem tudom, de azt tudom, hogy mind-mind a végtelen isteni jószágból fakadnak. Hálát adok a Gondviselésnek, hogy engem a kegyelem világába állított bele, hogy én már láthatom az ígéretek megvalósulását Krisztusban, és magam is részese lehetek az ígéletből fakadó áldásnak, mert lélek szerint testvére vagyok Krisztusnak és így én is ivadéka lettem Ábrahámnak. Hálát adok azért, hogy Isten engem nem a törvény megfélemlítésével és fegyelmeivel, hanem az ígéletből, a megváltásból fakadó isteni szeretetével és kegyelmével nevel, kegyelmi erőkkkel támogat, hogy én a magam számára értékesítsem a megváltást, az én életemben legyőzessék a bűn és a

halál, és diadalmaskodják az igazság és az élet. És főképen hálát adok azért, hogy jogom van és lehetőségem van közvetítők nélkül Hozzá tartozni, Vele érintkezni, „egynek az Eggyel” való viszonyában Vele örökre egyesülni. Hálás vagyok és boldog vagyok, hogy gyermeke, jóbarátja, örök életre eljegyzett arája lehetek az Istenségnek . . .

Szabadon szolgálom az Istent!

(Pünkösöd u. 14. vas. Galaták 5, 16—24.)

Szabadság

A legszebb szó, de az a szó, amellyel a legtöbb visszaélés történt azóta, amióta emberek kimondják ezt a szót és élvezik az áldást, ami ebből a szóból fakad.

Nagyszerű áldás és méltóság: hogyha minden tényező, minden körülmény irányít, befolyásol egy meghatározott cselekvésre, ha minden készen áll valaminek a végrehajtására, a tett, a végrehajtás tőlem függ, megtehetem, ha akarom, tehetek mást, tehetem pont az ellenkezőt . . . Mert tőlem függ, az akaratom nincsen megkötve, nincsen kényszer alatt, szabad vagyok . . . Független vagyok a választásban, tehetek jót vagy rosszat. Sem az egyikre, sem a másakra senki és semmi nem kényszeríthet, de meg sem akadályozhatja semmi, hogy akár az egyiket, akár a másikat válasszam, akarjam.

Az értelmem mellett ez az én szabadságom az, amely mérhetetlen magasságokba emel az egész teremtet világ fölé. A világnak: kőnek, virágnak, csillagnak, állatnak törvénye van, amely szerint

lennie, tennie, élnie kell vak törvénytöréssel, én folyton választok előtt állok és magam dönthetem el, hogy merre járok.

Nagyszerű áldás és méltóság... mégis mennyi átok és gyalázat fakadt belőle az egyének és népek életében.

Akaratszabadság... az ember szembeállhat Alkotójával, az Istenével, káromlást köpdöshet feléje, visszaélhet az adományaival, megronthatja az általa teremtetett harmóniát a világban és önmagában.

Vallásszabadság... gondolatok csak arra a borzalomra, amelyet szűkebb földünkön jelentett ez a sokat szavalt, szónokolt, de valóság szerint megcsúfolt jelző: „Erdély a vallásszabadság klaszikus hazája!” Kegyetlen komédia, melyben az egymásután „felszabadult” vallások tűzzel-vassal pusztították és felfalták egymást.

Gondolatszabadság... az őrjöngő gazságok, ördögi hazudozások menlevele...

Gazdasági szabadság... vagyis a kevesek, mohók, kapzsik, a telhetetlenek joga a milliók, gyengék, a nyomorultak, kifosztottak, lefokozottak fillérének és életerejének kizsákmányolására.

Népi szabadság... a Dantonok, Leninek, Sztalinok őrjöngő vérengzése, osztá-

lyokat és egész népeket sírbadöntő gyilkos kegyetlenkedése.

Érthető, ha a krisztusi szabadság nagy hirdetője, Szent Pál apostol olyan komoly határozottsággal lelkére köti híveinek, hogy ezt a szépséges és szentséges, de olyan szerencsétlenül félreértett és meggyalázott szót Isten elgondolta szépségében megértsék és megőrizték: „Mert ti szabadságra vagytok hivatva, testvéreim, csak a szabadságot ne adjátok alkalmul a testnek, hanem a lélek szeretetében szolgáljatok egymásnak... Lélek szerint járjatok és nem fogjátok véghezvinni a test kívánságait.”

Válaszúton az élet és halál között

A szabadság a maga igazi szépségében és szentségében ez: önként, minden kívülről jövő erőszak és megfélemlítés nélkül átadom magamat az Isten akarátának, ami egyet jelent azzal, hogy öntudatosan diadalra juttatom önmagamban a magasabbrendű ember, a „lélek”, a szellemiségem, a lelkeségem, a kegyelemben természetfölötti rendbe, istenfiúságba emelt énem igényeit és követelményeit. Öntudatosan megfegyelmazem magamban a „testet” (ne értsétek félre! — nem a fizikai testet, amely természetyszerűen szintén eszköze a magasabbrendű életnek!), visz-

szafajtom magamban az Isten akaratával ellentétes vonzalmakat, letörlöm lényemről az anyagias, állatias és ördögies vonásokat. „Mert a test a lélek ellen vágyakozik, a lélek pedig a test ellen, ezek ugyanis egymással ellenkeznek, hogy ne azt tegyétek, amit akartok.” Szabad vagyok, én magam adok irányt életemnek, szabadon szegődhetek a „lélek” vagy a „test” szolgálatába, szárnyakat adhatok életemben a szellemnek, léleknek, kegyelemnek, vagy szárnyát szegve a lelkeségnek, felszabadíthatom magamban az alacsonyabbrendű szörnyeket, a földet, az állatot, a sátánt, élhetek angyallá finomult életet a testben, vagy állattá aljasulhatok, ördöggé elfajulhatok a lelkem mellett... mindez tőlem függ, szabadon választhatom bármelyik életirányt. Azonban ha választottam, éltem a szabadságommal, két dologgal kell számolnom.

Először is tudomásul kell vennem, hogy csak az egyik életirányt választhatom, egyszerre csak az egyik utat járhatom. Ez a kettő összeférhetetlen, közös nevezőre nem hozható, kizárja egymást, mint a tűz és víz, távol áll egymástól, mint az ég és a föld, összeférhetetlen, mint az élet és a halál, mint Krisztus és Béliál. Teljes mértékben fennáll az evangéliumi „vagy-vagy!”, „senki két úrnak nem szol-

gálhat", teljes mértékben fennáll a krisztusi követelés, hogy aki az eke szarvára tette a kezét, nem nézhet félre, aki felsorakozott az élet útjaira, annak nincs dolga a halottakkal.

A másik, amit tudnom kell, az, hogy az egyik út gyalázat, romlás és halál, a másik szépség, szentség, boldogság és élet. „Mert nyilvánvalóak a test cselekedetei, melyek: paráznaság, tisztátalanság... bálványozás... ellenségeskedések, viszálykodások, versengések, harag, veszekedések... gyilkosságok, részegeskedések, tobzódások és ilyesmik... A lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm, békeség, türelem, nyájasság, jóság, hosszútűrés, szelídség, hit, szerénység, megtartóztatás, tisztaság.”

Nem akarok méltatlan lenni az istenadta szabadságomhoz, nem akarom, hogy átok legyen a szabadság áldása. Választok józanul, határozottan, megalkuvás nélkül. Nem a halált, hanem az életet választom.

Ez az én szépséges és szentséges szabadságom: akarom, amit az Isten akar...

Igazi szentség és álszentség

(Pünkösöd u. 15. vas. Galaták 5, 25., 6, 10.)

Ha élünk, járjunk is . . .

Olyan magától értetődőnek látszik ez a fizikai életben, hogy nem is kell hangsúlyozni, hogy aki él, járjon is, mozogjon is, hiszen öntudatunk és tapasztalatunk olyan közelfekvőnek látja az életet és a mozgást, hogy csaknem azonosítja a kettőt, mindenestre elválaszthatatlannak tartja a mozgást az élettől. Az élet: mozgás. Bennünk fakadó, bennünk maradó, bennünket tökéletesítő mozgás, fakadás, fejlődés, fokozódás . . . a mag megmozdul a földben, csírába pattan, szárba emelkedik, bimbóba bomlik, szirmokba színesül, harmatból, napsugárból, fekete földből erőket szív fel, illatot termel, új magokat érlel — él . . . a kicsi borjú kiszalad a rétre, egy ösztönös mozdulattal az emlékhöz tapad és — él . . . a gyermek roska-do-zó lábbal tipeg, értelmes, megkülönböztető szemmel körültekint, de ez mind semmi, ebben a kicsi borjú is követni tudja, a gyermek megteszi az értelmetlen élet számára képtelenséget, végrehajtja a

csodát: kimondja az első értelmes szót — él...

Ha ennyire járás, mozgás, táplálkozás, tevékenység, tökéletesedés a bennünk és körülöttünk megtapasztalt élet, akkor érthető az Apostol buzdítása: „Ha lélek szerint élünk, lélek szerint járjunk is.” A kegyelem nem lehet csíráatlan mag, elszáradt, szunnyadó energia. Meg kell mozdulnia bennünk, tevékenységre kell serkentenie, hogy földben gyökerezve, de földből kiemelkedve keressük az isteni Napot és Harmatot, át kell adnunk magunkat az isteni Szél fuvallatainak, hogy termeljük az „édesség illatát” az erényekben, magot termeljünk az aratásra. Ezt az illatot és magot termelő életet világosan leírja Szent Pál apostol is: „A jót cselekedni pedig ne lankadjunk el, mert annak idején majd aratunk, ha nem lankadunk el. Tehát míg időnk van, tegyünk jót mindenkivel, főképen pedig hitfeleinkkel.” A tevékeny jóság a lelki életnek lényege Szent Pál apostol meghatározásában. A tevékeny jóság garantálja, hogy nemcsak élünk, nemcsak üres szóbeszéd az életünk, hanem járunk is: lelki életünkben van mozgalmasság, fejlődés.

Járnunk kell az isteni kegyelmek mezejére, a hét szentség fűvén erősödni, az élni-, táplálkozni-akarás ösztönös mozdulatával az Isten kebelére simulni és szívni

életerőket szent szemlélődésekben és elmélyedésekben... és értelmes szemmel nézni, keresni, kutatni mindenütt, mindenben, mindig az Istent... mindig reá nézni, soha szem elől nem téveszteni, hogy ez a reá vetett tekintet irányítsa az egész életünket. És amint a gyermek az értelmes élet kezdetén kimondja az első szót, megszólítja az atyját, nekünk is ki kell mondanunk ezt a szót az Istennek, meg kell szólítanunk, értelmes szóval kell imádnunk, dicsőítenünk a „Mi Atyánkat” . . .

Torz vonások a lélek életében

A lelki élet fonákját is bemutatja az Apostol ebben a szentleckében, a torz vonásokat és a kinövéseket, melyeket szintén ismernünk kell, meg kell figyel-nünk elsősorban önmagunkban. Azért olyan végzetesen fontos ez a felismerés, mert ezen fonákságok éles meglátása, a torz vonások őszinte megnevezése önmagunkban, már nagyrészt a tőlük való megszabadulást is jelenti. Hiszen ezek a hibák annyira hozzánőnek, belesímulnak az életünkbe, hogy nem is tudjuk, nem is érezzük őket, olyanok, mint a rákdaganat csírái, melyek azonosak a saját hússunkkal, saját vérünkkel s csak akkor látjuk a bennük rejlő veszedelmet, amikor már

fájdalmas és halálos bomlást és pusztulást okoznak bennünk.

A legelső torz vonásunk a kegyelmi életben a hiúság. A lelki élettel egyszerre csírázott meg a lelkünkben az a gondolat, az az érzés, hogy „más vagyok, mint a többi, különb vagyok másoknál”. Ez a gondolat és érzés áthatja az egész lelkiségemet, ez lüktet minden tevékenységemben, ez üti a taktust, ez adja a ritmusát egész életemnek... finom vagyok, jó vagyok, szelíd vagyok, fegyelmezett, szeretetteljes, áldozatos, tehát... különb vagyok, mint a többi. És lassankint ez a gondolat és érzés kizárólagos cél lesz az életemben: azért vagyok jó, hogy különb legyek, mint a többi, — mind többnek kell lennem vagy legalábbis többnek kell látszanom, — ha bensőséggel és lelkiséggel nem bírom, legalább a látszatot kell tartanom... Nem szabad engednem, hogy más több legyen, többet mutasson. Ha nem bírom a versenyt, akkor a másikat le kell gyaláznom, le kell aljasítanom... Látjátok-e, hogy milyen észrevétlenül formálódnak bennünk a „festett koporsók”, az élő hullák, a kívül báránybőrt viselő ragadozó farkasok. Ezért figyelmeztet Szent Pál: „Ne vágyódjunk hiú dicsőség után, egymást ingerelve, egymásra irigykedve.”

A lelki életnek másik leggyakrabban

előforduló és legkevésbé észrevett és öntudatosan megállapított torz vonása az egyoldalú és könyörtelen kritikára való hajlandóság. Ez a lelki életet élők rákfenéje, a „szentek” bűne, betegsége. Természetesen mondanom sem kell, hogy a hazug lelakiség, a látszatszentség eredménye. Amikor a „szentek” folytonosan szimatolnak, a más háza előtt sepergetnek, más szennyest bontogatják, mindig tartanak magukban egy botrányt, amit szemforgatva, de a lelkük mélyén felizgatva és csillapíthatatlan érdeklődéssel újra és újra el kell mondani, ki kell színezni... mindig van titkuk, mindenkiről tudnak „valamit”, amikor néznek, tulajdonképpen lesben állanak, amikor beszélgetnek, tulajdonképpen kihallgatnak, a fehéret feketére mocskosítja a nézésük, az egyenest görbére csavarják és a tiszta levegőben is bűzt szaglászhatnak... Nem lett volna jogom még idézőjelben sem „szenteknek” nevezni őket, mert nem azok, hanem temetőbogarak, hullaférgek, dögmadarak, akiknek semmi közük az élethez, mert csak a halált hordozzák önmagukban, a halált terjesztik maguk körül. Mint pörölycsapás szól nekik az Apostol figyelmeztetése: „Mert ha valaki magát valaminek tartja, holott semmi, önmagát vezeti félre. Kiki vizsgálja meg a saját cselekvését és így csak önmagá-

ban lesz dicsősége és nem másban, mert mindenki a maga terhét fogja hordozni." Félre a látszatszentséggel, félre a torz lelkeséggel! Nekünk valódi szentség, tökéletes lelkeség kell a Krisztus törvényében: egyszerűségben, igazságban, szeretetben és tevékeny jóságban.

A „benső ember” útja az Istenség felé
(Pünkösdi u. 16. vas. Efezusi lev. 3, 13—21.)

Dicsőséges bilincsek

A bilincsek rendes körülmények között csúf és kellemetlen dolgok, megalázóak és fájdalmasak. A legelvetemültebb rablógylkos is különösképen megszágye-nítve érzi magát, ha megbilincselve végig-viszik az utcán, rejtegetni igyekszik a mozdulatokra megcsörrenő láncokat. A bilincs az egyik legemberibb tulajdonság és jog: a szabadság elvesztését jelenti. A bilincsbevert embert megvetjük vagy sajnáljuk, de mindegyik érzésünkben kevés van a tiszteletből.

Szent Pál apostol bilincsekben van. Már évek óta vannak rajta a bilincsek, melyeket a jeruzsálemi templomban meg-ismétlődő forrongások után a római hatósá-g tett az Apostolra. A cezareai fogság folyamán a római helytartók meggyőződtek arról, hogy foglyuk tökéletesen ártatlan, azonban fogva tartják, részben azért, hogy a zsidóknak kedveskedjenek, részben a Pál hívei részéről nyerendő váltság-díj reményében. Szent Pál azonban nem váltatja ki magát. Számára a fogság is

nagyon alkalmas munkatér. Hirdetheti az igét a legionáriusok között, akiket misz-ionáriusokká nevelhet, hallathatja hang-ját a legelőkelőbb pogányok jelenlétében s amikor a császári ítélőszékhez fellebbez és Rómába küldik, a hajóút csak megint arra lesz jó, hogy Kréta és Málta szigetén megcsíráztassa a kereszténységet és a császári udvarba is eljuttathassa a tanítást. Az Isten emberét nem lehet bilincs-be verni... Minden körülmények között megtalálja a módot, mellyel az ügyet szolgálhatja, a bilincseket is az evangé-liumi munka eszközévé teszi.

Még ő vigasztalja a miatta aggodalmas-kodókat, a bilincsei miatt szégyenkezőket: „Kérlek titeket, ne csüggedjete el ba-jaim miatt, melyek értetek vannak. Ez a ti dicsőségtekre szolgál...” Nem szabad kételkedniök abban, hogy az az ügy, mely miatt az Apostol szenved, igaz ügy és a végleges győzelem minden nehézség dacára az Apostolé és az evangéliumé. Ezért büszkék lehetnek azokra a bilin-csekre, melyeket az Apostol értük is visel.

A világ megváltása nem volt fegyver-csörgető, előretörő, diadalt arató hadi-tény, hanem megkötözött, megvert, fára szegezett ember szenvedése... a bilincsek által szimbolizált szenvedés kiapadhatat-lan kútja az igazi emberi értékeknek, és

a szenvedő hősiesség minden időben jelent legalább akkora erőt és értéket az emberiség életében, mint a harcos hősiesség... A testet szorító bilincsek nem köthetik meg a szellem szabadságát.

A hit és a szeretet élete

Nézzétek az Apostolt, aki bilincsekbe verten is a szellem szabadságát hirdeti. Csak egyetlen Urat ismer maga fölött: az Isten uraságát, csak egyetlen szolgálatot és megkötöttséget: amely az Isten előtti meghódolásra készíti a teremtményt. „Ez okból hajtom meg a térdemet az Atya előtt, akitől minden nemzetség a nevét nyerte a mennyben és a földön.” Csak ezt az egy függést ismeri az Apostol: a működése istenszolgálat, a szenvedése Istenért vállalt kereszt, ha bilincseit emberek kovácsolták és emberek tették is reá. Ő nagyon jól tudja, hogy az Isten engedte meg, az Istennek célja van a bilincsekkel is, és ő Istenért viseli azokat.

Ha a bilincsek meg is kötik külsőleg, a „belső embert” nem érintik, hozzá nem férnek, és a bilincsekbe vert Apostol szabadon hirdeti a „benső ember” szabadságát. A benső ember nemcsak a lelket jelenti, hanem jelenti azt az embert, aki az Istennek van eljegyezve, akit az isteni kegyelem magasabbrendű világba emelt.

A természetfölötti élet olyan virág, mely a börtönök sötétségében is virágzik éppen úgy, mint a szabadság verőfényén. Független a helytől és a körülményektől, minden helyzetet eszköznek használ fel az Istenhez közeledésben, az Isten akaratának teljesítésében.

Az Apostol rámutat a forrásokra is, amelyekből a „benső ember”, a természetfölötti élet fakad és fejlődik minden körülmény között. Az egyik forrás a hit, másik pedig a szeretet. Egyik az ember értelmét emeli Istenhez, másik az akaratát és érzésvilágát szenteli meg Istenben.

„Hogy Krisztus a hit által szívetekben lakjék s a szeretetben meggyökerezve és megalapozva legyetek.” A hit a természetfölötti igazságok mélyebb megismerésére vezet. Erre vonatkozik az Apostol kissé homályos mondata: „Fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és hosszúság és a magasság és a mélység.” A hit belevilágít a természetes értelemmel felfoghatatlan titkok világába. Az Apostol hasonlata jelzi, hogy a hit által sokoldalú, mélyreható megismeréseket nyerünk. Minthogy az örök igazság maga Krisztus, minthogy aki Krisztust látja, az magát az Atyát látja, mert „benne az Istenség egész teljessége lakozik”, ezért a mi hitünk legelső és legfontosabb tárgya, a hitből fakadó megismerésünk

tárgya: Krisztus Jézus isten-emberi élete, isteni tökéletességei és emberi erényei, főképen az ő végtelenül irgalmas, jóságos szeretete. „És megismerhessétek Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést, s beteljetek az Istennek egész teljességével.”

Tehát a mi Krisztus-hitünk nem elvont, elméleti hit. Krisztust mint a minket legjobban szerető lényt ismerjük meg a hitben és ez a megismerés szükségszerűen Krisztushoz mint a legszeretetreméltóbb lényhez kapcsol minket. Hit és szeretet összefonódnak, egymástól fokozódnak, egymásnak lendületet adnak. Minél világosabb a Krisztusra vonatkozó megismerés a hitben, annál vágyakozóbb, égetőbb, szenvedélyesebb a szeretet, és minél mélyebb az iránta érzett szeretet, annál inkább sürget teljesebb megismerésre, tökéletesebb hitre, erősebb meggyőződésre.

Ez a „benső ember”: természetfölötti hitben és szeretetben élő ember. És ebben a „bensőségben” nincs bilincs, nincs megkötöttség, hanem a lélek minden körülmények között, bilincsben, börtönben, vérben, harcban, szenvedésben soha ki nem irtható diadalérzésben egyesül az ő megismerésének és szeretetének tárgyával: az istenséggel.

A „benső ember” útja a felebaráthoz

(Pünkösöd u. 17. vas. Efezusi lev. 4, 1—6.)

Egyetértés és a béke köteléke

Az előbbi vasárnapi szentlecke gondolatát folytatja és kibővíti az Apostol. Rámutat az útra, melyen a „benső ember” az Isten felé közeledik, a kötelességekre és erényekre, melyek az Istenhez való viszonyát határozzák meg. És ebben a viszonylatban szabadon vállalt és egész odaadással betöltendő feladat áll az ember előtt: mélyebb megismerés a hitben, tökéletesebb egyesülés a szeretetben. Ez a két út vezet az Istenhez, ez a két erény teszi teljessé az egyéni életet az Istennel való egyesülésben. Ez az első és legfontosabb hivatás, amelynek komoly felfogására és teljesítésére felszólít az Apostol a mai szentlecke bevezető soraiban: „Igy tehát kérlek titeket én, aki fogoly vagyok az Úrban, éljetek méltó módon ahhoz a hivatáshoz, melyet nyertetek.” Az arra vonatkozó emlékezés, hogy az Apostol hivatása miatt meggyalázásokat és a fogóság minden nehézségét elviseli, még erőteljesebb indíték arra, hogy becsületesen betöltsük hivatásunkat: minden körül-

mény között tántoríthatatlan határozottsággal közeledjünk az Isten felé.

Azonban a „benső ember”-nek nemcsak az Istenhez való viszonylatában kell tökéletesnek lennie, nemcsak az Istent kell magáévá tennie a hitben és szeretetben, hanem „hivatása” van az embertársaihoz is, kötelezettségei vannak abban az emberi közösségben is, melybe az Isten akarata behelyezte.

Egészséges közösségi élet családban, társadalmi csoportokban, hitközségben, faluban, államban, Egyházban csakis a lelkek egységéből keletkezhetik. Ezért hangsúlyozza az Apostol, mint alapvető körülményt, az egyetértést és a béke kötelekét: „Igyekeztek megtartani az egyetértést a béke kötelékével.”

Nem akar azonban Szent Pál elméleti síkban maradni, általános szólammal beállítani a közösségi élet alapfeltételét, hanem gyakorlati aprólékossággal rámutat azokra az egyéni feladatokra, melyekből a közösségi élet egysége kialakulhat. Megmondja, hogy mit kell tennem nekem és neked és mindenegybes embernek külön-külön, hogy békesség és egység legyen a közös életben.

„Teljes alázatosságban.” — Alázatosság ott van, hol mindenki belátja, hogy Isten előtt semmik vagyunk, a természetes és természetfölötti rendben tőle függünk. És

ez az igaz és őszinte önértékelésünk szabja meg az embertársainkhoz való magatartásunkat is: mindenki kész önmagát mások után állítani, másnak alárendelni: „Alázatosságból kiki köztetek tekintse a másikat fölöttesének” (Filippi 2, 3.), senki sem keresi önmagát, saját tiszteletét, hasznát, hanem mindenki kész tehetségeivel és javaival a mások szolgálatára állani.

„Szelídségben.” — Míg az alázatosság önmagának a közösség szolgálatára való tökéletes átadására képesít és készít, a szelídség a másik ember nehéz természetéből, antiszociális viselkedéséből származó kellemetlenségeket megelőzi vagy elsimítja. A szelíd ember minden külső nehézségben nyugodt marad, az embertárs gonoszságával és ellenséges érzületével szemben nyugodt önfegyelméssel viselkedik.

„Türelemben, szívleljétek el egymást szeretettel.” — Az emberekkel való érintkezés sokszor kemény türelempróba elé állít. Emberi hibák, tökéletlenségek, megfontolatlanságok milliónyi apró tűszúrással tudják megkeseríteni a közös életet. Ezért van szükség szeretetből fakadó türelemre. Aki tudatában van saját gyöngeségeinek, megérti a mások gyöngeségeit és a szeretetben kap lelki erőt azok hibáinak elviselésére, akiknek szintén szen-

vedniök kell az ő rossz természete által okozott nehézségek miatt.

Bizonyos az, hogy elviselhető, sőt boldogító közösségi élet csakis alázatosságban, szelídségben és szerető türelmességben megnevelt emberek között lehetséges.

Egy az út és egy lélek

A szentlecke második részében felsorolja az Apostol azokat az indítékokat, melyek különösképen köteleznek a lelki egység ápolására.

„Egy test és egy lélek, amikép hivatások egy reménységre szól.” A közös testre és lélekre való utalás nem az emberi természetben való közösségünkre mutat, a vér és a faj közösségére, hanem a „test”, melyről az efezusi levél beszél, a Krisztus misztikus teste, melynek feje a megdicsőült Istenember, tagjai mi vagyunk, a megkeresztelt emberek, „mert mi az Ő testének tagjai vagyunk, húsából és csontjából valók” (Ef. 5, 30.), és ezt a krisztusi organizmustéltető „lélek” nem más, mint a Krisztus által megígért Vigasztaló, a világ végéig működő Szentlélek Isten. Világos ezek alapján, hogy a lelki egység legfontosabb megindokolása a Krisztus testéhez, az Anyaszentegyházhoz való tartozásunk.

Ebben az egy „testben” ugyanazon cél irányában vezet az isteni Lélek, ugyanaz

az örök élet mindnyájunk reménységének tárgya. A célközösség szükségszerűen magával hozza a lélekközösséget és életközösséget. Ne feledjétek el, hogy a lelki közösség hiánya, a békétlenségek, torzalkodások legbiztosabb jelei annak, hogy egy közösségben hiányzik az igazi természetfölöti gondolkozás, az „egyetlen cél” felé törekvés...

„Egy az Úr és egy a hit és egy a keresztség.” Szintén az Anyaszentegyház testében való egységünk újabb motívumai. Közös a kegyelmi életünk kiindulópontja, forrása és eszményképe: a megváltó Fiúisten, az újszövetség „Ura”: Jézus Krisztus. Mindnyájunk számára a kegyelmi élet: Krisztushoz tartozni, Őt utánózni. Ugyanazon krisztusi igazság alapján állunk, ugyanazon változhatatlan hit köteléke fűz össze. Ugyanazon keresztvíz mosta meg a lelkünket és ugyanazon kegyelmi támogatások emelnek a Cél felé. Akiket a célok, az utak, az eszközök közössége ennyire összefon, számukra a legelső életfeladat: egymást mind tökéletesebben szeretni, lélekben mindjobban összetartozni.

„Egy az Isten és mindenneknek Atyja, aki mindennek fölött, mindenben és mindnyájunkban van.” Miután az Apostol nyomatékkal hangsúlyozta a „hit-testvérek” lelki egységének kötelességét, ebben

az utolsó mondatban egyetemes távlato-
kat ölel fel és hirdeti a minden „ember-
testvér” szeretetének kötelességét. Ami-
ként az Isten mindenki számára Atya,
éppen úgy mindenki az én számomra
Testvér, hozzám tartozó, családtag, és a
lelkembe égetem ennek a mi családuk-
nak egyetlen háziszabályát, a „benső
ember” törvényét embertársával szem-
ben: „Szeresd felebarátodat, mint ön-
magadat.”

A kereszténységem: kegyelem!

(Pünkösöd u. 18. vas. I Kor. 1, 4—8.)

Hála a legnagyobb kegyelemért

A korintusi levél bevezetőjében Szent Pál hálát ad a kegyelemért, melyet a hívek nyertek. Kegyelem alatt érti az Istentől nyert összes áldások alapját és kiindulópontját, azt, hogy keresztények lettek: a pogányságból megtérés kegyelmét, a kereszténységre meghívás kegyelmét. — Hála azért, hogy a vízben és Szentlélekben megtisztultak, a megszentelő kegyelemben újjászülettek, — hála a tűzért, mely pünkösdkor szétoszlott, melyet a kézrátételben kaptak, hála az orvosságért, melyet nem hétszer, hanem hetvenhétszer vehettek, valahányszor betegek lettek, megütődtek, — hála a mindennapi Kenyérért, az életet adó élő Kenyérért, melyben Krisztust vették, — hála az igazságért, jóságért, szentségért, mindazért az áldásért, amit ezek a szavak fejeznek ki, ez a tény összefoglal: „Keresztény vagyok.”

Milyen kicsiségekért milyen nagy hála! szoktunk lenni! Megköszönjük a pohár vizet (természetes is, hiszen olyan

nagy érték, hogy Krisztus mennyországot ígér érte), megköszönjük a felemelt papírdarabot, egy ajtó becsukását, kinyitását, megköszönünk minden lépést, amit értünk tesznek, minden mozdulatot, mellyel szolgálatunkra vannak, hálások vagyunk a legcsekélyebb dolgokért, megköszönjük nemcsak a vett jókat, hanem az igénybe nem vett jóért is köszönettel vesszük a szándékot, naponta százszor elmondjuk: „köszönöm“, „hálás vagyok“... Minél kulturáltabb ember vagyok, annál inkább hozzám tartozik, ösztönszerűvé, második természetemmé válik egy fejhajtással, tekintettel, szemrebbenéssel, kézzorítással, egy szóval mindent megköszönni.

A természetfölötti viszonylatokban már nem vagyunk ennyire tapintatosak, kulturáltak. Az Istennel szemben csaknem állandóan egyirányú a lelki magatartásunk: kérünk és megint csak kérünk, — nyöszörögve vagy követelődözve könyörgünk. Amint tavasszal a fészekben vágyakozóan csipog néhány sárgaszélű, szélesre tátott száj, — ez legjobban jelképezi Istenhez való magatartásunkat: folytonosan száját tátunk, esedezünk, kérünk...

Mekkora lelki kultúrát fejez ki az Apostol bejelentése: „Szüntelenül hálát adok Istennek mindenkor értetek Isten kegyelméért, mely megadatott nektek Jézus Krisztusban.“ Erre a lelki emelkedettségre

re, erre a krisztusi kultúrnívóra kell eljutnunk, amelyben újra és újra feltör lelkünkéből a hála azokért az értékekért, melyeket a kereszténységben kaptunk... Köszönöm, Istenem, hogy keresztény vagyok. Köszönöm a keresztvizet, mely megtisztított, a tüzet, mellyel a Lélek megedzett, az orvosságot, melyet a bűnbánatban vehetek, a Kenyeret, melyben magadat nekem adod... köszönök mindent, amit ez a határtalanul boldogító valóság jelent: „Keresztény vagyok!” Tudom, hogy ez mindennél nagyobb érték, hogy számomra ez a legnagyobb jó, ezért nem tudok eléggé hálás lenni, nem tudok eléggé köszönetet mondani.

A kezdet és a vég

Szent Pál jelzi ennek a legfőbb kegyelemnek: keresztényi mivoltunknak kiindulópontját és végcélját. Elsősorban Korintusra van tekintettel, de minden idők minden kereszténye számára megmutatja a forrást és a tengert, a kezdetet és a célt, ahonnan fakad és ahova elvezet ez a legnagyobb kegyelem, ez a tény, hogy keresztény vagyok.

A kiindulási pontot ezekkel a szavakkal jelzi: „Gázdagok lettetek Őbenne minden ígéren és minden ismeretben.” Ige és ismeret, kinyilatkoztatás és hit,

tanítás és tudás — kiindulópontja az igaz és komoly kereszténységnek. Az isteni Ige szólt és új megismerések világosságát gyújtotta meg 12 lélekben és sok más lélekben. A tizenkettőt elküldte, hogy tanítsanak minden nemzetet, hirdessék az ígét minden teremtménynek, — és gazdagon áradt az ige az ajkakon és fakadt az ismeret a lélekben és megszületett a kereszténység a földön. — „Hogy hívják segítségül azt, akiben nem hisznek? S hogyan higgyenek abban, akit nem halottak? S hogyan halljanak, ha nincsenek, akik hirdessenek? S hogyan hirdessék, hacsak nem küldetnek, amiképp meg van írva: Mily gyönyörűségesek azok lábai, akik hirdetik a békét, hirdetik a jókat... De kérдем, vajjon nem hallották-e? Sőt ellenkezőleg: „Hangjuk elhatott az egész földre és beszédük az egész földkerekség határaitra.” (Róm. 10, 14—18.)

Ugyanez a kereszténység eredése, fogamzása és kifejlődése a saját lelkemben is: ige és a nyomában fakadó ismeret. Ezért kitárom a lelkemet minden ígének, a szószéken elhangzó, rádió hullámain zengő, betűbe nyomtatott ígének. És akarom, hogy ismeretem legyen: amit nem lehet megérteni, elfogadom, hiszem az Isten és az Egyház tekintélye alapján; amit érteni lehet, azt keresem, kutatom, tanulom, tudom, hogy erős hitben, értel-

mes meggyőződésben meggyökeresedett, megedződött, minden körülmény között sziklaszilárd legyen a kereszténységem.

És a cél... „várván a mi Urunk Jézus Krisztus megjelenését, ki meg is erősít titeket mindvégig, hogy feddhetetlenek legyetek a mi Urunk Jézus Krisztus eljövételének napján.”

A cél: Jézus Krisztus. Aki megváltott az örök haláltól. Aki feltámaszt az utolsó napon. Aki megdicsőít az örök életben. A cél: az örök élet Krisztusban. Ezért vagyok keresztény. Mert nekem nem elég az, amit a véges tér és idő adhat: hiszem és akarom az örök életet. Örvendek a rövid időnek, amit a földön tölthetek, de nem akarok végkép meghalni, akarom az Időt, az Életet, melynek nincsen vége. Örvendek a testi és lelki javaknak, melyekkel Isten a földi létben elhalmoz, de akarom az örökkévaló javakat, akarom az életet, melyben nincsen a hiány fájdalma, nincsen az elvesztés félelme, hanem megvan a beteljesülés nyugalma, az örökkévalóság biztonsága, az Istennel egyesülés boldogsága. Ez a cél. Mindezt hiszem és akarom. Ezért vagyok keresztény.

Nem elérhetetlen cél. Mert Krisztus nemcsak cél, hanem útmutató és útítárs is: előttem jár és megerősít. Bátran és

biztosan haladok a cél felé, mert: „Hűséges az Isten, ki által meghívást nyertem az Ő Fiának, Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak közösségébe.”

A kereszténységem: fegyelem!

(Pünkösd u. 19. vas. Efezusi lev. 4, 23—28.)

Újuljatok meg lélekben!

Krisztus a Nikodémussal folytatott éjtszakai beszélgetés folyamán hangsúlyozza a lelki megújulás kötelezettségét az Isten országában, a kereszténységben. „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába... Ne csodálkozzál, hogy azt mondtam neked: szükséges újra születnetek.” (Jn. 3, 6.)

Ezt a tökéletes megújulást követeli az Apostol is: „Újuljatok meg lelkileg bensőtökben és valóban öltösetek magatokra az új embert, aki az Isten képére teremtetett igaznak és szentnek.”

Ez a megújulás nem jelenti az emberi természetnek kiforgatását a maga eredeti mivoltából. Az „új ember” tulajdonképpen nagyon is régi ember, mondhatnám a legregébbi ember: az az ember, aki kikerült az Isten alkotó kezéből a maga eredeti épségében, szépségében, jóságában, bűntől meg nem fertőzöttségében. A megújulás tulajdonképpen visszatérés az igazi, hamisítatlan emberséghez, visszasimítása,

újraformálása a bűn által eltorzított vonásoknak.

A megújulásnak gyökeresnek kell lennie, át kell fognia Istenhez, világhoz, természethez, élethez, emberekhez való viszonyunkat, gondolkozásunkat, érzésvilágunkat, cselekvéseinket, — mindezek legbenső rúgóit, indítékait.

Ezt hangsúlyozza Szent Pál állandóan: „éljünk új életet!” (Róm. 6, 4.), — „mindaz, ami Krisztusban van, új teremtmény, a régiek elmúltak, íme, minden újjá lett” (II Kor. 5, 17.), — „vetkőzzetek ki a régi emberből és cselekedeteiből és öltözzetek fel abba az újba, aki megújult Teremtője képmásának megfelelő ismeretre”. (Kol. 3, 10.) Ebben a megújulásban felfedezzük és megnyilatkozni hagyjuk igazi önmagunkat, meg nem csorbult, el nem torzított emberségünket.

Ne nézzetek csodálkozva a lelkiileg újjászületettekre. Nem eredetiskedő, különcködő csodabogarak azok, hanem emberek a szó legteljesebb és legnemezebb értelmében. A mi korunk elesettségének egyik csalihatatlan jele, amikor megbámulják a szentséget, mint valami nem e világba való tüneményt... megmosolyogják azt az embert, aki próbál nem hazudni még akkor is, amikor a szorult helyzet, a divat, megszámlálhatatlan ember gyakorlata a hazugságot diktálja,

— kételkednek annak az embernek ép elméjében, aki „nem használta ki a konjunktúrákat”, vagyis nem ragadta meg a milliókat, mert nem akarta milliók kezéből kiűtni a kenyeret, — megbocsáthatatlan balgaságnak és gyengeségnek tartják, ha valaki nem vág vissza a vágásért, nem körmöl, harap a körmölésért, harapásért, nem fizet rosszal a rosszért. Ez a mi legnagyobb eltévelyedésünk, amikor természetesnek vesszük a torz vonásainkat, nyomorékságunkat, kérkedünk a romlottságunkkal s mint idegen furcsaságot megbámuljuk az igazságot, önuralmat, becsületességet: a mi igazi emberségünket.

Igazság, szeretet, becsület . . .

Szent Pál részletezve megmondja, hogy mit jelent a keresztény lelki megújulás, mit követel a keresztény lelki fegyelem.

„Azért szakítsatok a hazugsággal, és mindenki igazat mondjon felebarátjának, hisz egymásnak testrészei vagyunk”. A keresztény közösség megértéséből és átéléséből szükségszerűen következik az egymásközi őszinte egyenes beszéd. Krisztus testének tagjai vagyunk, — amint ez éppen az Efezusi levélnek kedvenc gondolata, — ezzel azonban mélységes és élettéljes kapcsolat keletkezett a keresz-

tények között. Ez a közösség megköveteli a tökéletes kölcsönös bizalmat. A hazugság megszünteti ezt a bizalmat és lehetetlenné teszi a krisztusi közösséget. Nem tapasztaljátok mindennap keservesen ennek az állításnak igazságát? Országok állnak fegyverben, ideges feszültségben élnek, bizalmatlanul méregetik egymást, mert nem hisznek egymás őszinteségében, félnek kölcsönös hazudozásaiktól, — munkások és munkaadók táborra között robbanásig feszül a helyzet, mert nem hisznek egymás jóhiszeműségében, s ez a huzavona, bizalmatlanság végigvonul a társadalom legkisebb sejtjéig, megmérgezi az emberi együttélést, mert hazudnak, félniük kell a hazugoktól és védekezniük kell a hazudozások ellen... Azért szakítsatok a hazugsággal, mert egymásnak tagjai vagyunk.

„Ha haragusztok is, ne vétkezzetek: a nap ne nyugodjék le haragotok felett.” A 4. zsoltár 5. versét idézi az Apostol, amikor a bűnös haragtól óv. A zsoltár zsidó szövegében az van, hogy „féljetelek és bünt el ne kövessetek!” Szent Pál a görög Szentírást veszi alapul és arra utal, hogy nem minden harag bűnös, — van szent és igazságos harag is — amilyen például az Úr lelkében is feltámadt, amikor az Atya házáat latrok barlangjává tették a vásárosok. Az Apostol csak

egyetlen szempontra mutat rá, mely megóv a bűnös haragtól: megköveteli, hogy ne legyen tartós a harag. A tartós harag, a véget nem érő gyűlölet nem a Krisztus szelleme, hanem a gonoszléleké. „Ne adjatok helyet az ördögnek.” Az engesztelhetetlenség sátáni magatartás. És pokollá teszi az emberi életet. Mennyi keserűséggel teli tapasztalás illusztrálja a kárhozatot, melybe a gyűlölet taszítja egyének és közösségek életét... Ezért juttatja eszünkbe az Apostol az életszabályt, melyet már Mózes V. könyve 24. 1. 5. hirdet: „A nap ne nyugodjék le haragotok fölött.”

„Aki lopott, többé ne lopjon, hanem inkább dolgozzék önkezelével, tisztességgel szerezzen javakat, hogy legyen miből adjon a szűkölködőknek.” Ne higgyétek, hogy csak azoknak szól ez az intelem, akik hivatásszerűen és rendszeresen lopnak. Sok „becsületes” ember őszinte lelkiismeretvizsgálat után nagyobb, veszedelmesebb tolvajnak, rablónak ítélnéti önmagát bármelyik besurranó tolvajnál vagy zsebtolvajnál. Lopással vádolhatja magát, ha pontatlan, könnyelmű pénzkezeléssel károkat okoz a rábízott intézménynek, lopja a pénzt, a kenyeret, ha munka nélkül élvezi a javakat, — ha felelőtlenül halmozza az adósságokat és elhanyagolja azok törlesztését... tolvaj

cselédek, akik nem dolgoznak meg a bérért, tolvaj nagyságák, akik a cseléd béréből vonják le az általuk eltört edények árát..., és még mennyi tolvaj, akik az emberek szemében becsületesek, sőt nagyon is féltékenyek a becsületükre s tulajdonképpen sorozatos lopás az életük...

A kereszténység mindezt nem tűri. A kereszténység mindebből lelki megújulást, újjászületést követel. A kereszténység nem tűr megalkuvást a hazugsággal, gyűlölködéssel, lopással. A kereszténység: fegyelem az igazságban, szeretetben és becsületben.

Boldogítóan és fegyelmezetten szent élet

- (Pütkösd u. 20. vas. Efezusi lev. 5, 15—21.)

Értékesítsétek az időt!

Néha kifogásolják Szent Pál leveleiben, — így ebben a rövid szentleckében is — hogy nehezen lehet felfedezni a gondolatok logikai kapcsolódását, kiszámíthatatlan gondolatfordulatokkal a legellentétesebb irányokban csapong. Ebben a néhány mondatban beszél az idő helyes kihasználásáról, a részegség veszedelméről, a liturgikus énekekről, a soha meg nem szűnő hála kötelességéről és az engedelmességről. Felszínesen tekintve valóban egészen különálló, egymástól teljesen független intelmeknek látszanak és nehéz megtalálni közöttük a belső kapcsolatot. Azonban részletezőbb vizsgálat és a gyakorlati életre való alkalmazás megmutatja, hogy milyen egység és finom összefüggések vannak a látszólag egymásmellett idegenül álló részletek között, mennyire egymásból folynak, egymást feltételezik, kiegészítik, szerves összekapcsolódásban továbbfejlesztik az egymásután következő gondolatok és intelmek.

Első intelme az idő helyes kihasználására vonatkozik: „Óvatosan éljetelek, ne mint értelmetlenek, hanem mint bölcsek, jól értékesítsétek az időt, mert rossz napokat élünk.” Értékesíteni, „megvenni” az időt közönséges nyelven annyit jelent, mint a lehetőség szerint jól kihasználni: ha minden pillanatot felhasználunk arra a tevékenységre, amelyre az istenakarata szerint rendelve van. „Ne legyetek tehát okatlanok, hanem értelmesek abban, ami az Úrnak akarata.” Az Isten örök terveiben minden pillanathoz fűződik valamely tevékenységünk. Az idő kihasználásában öntudatosan kell összekapcsolódnunk az isteni akarattal. Szándékosan írtam „tevékenységet” és nem munkát, mert az előbbi szó sokkal tágabb tartalmú, felölel minden mozdulatot és mozzanatot: munkát, felüdülést, elindulást, megállást, alkotást, haladást, abbahagyást, várakozást, cselekvést, szenvedést, evést, ivást, alvást, hivatalt, szórakozást, minden tevékenységet, amiből az élet összetevődik, ami a pillanatok, percek, órák sorozatát, az időt kitölti.

Amit az Apostol elvár, ez: ne töltsük az időt bambán, önfeledten, ne haladjanak a pillanatok felettünk ellenőrizetlenül. Minden pillanatot öntudatosan átélék... most dolgozom, most pihenek, szórakozom, eszem, egyedül elzárkózom és bele-

temetkezem a munkába, most társaságba megyek felüdülni, elbeszélgetni... mert most ennek, most a másiknak, azután a harmadiknak van ideje... de soha elmélázva, az időből észrevétlenül kiesve, egyikben vagy másikban öntudatlanul elfelejtkezve, egyikből észrevétlenül kiesve, egyikből a másikba értelmetlenül, céltalanul belelázengve. Borzalmasok azok az emberek, akiknek nincsen „órájuk”, akik nem tudnak valamit pontosan, meghatározott időben megkezdeni, vagy még kevésbé tudnak pontosan, meghatározott időben valamit abbahagyni, pl. fegyverraktártól felállni, társaságból kiszakadni, vagy akár munkát beszüntetni, mert másfelé hív a hivatás, a józanság vagy a szeretet követelménye. Borzalmas emberek, mert az öntudatosság és összehangoltság hiányában nem is egészen emberek, időt és életet elfecsérelnek, a kezükre bízott ügyek szétzúllnak és környezetüket kétségbeejtően megkínózzák.

Amikor az Apostol „rossz napokról” beszél, ezzel nemcsak a korabeli nehézségekre utal, az első keresztények erkölcsi bajaira vagy a közeledő üldözésekre, hanem azt akarja kifejezni, hogy az idő és annak pontos kihasználása állandó küzdelembe állítja bele az embert. Rossz az idő, mert rövid, és örök felelősség terhét rója az emberre, az időntúli, örök

élet boldogságát vagy kárhozatát hordozza magában. Rosszak a napok, mert harcba állítanak saját alacsonyabb lényünk rossz ösztönei, a bűnös világ csábításai, a gonoszlélek kísértései...

Földi és égi mámor

Azonban kétségtelen, hogy az idő értékesítése, kihasználása szempontjából legveszedelmesebb az a mámoros állapot, amelybe a részegítő italok élvezete sodorja az embert. Ezért teljesen indokolt az Apostol második intelme: „Meg ne részegedjete borral, mert benne fajtalanság vagyon.” Tökéletesen igaz megállapítás, hogy a részegség az erkölcsi kilengéseknek útkészítője. Azonban az eredeti görög szöveg egyszerűen annyit mond, hogy a borban „aszotia” könnyelműség, túlzott daloskedv van. Ez a szövegezés helyesebben kapcsolódik az idő kihasználására vonatkozó intellemhez. A borban könnyelműség van. A bor kiemeli az embert időből, eltompítja az időérzéket. S ha poharazás közben kezdetben talán idegesen nézi az óráját, mert meghatározott időben másfelé hívja a kötelesség, — minél jobban üresedik az üveg, annál kevésbé zavar a mellényzebben ketyegő „lelkiismeret”; minél több bor feszül az ember belsejében, an-

nál inkább feszeng benne a felelőtlen, fegyelmezetlen, szétszóródott, rendetlen, alsóbbrendű ember... aki képtelen abba hagyni, a mámort megszakítani, képtelen a következő kötelező tevékenységet pontosan, meghatározott időben elkezdni.

Nagyon érdekes az Apostol szövegezésének következő fordulata: „Inkább teljetek el Szentlélekkel. Magatok között zsoltárokat, szent dalokat és lelki énekeket mondjatok, énekeljete és zengedezetek szívetekben az Úrnak.” A borral való töltekezéssel, a bortól való megmámorosodással szembehelyezi a Szentlélekkel való töltekezést és az égi mámort, mely a kegyelmi életből fakad. Szent Pál nem akar savanyúságot és szomorúságot, hanem daloskedvet és örömet, és a Szentlélekkel való töltekezés legelső eredményének mondja a zsoltározást, szent dalokat és lelki énekeket. Itt elsősorban az ősi liturgiára céloz, melynek zsoltárai, himnuszai az Istennel telített lelkek túláradó örömének kivirágzásai. Úgy szerették az Istent és olyan boldogok voltak az Isten szeretetében, hogy nem fért el lelkükben a boldogság, — ki kellett kiáltaniok, el kellett énekelniök... Így született meg a liturgia színeivel, zengéseivel, lángjaival, illatával, oltárral, zsoltárral, ritmusos mozdulataival, minden szépségével és ékességével, melyek a

lelkek Isten-szeretetből fakadó boldogságát és örömét kifejezik.

Természetesen a közös istentiszteletek örömeinek nem szabad megszűnnie, hanem ott kell énekelnie a lélek mindennapi életében. „Adjatok hálát mindenkor mindenért a mi Urunk Jézus Krisztus nevében az Istennek és Atyának.” A hála énekel a Szentlélektől betöltött lélekben. Hála a természet és a kegyelem ajándékaiért, a földi életért és gondviselésért, hála az üdvösség reménységéért, a kegyelemért és dicsőségért, melyet az isteni jószágunk adott. Ez a határtalan hála mámoros örömben tart és mind a liturgikus imaéletben, mind az egyéni lelki életben soha meg nem szűnő éneket fakaszt a lélekben.

„EngedelmeskedjeteK egymásnak Krisztus félelmében.” — Mire való volt ez az utolsó megjegyzés? Hogyan talál bele az összefüggésbe? — Nagyon is beletalál! Azt akarja mondani, hogy a Szentlélekből fakadó égi mámor nem féktelen, zabolátlan, kicsapongó, mint a bor mámora. A szentek örömben élnek, de azért félnek... komoly felelősségérzet hatja át egész életüket. A kegyelem, a hála túláradó boldogságában és örömében is fegyelem, kötelességteljesítés, engedelmesség és szolgálat az életük.

Ilyen mélységes és finom összefüggés van a szentleckében, így fonódnak össze logikusan a legkülönbözőbb intelmek a szépségesen, harmonikusan, boldogítóan és fegyelmezetten szent élet kialakítására.

A kereszténységem: küzdelem!

(Pünkösöd u. 21. vas. Efezus 6, 10—17.) ✓

A lélek harca

„Erősödjetek meg az Úrban az ő erejének hatalmából.” Olyan küzdelem a kegyelmi élet, amelynek megvívásához nem elégségesek a természetes erőforrások, hanem a természetfölötti erők támogatása szükséges. A Krisztussal való lélekközösség révén ki kell sajátítanunk, magunkévá kell tennünk Krisztus erejét, „az ő erejének hatalmából” kell sikerrel megharcolnunk a küzdelmet, amelybe kereszténységünk beleállít.

A küzdelem emberfölötti erőkkel állít szembe bennünket, ezért emberfeletti felkészültséget és erő kifejtést követel meg. Ez az értelme az Apostol következő biztatásának: „Ültsétek fel az Isten fegyverzetét, hogy megállhassatok az ördög cselvetései ellen. Mert nem a test és a vér ellen kell tusakodnunk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok ellen, ennek a sötétségnek világkormányzói ellen, a gonoszságnak égi magasságban lévő szellemei ellen.” Előbb kifejezetten megnevezi kereszténységünknek, kegyelmi

életünknek és üdvösségünknek engesztelhetetlen ellenségét: az ördögöt, és figyelmeztet, hogy a sátán nem becsületes nyíltsággal harcol, hanem mindig csalárd cselvetésekkel igyekszik félrevezetni és elpusztítani, — azután átvitt értelmű szavakkal hangsúlyozza a sátáni veszedelem súlyosságát. Nem „test és vér”, vagyis emberek részéről jövő és emberi erőkkel legyőzhető támadások ellen kell felkészülnünk, hanem természetfeletti hatalmasságok támadnak szakadatlanul, pokoli erők sötét gyűlölettel törnek reánk... Szent Péter hasonlata szerint: „a ti ellenségeitek az ördög, mint ordító oroszlán, körüljár, keresvén, akit elnyeljen”. És ez a szakadatlanul megújuló pokoli támadás „in caelestibus”: az égi magasságokban van. Egyes magyarázók úgy értelmezik ezt a kifejezést, hogy a sátáni erők jóval felülhaladják az emberi képességeket, — magunkra hagyatva olyan kicsinyek vagyunk ezen ördögi / támadásokkal szemben, mint fizikai nagyságunk az égi magasságokhoz viszonyítva, természetes tehetségeinkre hagyatkozva tehetetlenek vagyunk ebben a gigantikus küzdelemben. — Az „égi magasságok” más magyarázat szerint jelenti egyszerűen a „levegő eget”, amelyben mozgunk, amely körülvesz bennünket, amelyhez hozzá vagyunk kötve és nem

léphetünk ki belőle. És a szónak ilyen értelmezésében az Apostol a sátáni támadások állandóságát jelezné. Amiként a levegő körülvesz... lágy lehelletével enyhén simogat vagy vad viharzásában megingatni, a lábamról ledönteni törekszik, ilyen folytonos, ilyen folytatólagos a lelkem ellen intézett sátáni támadás is, és a levegő áramlásához hasonló módon váltakozik ennek a támadásnak az üteme, módszere és erő kifejtése... Hol lehellet-szerű finomsággal érintget, simogat a kísértő; és ebben az esetben legveszedelmesebb az, hogy legelső mozdulatával hálgyogot simít a szememre, hogy ne lássak, ne vegyem észre a sátáni taktikát, hol pedig viharzik vad szenvedélyekben, dühöng, rázza, reszketteti ellenállásom eresztékeit... Minden pillanatban más irányt vesz a támadás, de mint a levegő áramlása, a szél járása, tart szakadatlanul, szüntelenül, fáradhatatlanul...

Úristen! Udvös borzadályt, józan félelmet adj! A veszedelem állandó öntudatát égesd a lelkembe! Adj állandó készséget a végnélküli küzdelemre! És adj fegyvereket!... mert magamra hagyva tehetetlen vagyok. „Ennélfogva vegyétek fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon, mert mindent megtette-tek.”

A lélek fegyverei

Az Apostol bevezet az isteni arzenálba és megmutatja azokat a fegyvereket, amelyek legyőzhetetlenné tesznek a harcban.

„Derekatokat felövezzétek igazsággal.” Az őv annyira hozzátartozik a katonai felszereléshez, hogy a Szentírásban „ön-magát felövezni” annyit tesz, mint harcra felkészülni. Krisztus katonáját az igazság övezi. Az igazság birtoklása és ennek a birtoklásnak biztos és bátor öntudata alapfeltétel a küzdelemben. Egyben ez a győzelem legbiztosabb garanciája is. Ha rendületlenül hiszem a krisztusi igazságot, ez olyan felkészültséget jelent, amelyben bátran és a győzelem reményében felvehetem a harcot.

„Rajtatok legyen az igazság vértje.” Ez az „igazság”, amely az Apostol szerint páncél szerint körülvesz, jelenti az Istenhez való rendezett viszonyt, az Istennel való békét, az Isten barátságát, röviden kifejezve: a kegyelmi állapotot. „Igaz” ember vagyok és akarok maradni. Ez a tudat és ez az őszinte szándék felvértez, páncélruhába öltöztet és sértetlenséget biztosít. Ezért őrzöm lelkemben a kegyelmet, hogy a kegyelem őrizzen engem.

„Lábatok sarúja legyen a felkészültség a béke evangéliumának hirdetésére.” Akinek kemény cipői vannak, az előtt

nincsen akadály. A lelki harcban a minden akadályon keresztülgázoló kemény cipőket az áldozatkészség szolgáltatja. Nem féltém magamat, nem irtózom az önmegtagadástól, fáradságtól, munkától, ha lelkem ügye, a lelkek ügye munkát és áldozatot követel. Keményen kilépek tövises úton, göröngyös úton, árkon-bokron, úttalan vadonban... és nem vagyok túl érzékeny, nem vérzik fel a lábam, mert kemény cipőm van: az áldozatkészség.

„Mindezekhez vegyétek a hit paizsát, amellyel kiolthatjátok a gonosznak minden tüzes nyilát.” Erőtéljes meggyőződés az isteni igazságról. Ez a paizs, amely tetőtől-talpig betakar. A kételkedés tüzes nyila, a tagadás tüzes nyila, az istentelenség tüzes nyila és mindaz a földi és földöntúli kárhozat, megátalkodottság és kétségbeesés, ami belőle fakad, tehetetlenül visszapattannak, ha körülvesz az a paizs, amit ennek a szónak a valósága fejez ki: hiszek. Elfogadom feltétlen igazságnak, amit az Isten mond, és a hitem révén egészen Istenhez tartozom. „Vegyétek fel az üdvösség sisakját.” A végső diadal reménye él a lélekben. Ez a remény állandóan ébren tartja és felfokozza a harci kedvet, könnyedséget kölcsönöz a viadalban... A diadal vár, az üdvösség

hív, ezért egész odaadással belevetem magamat a harcba.

„A Lélek kardját, vagyis az Isten ígét.” A krisztusi tanítás a lélek mélyéig ható kard, amely minden ellentétes vélemény, tanítás és törekvés alapjait szét-szedi és lehetetlenné teszi. Erről mondja Szent Pál a zsidóknak: „Mert eleven az Isten szava és hatásos és áthatóbb minden kétélű kardnál, és behat az elmének és léleknek, az ízeknek és velőknek elosztásáig, és megítéli a szív gondolatait és szándékait.” (4, 12.)

Ezeket a fegyvereket Isten adja harcosai kezébe. Aki felhasználja azokat, a győzelem biztos reményével veszi fel a küzdelmet: Isten harcosa Isten fegyverzetében el nem eshetik. Ebben a tudatban énekel már a Zsoltáros: „Az Úr erőm, az Úr paizsom, Ő megsegít, Őbenne bízom, és szívem ujjong, és énekemmel Őt magasztalom.” (27, 7.)

Kegyelmi élet és missziós buzgóság

(Pünkösd u. 22. vas. Filippi lev. 1, 6—11.)

Munkatársak az apostolkodásban

A filippi hívekhez írt levél minden sorából a legmelegebb barátság, szívéllyesség és szeretet csendül ki. Az Apostolnak különös módon a szívéhez nőtt ez az egyházközség, mely időrendben első volt az Európában alapított egyházközségek között, és az Apostol iránti szeretetben és ragaszkodásban kitűnt. Amikor hírül viszik, hogy Szent Pál fogságban van Rómában, egyik vezető emberüket, Epaphroditost küldik meglátogatására, hogy közvetlenül kapjanak híreket az Apostolról, és hogy követük átadja ajándékaikat. Szent Pál úgy szereti őket, hogy elfogadja ajándékukat, bár általában nem akar terhére lenni az egyházközségeknek, hanem kezének munkájával tartja el önmagát és a környezetében lévőket, akik társai az evangélium terjesztésében. De a filippiek ajándékát nem utasítja vissza. Az egymást szeretők között az ajándékozás és elfogadás nem kellemetlen, nem feszélyező: adni szükséglet, elfogadni: az ajándékozóval szemben gyakorolt szíves-

ség. És hogy Szent Pál apostol és a filippiek között milyen nagy volt a szeretet, azt mutatja ez a rövid szentlecke is: „mert szívembe zártalak titeket... tanúm ugyanis az Isten, mennyire vágyódom mindnyájatok után Jézus Krisztus szeretetében”.

Szeretettel fogadja tehát a szeretetből küldött adományt és megköszöni a hívek jóságát. Viszonzásul imádságait ígéri: „Hálát adok Istenemnek minden rólatok való megemlékezésben, valahányszor könyörgök mindnyájatokért, hálálkodva imádkozom, mivelhogy résztvesztek Krisztus evangéliumának munkájában...” Az Apostol a hívek adományát az evangélium terjesztésében való részvétel gyanánt könyveli el. Személyesen nem kísérhetik el Szent Pált az ő világjáró útjain, mert helyhez köti őket a kenyér, a család, a hivatás, nem vállalhatják a missziós út nehézségeit, mert testileg nem elég erősek, szellemileg nem elég felkészültek és főképen nem erre kaptak Istentől küldetést és kegyelmi támogatásokat, ezért otthon maradnak az eke mellett, műhelyben, boltban, hivatalban, katedrán, azonban érdeklődésük túlterjed a mindennapi apró gondokon, bajokon, egyéni, kicsinyes ügyeken, figyelő szemmel kinéznek a nagyvilágba és a történések zajlásában főképen az érdekli őket, hogy a krisztusi

szó miképen terjed... Van-e, aki hirdesse, van-e, aki befogadja?... Megvalósul-e Krisztus legfontosabb kívánsága: terelődnek-e az embermilliók az egy akolba, az egy pásztor vezetése alá? Hirdettetik-e a kereszténység minden teremtménynek? Eljut-e a krisztusi ige minden irányban a föld határáig, minden helyre, ahol emberszívek dobognak, emberek mozognak, élnek, akarnak és gondolkodnak?... Ilyenek voltak a filippibeli hívek. Lélekben követték az ő misszionáriusuk útját: örvendtek az Apostol sikereinek, Krisztus ügye előbbrejutásának, együtt szenvedtek lélekben a megalázott, elüldözött, megvert, bilincsekbe vert Apostollal. Együttérzésük arra készítette őket, hogy tehetségük szerint áldozatot hozzanak a „jó műért”, a világot megtérítő missziós munkáért: elküldték nélkülözhető pénzüket és teljes joggal úgy érezték, hogy ezzel az áldozattal és adománnyal ők is résztvettek az apostolkodásból. Az Apostol erről biztosítja őket: „Mindnyájan társai vagytok örömömnek a bilincseimben, valamint az evangéliumnak megvédelmezésében és megerősítésében.”

Szent Pál bizakodik abban, hogy a világ végéig mindig lesznek lelkek, akiket érdekel a nagy mű, akik figyelemmel néznek a végeken Krisztusnak utat törő

munkásokra, akiknek öröm minden megkeresztelt japán, kínai, mongol, néger, indus, akik fájdalommal át tudják érezni a misszionáriusok szenvedéseit, akiknek fáj, hogy még olyan sokan vannak, akik „a sötétségben és a halál árnyékában ülnek”, és akik készek áldozatot hozni, hogy megtakarított filléreikkel Krisztus ügyét, az evangélium terjesztését előbbre vigyék. Szent Pál bízik abban, hogy minden időben lesznek ilyen lelkek: „Bízom is abban, hogy aki megkezdte bennetek a jó művet, teljessé teszi azt Krisztus Jézus napjáig.”

A buzgólkodó istenszeretet

Arra is rámutat az Apostol, hogy honnan fakad ez a misszionáriusi lelkület, melyik az az energiaforrás, melyből a missziós kedv, érdeklődés és áldozatkészség táplálkozik. A missziós készségnek és erőnek ezt a forrását az Istentől kéri Szent Pál a filippi hívek részére és kétségtelenül minden idők kereszténysége számára. „S ezért imádkozom, hogy szeretetetek mindjobban gazdagodjék megismeréssel és teljes megértéssel.” A missziós szellem legelső forrása a szeretet. Az a szeretet is, amely a pogányságban sínylődő tömegek iránt nagy részvétet érez, amely „szánja a sereget” és legforróbb óhajtása,

hogy a Krisztustól hozott testi, lelki, kegyelmi javakból minden ember részesüljön. Ez a szeretet is fokozza a missziós szellemet. Azonban Szent Pál nem az emberek iránti szeretetre gondol, hanem arra az istenszeretetre, amely a hitből fakad, a meggyőződés erejével és a megértés mélységével mindjobban gazdagodik az ember lelkében. Arra az istenszeretetre gondol Szent Pál, amely megtisztítja és kifogástalanná teszi az embert és arra készíteti és képesíti, hogy mindig a jobbat válassza. Ez az istenszeretet, amely kizárja a bűnt és Istennel egyesíti a lelket, ez a célja és gyümölcse a Krisztus által hozott megváltásnak is, és egyet jelent a megigazult élettel, nevezni lehet a megszentelő kegyelem állapotának. Ezt a szeretetet akarja Szent Pál: „Hogy válasszátok a jobbat, hogy tiszták és kifogástalanok legyetek Krisztus napjára, telve az igazságnak Jézus Krisztus által szerzett gyümölcseivel, az Isten dicsőségére és dicséretére.”

Tehát Szent Pál apostol szerint a missziós szellem forrása a kegyelmi élet, az Isten iránti állandó szeretet, a megszentelő kegyelem állapota. Ez a kegyelmi állapot nemcsak az egyéni életet szenteli meg és emeli Istenhez, hanem kiolthatatlan vágyat támaszt a lélekben, hogy ez a megszentelő istenszeretet másokhoz is

eljusson, az Isten megdicsőüljön az Őt szerető lelkekben. A kegyelmi életet élők számára nem idegen dolog a missziók ügye, hanem személyes ügy, szívügy, fejlődése örömet, visszaesése fájdalmat okoz, imádságra és áldozatokra készítet. És az is kétségtelenül igaz, hogy a misziós szellem visszaesése, a missziók iránti közönyösség az istenszeretet hiányosságát, a kegyelmi élet pangását jelenti.

Az Apostol bízik abban, hogy a „jó mű” teljesedésbe megy a világ végezetéig, mert bízik abban, hogy mindig lesznek és mind többen lesznek istenszerető, kegyelmi életet élő lelkek.

A mi hazánk a mennyekben van
(Pünkösöd u. 23. vas. Filippi lev. 3, 17; 4, 3.)

Áldozatos kereszténység

Szent Pál nagyon szereti a filippi híveket. Ebben a szentleckében is valósággal elhalmozza őket a gyöngéd szeretet kifejezéseivel: „Szeretett testvéreim, kedveltjeim, kik örömem és koronám vagytok...” Azonban szeretete nem édeskés vagy üres ömlengés, amely csak 'szépeket tud mondani, szeretete nem teszi vakká vagy egyoldalúan elfogulttá, hogy ne lássa vagy szépítgesse hibáikat, ellenkezőleg, éppen azért, mert nagyon szereti őket, nagyon éles a szeme hibáik, kilengéseik, az őket kísértő veszedelmek meg-látására, fokozott aggodalommal, féltő gonddal és szenvedélyes buzgalommal igyekszik a veszedelmeket elhárítani és a hibákat kiküszöbölni. Ebben a buzgal-mában szenvedélyes kifakadásokra kész-teti a hívek üdvösségeért aggódó izga-lom. Nem válogatja a szavakat, kutya-knak mondja a hitet és hitközségi belső egységet veszélyeztető hamis tanítókat: „Ügyeljetek a kutya-kra, ügyeljetek a rossz munkásokra...” (3, 2.)

Ebben a szentleckében is a szeretet nyilatkozik meg, amikor valósággal bele-vág a lelkébe a rémület azokra a veszedelmekre gondolva, melyek a hitközség lelkiességét tönkre tehetik és ugyancsak nagy szeretetet mutat az a részletes gondosság is, mellyel a hitközség egyes tagjai között felmerült nehézséget és kellemetlenséget személyes közbelépésével igyekezik elsímítani.

„Kövessétek a példámat, testvérek, és figyelmezzetek azokra, akik a szerint élnek, amint példát adtunk nektek.” Az Apostol és munkatársai nemcsak elméleti tanítást adtak, hanem saját életük példájával mutatták be, hogy mit követel az Isten a hívőktől. Az Apostol csak azt várja el tanítványaitól, amit ő maga is végigcsinált. És amit ő csinált, azt megint nem önmaga találta fel, hanem előtte is volt egy ideál: a keresztet hordozó Krisztus. Az Apostol önmegtagadó, áldozatos életben mindennap felvette a saját keresztjét és úgy követte Krisztust. Hogy a követendő példában az áldozatos, önmegtagadó életet érti, azt mutatja a következő mondat, melyben feljajdul, mert ennek a krisztusi életmódnak ellenségeire gondol. „Mert sokan élnek úgy, — sokszor mondtam nektek s most is sírva mondom — mint Krisztus keresztjének ellenségei. Ezeknek végük a pusz-

tulás, istenük a hasuk s dicsekvésük az, ami a szégyenük. Ők földi dolgokat hajhásznak." Megrázó és megszügyenítő jellemzése az anyagiasságba fulladt kereszténységnek... azoknak a keresztényeknek, akik nem akarnak tudni áldozatról, akik mindaddig meg vannak elégedve a vallással, Egyházzal, amíg semmit sem követel tőlük, amíg nem hangoztatja a felelősséget, amíg nem írja elő a tevékenységet, amíg nem követel lemondást, áldozatot... Kényelmes kis korcsma az élet, amelyben elbeszélgetnek, elpöfékelnek, tréfálnak, nagyokat kacagnak, szellemesen sziporkáznak vagy ízléstelenkednek, főképen pedig isznak és esznek... válogatott ingyenc dolgokat csipegetnek vagy tömik magukat és megrepedésig esznek. Ezt az egy áldozatot ismerik és szorgalmasan meg is hozzák, amelyet a „has istenségnek” mutatnak be. Az Apostol sírva gondol rájuk s kétségtelenül undorodva is, mert ezek az anyagias, felelőtlen, áldozatoktól irtózó keresztények a legnagyobb ellenségei Krisztusnak és a legveszedelmesebb kártevői a kereszténységnek. Fájdalom és útálat rájuk gondolni!

„A mi hazánk azonban a mennyekben vagyon, ahonnan várjuk Udvözítőnket is, az Úr Jézus Krisztust. Ő újjáalakítja gyarló testünket és hasonlóvá teszi az ő

dicsőséges testéhez azon erejénél fogva, mellyel hatalma alá vethet mindent." Az igazi kereszténység és a valódi keresztény jellemzése, akinek gondolkozása, érzülete, vágyakozása az égiekre irányul, aki tudatában van, hogy „nincs maradandó várunk a földön”, ezért igazi otthonának az égi országot tekinti és ez a honvágy ébren tartja lelkében a felelősségérzetet, állandó tevékenységre készíti a jónak gyakorlásában, ebben a honvágyban megfegyelmezi testének ösztönösségeit, vállal minden küzdelmet, áldozatot, szenvedést... nem akar elpihenni a földön, mert lelki és testi megdicsőülésre és boldogságra vágyik az égben.

Békességes kereszténység

Szent Pál szeretete olyan nagy a hitközség iránt, hogy személyesen lép közbe ügyes-bajos dolgaik elintézésére. „Evo-diát igen kérem, szintúgy Szintichet is nagyon kérem, hogy értsenek egyet az Urban.” Előkelő hölgyek versengése az egyházközség belső békességét zavarta. Talán túlbuzgóságból határátlépés történt a másik munkaterére, talán nagyratörő hiúság, talán sértett hiúság állította egymással szembe őket és harcoltak izgatottan, szenvedéllyel, kérlelhetetlenül...

mint mindenütt és minden időben, ahol emberek... hölgyek dolgoznak egymás-mellett. Itt és most aktuális Szent Pál békítési kísérlete. Evodia és Szintiche él elnöknőkben, titkárokban, nyílt ellenségeskedésben vagy alattomos harcban élő egyesületi vezetőkben... Szent Pál a klérust mozgatja meg ezen áldatlan és veszedelmes békétlenségek megszüntetésére. „Téged is kérlek, igazi „munkatársam”, légy nekik segítségükre, kik velem együtt dolgoztak az evangéliumban Kelemennel és a többi munkatársammal, kiknek neve az élet könyvében van.” Tény az, hogy a két asszony részéről olyan segítségben volt része az Apostolnak, melyre Rómában is hálával emlékezett vissza és egy „kedves munkatársát”, valószínűleg a hitközség legtekintélyesebb papját, esetleg püspökét bízta meg, hogy legyen közvetítő a két hölgy között és teremtsen békét közöttük.

Ha Szent Pál békeközvetítése figyelmeztetés minden idők számára az egyház-községi és egyesületközi békesség ápolására, ugyanakkor figyelmeztetés minden idők papságának, hogy apostoli gondossággal, az ellentéteket áthidaló okossággal és főképen különbséget nem tevő, pártoskodást nem ismerő szeretettel legyenek közvetítői a békének. Ha Szent Pál nem tartja magához méltatlannak le-

ereszkedni, hogy két asszony peres ügyeit elintézzé, nekünk sem szabad megvető fölénnnyel vagy nemtörődömséggel néznünk, ha sokszor legjobb híveinket az emberi gyengeség egymással szembeállítja. Amiként Krisztus világrajövételekor az angyali seregek békét hirdettek a jóakarátú embereknek, és amikor eltávozni készült, az utolsó vacsorán „az ő békéjét” hagyta utolsó adományképen tanítványainak, a béke hirdetése, a béke közvetítése, a béke kötelékeinek kötöztetése, erősítetése a legnemesebb papi funkciók közé tartozik. Ezekre a papokra talál a prófétai szó: „Mily szépek a hegyeken a békehirdető és prédikáló lábai, ki jót hirdet, ki üdvösséget prédikál...” (Iz. 52, 7.)

A kegyelem esztendejének végén

(Pütkösd u. 24. vas. Kolosszai lev. 1, 9—14.)

*Az Ő akaratának ismerete teljes
legyen bennetek*

Az egyházi év utolsó vasárnapjához jutottunk el. Hétről-hétre adott a szentlecke gondolatokat, indításokat a kegyelmi élethez, hétről-hétre más oldalról mutatta be a Krisztus követését. Az utolsó vasárnapi szentleckében röviden összefoglalja az egész keresztény életet. A kolosszai levél bevezetésében egy könyörgésben kéri a hívek számára mindazt, amire a Krisztust követő életben szükségük van. Az Apostol nem személyesen hirdette az ígét Kolosszában, hanem tanítványa, Epafrasz útján. Ő értesítette a római fogságban élő Apostolt az evangéliumi munka eredményeiről, a hívek erényeiről és Szent Pál iránt érzett szeretetükről. Ezzel kapcsolatban ígéri az Apostol buzgó imáit a hívekért és kéri számukra mindazokat a kegyelmeket és erényeket, amelyek a keresztény élet lényegét teszik ki.

„Ezért azután mi sem szűnünk meg attól a naptól kezdve, hogy ezt hallottuk, érte-

tek imádkozni és könyörögni, hogy az ő akaratának az ismerete teljes legyen bennetek minden lelki bölcseséggel és megértéssel." Alapfeltétel és kiindulási pont: a helyes és teljes ismeret, bölcsesség és megértés. A vallási tájékozottság: hogy tudjuk, mit kell hinni és mit kell tenni az Isten akarata szerint. Igen sok jóakarátú embert visszatart, megzavar a vallási kérdésben való teljes járatlanság, tudatlanság. Nevetségesnek tartják elfogadni, imádni, félni azt a „felhők fölött lakó nagyszakállú bácsit“, félnek a „Mária-imádástól“, zavarban vannak, amikor csengőszóra le kell térdelniük a „kenyér“ előtt... és még mennyi titkolt és még önmaguknak sem bevallott zavar, kétség, melyek lassankint a vallással szemben való közönyösségre és elhidegülésre, sőt ellenséges szembehelyezkedésre vezetnek. Pedig... észre sem veszik, hogy mindennek a kiindulópontja a tudatlanságuk. Még az istenfogalmuk is gyermekcipőkben maradt és felnőtt korukban is azok a képzetek és képzeletek befolyásolják őket, melyek 4 éves korukban igen valószínűek és komolyak lehettek, de már az elemi iskolában le kellett volna tenniük azokat... Ha egy kicsit érdekelnének, megtudhatnák, hogy nem követelnek tőlük „Mária-imádást“, csak olyan tiszteletet, mely lényegesen más, mint a

kizárólag Istennek kijáró imádás, és csekély kutatás árán arra is rájönnének, hogy nem kell a „kenyeret” imádniok, hanem a kenyér színe alá rejtőzött Krisztust. Sokkal kevesebb lelki zavar, kétely, közönyösség és elhidegülés volna, ha „az Ő akaratának ismerete teljes lenne”, ha az emberek törekednének többet tudni, világos, határozott fogalmakkal rendelkezni vallási vonatkozásokban is, ha olvasgatnák a Szentírást és kiolvasnák belőle az Isten akaratát, ha legalább a legelemibb katekizmust érett ésszel végigolvasnák, és végiggondolnák, hogy mit is kell tenni az Isten akarata szerint. A teljes ismeretből, bölcseségből és megértésből fakadna az értelmes és életteljes tevékenység.

... és az Istenhez méltóan éljete

Mert a vallási ismeret nem maradhat elvont, elméleti tudás. Azért kell mind teljesebben megismernem az Isten akaratát, hogy tökéletesebben teljesíteni tudjam azt, életemet berendezzem, tevékenységemet irányítsam az Isten akarata szerint, „és méltóan éljete az Istenhez, mindenben tetszésére legyetek, minden jócselekedetben gyümölcsöt hozzatok s gyarapodjatok az Isten megismerése által”. A helyes és teljes ismeretből fakad

a belső és külső tevékenységnek egész sorozata. Ha jól megismerem az Istent, ebből következik, hogy elismerem a tőle való végnélküli függésemet; elismerem Őt Uramnak, megismerem a hozzátartozásomat, a hozzám való végtelen jóságát: elismerem Őt Atyámnak, — imádom és szeretem Őt... imáadásom és szeretetem gyakorlatilag abban összpontosul, hogy akarom, amit Ő akar... elismerésemet és hozzátartozásomat nem tudom elrejteni a lelkemben, beszélnem kell Vele: imádkoznom kell, beszélnem kell Róla, apostolkodnom kell, hogy mások is ismerjék, szeressék... virágot illatoztatok az oltára előtt, lángot égetek és minden szépséget és ragyogást odaviszek, hogy az én hitemet lobogtassa, az én szeretetemet illatozza, az én hozzátartozásomat és Vele együtt akarásomat kifejezze. És ami a legfőbb: „gyümölcsözöm jócselekedetekben”, teszem, amit Ő parancsol, óhajt, az egész életemet úgy rendezem, hogy Neki kedves legyen, hogy Hozzá méltó legyen.

Nemcsak állandó tevékenységre készítet az Isten helyes megismerése és az Ő akaratával való egyesülés, nemcsak az aktív erényeknek kiapadhatatlan energiaforrása, hanem az Isten melletti kitartásnak, Miatta való tűrésnek, Érte való szenvedésnek is. Ezért mondja az Apostol:

„Meg is erősítettetek az ő dicsőségének a hatalmából minden erővel, hogy végig kitartsatok, béketűrők legyetek.” Fellép a lélekben az áldozat szelleme: nemcsak tennem kell, hanem adnom kell, elviselnem kell, szenvedni akarok, hogy kimutassam, mennyire Uramnak, Gondviselőmnek ismerem, mennyire szeretem és mennyire akarok egyesülni az Ő akaratával . . .

És mindezt teszem készséggel, örömmel, nem panaszos lélekkel, nem is a tehetetlenség kényszerű, de a lélek mélyén keserű megnyugvásával, hanem hálás lélekkel: „Örömmel hálát is adjatok az Atyaistennek, aki méltókká tett minket arra, hogy méltók legyünk a szentek sorsában, a világosságban, és kiragadott minket a sötétség hatalmából és áthelyezett szeretett Fiának az országába.” A kereszténységben nyert kegyelem világosság, derű, ezért a kereszténység ragyogás, derűlátás, hálás öröm a kegyelmi életért. A kereszténység megszabadulás az örök haláltól, jogcím az örök élethez, út a földi istenországában az égi istenországa felé . . . Akinek joga van az örök megdicsőüléshez, aki halad az égi haza felé, annak minden oka megvan arra, hogy örvendjen és hálás legyen.

Minden perc, óra, nap, év közelebb, közelebb visz az örök hazához . . . köze-

lebb, Uram, Hozzád... ezért az egyházi évnek, a kegyelem esztendejének vége nem az elmúlás szomorú gondolatait és érzéseit ébreszti fel bennünk, — hanem a hálát a kegyelemért, a világosságért, a megismerésért, a bölcseségért, a megértésért, az Istennek tetsző életért, a jócselekedetek gyümölcseiért, a kitartásra, türelemre, szenvedésre képesítő erőért... mindazokért a javakért, melyeket a kegyelem esztendejében, az egyházi évben nyertünk.

És a kegyelem esztendejének végén a hálás, örömteli lélekben felfokozódik a vágy a dicsőség esztendeje, az időkfeletti örök élet, „az Ő szeretett Fiának országa“, az istenfiak soha meg nem szűnő boldogsága után...

TARTALOM

Ébredj ember mély álmodból!	3
Ismeritek az időt... Hogy felkel- jünk... Az üdvösség közelebb van... Öltsetek magatokra az Úr Jézus Krisztust!	
Türelmes és egyetértő szeretet	10
Gyengék és erősek. A mi okulásukra íratott meg... Az Írásokból merített béketűrés. Krisztus magáévá tett...	
A szentek öröme	16
Örüljetek az Úrban! Szelidségtek ismeretes legyen... Ne legyetek aggodalmaskodók.	
Papok a mérlegen	23
... én Pálé vagyok, én pedig Apollóé. — Mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak sáfárait... Dicsérete lesz kinek-kinek az Istentől.	
A mi istenfiúságunk	29
A világ elemeinek szolgálatában. — Istenfiak vagytok!	
Természetfölötti egyéniség	36
Értelmes áldozat. — Akarom, amit	

az Isten akar! Sokan egy test vagyunk.	
„Az Úr az, akit szolgáltok...”	44
Adományok és hivatások. — A szeretet szolgálata.	
Pax et bonum	52
A szeretet forradalma. A békesség határa. A jóság győzelme.	
Kereszténységem: szeretet	58
A leghűségesebb állampolgár. — A legszeretőbb polgártárs.	
Az Istennek szent és kedves választottjai	64
A legfelségesebb cím és rang. — Krisztust nézem és utánzom — Krisztus az életem.	
Az apostol és az ő lelki hozzátartozói	70
Szüntelenül reátok gondolunk... Élő hit, türelmes remény, tevékeny szeretet. — Tudjuk, hogy kiválasztottak vagytok...	
A lélek atlétái	77
Tenni és tartózkodni. — A szentpáli program. — A lélek-olimpiász. Kegyelem és fegyelem.	
Apostoli keresztek és örömök	86
Alázatosság — igazság... Szenvedő hősiesség... A mennyország pitvarában...	
A szeretet himnusza	94
A legtekélyesebb út... — Mit sem használ nekem. — A szeretet megfilmesítve. — A túlvilági szeretet.	

Buzgó szívvel ünnepeljük	102
Az Istennel kibékülés titka. — A példa apostolkodása. — ... minden körülmények között.	
Nagybőjti újjászületés	107
Ne maradjatok a felszínen! — Keresztény élet: kötelesség! — Tiszta lélek és tiszta kéz.	
Szeretet és tiszta erkölcs!	112
Olyanok legyetek, mint a mennyei Atyátok! — Nagytakarítás a lélekben.	
A szabad édesanya gyermekei vagyunk	117
Örvendj, Jeruzsálem! — A gyümölcsöző édesanya... — Elűzni, eltiporni őket!	
Az újszövetség Főpapja	123
Krisztus a főpap. — Krisztus az áldozat. — Ami a lepel alatt van...	
Krisztus igazi megértői	128
Emberi kevélység és önzés. — Szelíd és alázatos szívű Jézus.	
A mi húsvéti Bárányunk	133
Feltámadott, hogy örvendjünk. — Feltámadott, hogy feltámadjunk.	
Hiszem Krisztust: az Isten Fiát!	138
A mi hitünk győzelme. — A mi hitünk alapja.	
A lelkek pásztora és püspöke	143
Az Ő nyomdokait kövessétek. — „Aki bűnt nem tett...” „Midőn szidalmaztatott, nem szidalmazott...” Sebe által gyógyultatok...	

Mint jövevények és zarándokok... . . .	148
Földön, de nem a földért... Polgár- társ és állampolgár.	
Dicsőség az Istennek!	154
...Aki a mindenség Atyja! ...és a mi Atyánk!	
A lélek szépítése	159
A tükörbe belenéznek. — A szabad- ság tökéletes törvénye. — Tiszta és szeplőtelen vallásosság.	
Az imádkozó szeretet	164
Legyetek okosak és virrasszatok az imádságban... — Mindenekelőtt: a szeretet.	
Jöjj el, Szentlélek Isten!	170
Örök Pünkösöd. — Isteni Vihar, isteni Tűz.	
Szentháromság egy Isten	176
Minden belőle, általa és érte van. — Megfoghatatlanok az Ő ítéletei.	
Szeretet és élet	182
Ne csodáljátok, ha a világ gyűlöl titeket! — A halálból átvitettünk az az életre... — ...mivel szeretjük testvéreinket.	
Útban az örök élet felé	188
Minden aggodalmatokat Őreá bíz- ván... — Józanok legyetek és vi- gyázzatok! Az Ő örök dicsőségére hívott meg minket.	
Az örök élet jegyében	193
A természet sorsa. — A természet vágyakozása.	

Aldást osztó áldott nemzedék	199
Legyetek mindnyájan egyetértők... — Inkább áldást mondván... — Aki az életet akarja...	
Egybenőttünk Krisztussal!	205
A bűn és a kegyelem misztériuma. — Meghaltunk a bűnek!	
Az igazság szolgálata	210
Emberi módon... Csak annyit adja- tok...	
Isten fiainak küzdelme	215
Torz fogalmak a testről. — Győzelem a „bűn-test” fölött.	
Udvösséges istenfélelem	220
Aki áll, vigyázzon, nehogy elessék. — Isten büntető ítéletei.	
Krisztusi hit és élet	226
Pogányság és kereszténység. — Ne öltöztessétek uniformisba a szentsé- get!	
Hiszem Krisztus feltámadását!	232
Az apostoli tanítás legfőbb tétele. — Valóban feltámadt!	
Az újszövetség szolgái	237
Isten ügynökei... — Az éltető Lélek eszközei.	
A mi nevelőnk Krisztushoz	243
Az ígéret. — A törvény. — A tör- vény és az ígéret.	
Szabadon szolgálom az Istent!	249
Szabadság. — Válaszúton az élet és halál között.	

Igazi szentség és álszentség	254
Ha élünk, járjunk is... Torz vonások a lélek életében.	
A benső ember útja az Istenség felé . .	260
Dicsőséges bilincsek. — A hit és a szeretet élete.	
A „benső ember” útja a felebaráthoz .	265
Egyetértés és a béke köteléke. — Egy az út és egy a lélek.	
A kereszténységem: kegyelem! . . .	271
Hála a legnagyobb kegyelemért. — A kezdet és a vég.	
A kereszténységem: fegyelem! . . .	277
Újulatok meg lélekben!... Igazság, szeretet, becsület...	
Boldogítóan és fegyelmezetten szent élet.	283
Értékesítsétek az időt! — Földi és égi mámor.	
A kereszténységem: küzdelem!	290
A lélek harca. — A lélek fegyverei.	
Kegyelmi élet és missziós buzgóság . .	296
Munkatársak az apostolkodásban. — A buzgólkodó istenszeretet.	
A mi hazánk a mennyekben van . . .	302
Áldozatos kereszténység. — Békességes kereszténység.	
A kegyelem esztendejének végén . . .	308
Az Ő akaratának ismerete teljes legyen bennetek. — ... és az Istenhez méltóan éljetek.	

